

**AGENȚIA DE STAT PENTRU PROTECȚIA PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE
A REPUBLICII MOLDOVA**

Apare din 1995

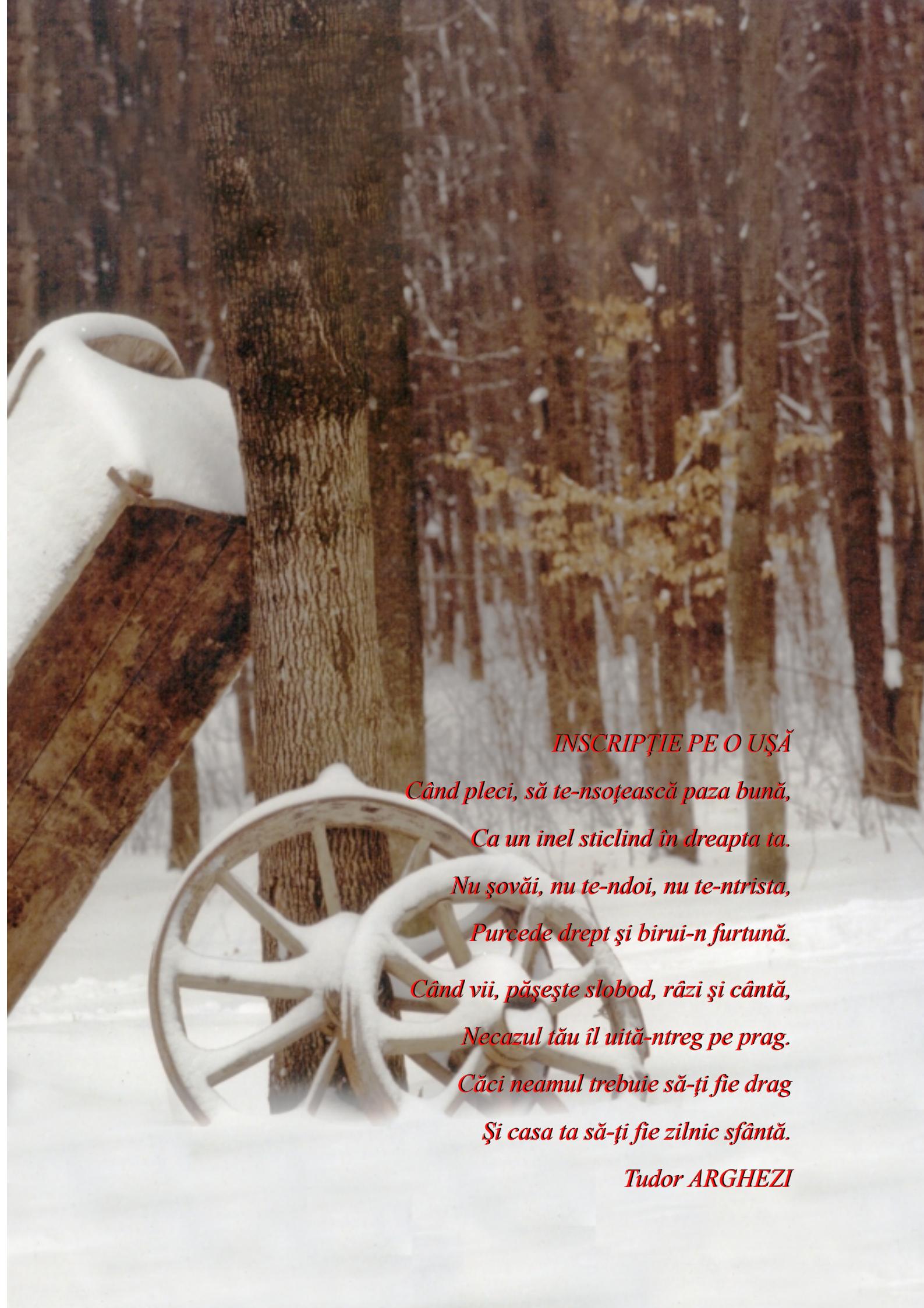

1/2001

**Revista inventatorilor
și cercetătorilor
Journal of inventors
and researchers**

"Gănditorul" de la Cernavodă
(mileniul 4 î. Ch.)

CHIȘINĂU

INSCRIPTIE PE O UŞĂ

Când pleci, să te-nsoțească paza bună,

Ca un inel sticlind în dreapta ta.

Nu șovăi, nu te-ndoi, nu te-ntrista,

Purcede drept și birui-n furtună.

Când vii, păsește slobod, râzi și cântă,

Necazul tău îl uită-ntreg pe prag.

Căci neamul trebuie să-ți fie drag

Și casa ta să-ți fie zilnic sfântă.

Tudor ARGHEZI

<p>DIALOG LA ÎNCEPUT DE MILENIU</p> <p>Sistemul de protecție a proprietății industriale în acțiune E. STAȘCOV, DIRECTOR GENERAL AGEPI</p> <p>ASPECTE ACTUALE ALE PROPRIETĂȚII INDUSTRIALE</p> <p>Proprietatea industrială și concurența neloială V. BAJIREANU</p> <p>Tratatele internaționale privind protecția designului industrial G. BUCĂ</p> <p>Particularitățile brevetării obiectelor biotehnologice M. ROJNEVSCHI, A. GUŞAN</p> <p>Înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale. Prevederi și perspective L. GOREMÂCHIN, A. SPÂNU</p> <p>PROPRIETATEA INTELECTUALĂ ȘI RESURSELE UMANE</p> <p>O nouă specialitate economică: Managementul proprietății intelectuale Ş. GAJIM</p> <p>Primii pași în cariera profesională V. MOCANU</p> <p>INVENTII ȘI INVENTATORI</p> <p>AL Ga As LONG CAVITY LASER DIODES – LIGHT SOURCE FOR OCT MEDICAL SYSTEMS G. SURUCEANU, A. CALIMAN, S. VIERU Ș.A.</p> <p>Strategia de utilizare a deșeurilor galvanice în Moldova GH. ȘIȘCOVSCHI, N. ORLOV, R. BORODAEV</p> <p>Criterii tribologice și metodă de optimizare a contactului rolă-umăr de ghidare pentru rulmenți radiați- axiali cu role conice I. BERCEA, S. CREȚU, N. MITU, M. BERCEA</p>	<p>CONVERSATION AT THE BEGINNING OF THE MILLENNIUM</p> <p>5 The Industrial Property Protection System E. STAȘCOV, DIRECTOR GENERAL OF AGEPI</p> <p>CURRENT ASPECTS OF THE INDUSTRIAL PROPERTY</p> <p>9 Industrial property and dishonest competition V. BAJUREANU</p> <p>13 International treaties concerning the industrial design G. BUCĂ</p> <p>20 Particularities of the biotechnological objects patenting M. ROJNEVSCHI, A. GUŞAN</p> <p>26 The international registration of the industrial designs and models. Perspectives and provisions. L. GOREMÂCHIN, A. SPÂNU</p> <p>INTELLECTUAL PROPERTY AND HUMAN RESOURCES</p> <p>30 A new economic specialty: Intellectual Property Management Ş. GAJIM</p> <p>35 The first steps in the professional carrier V. MOCANU</p> <p>INVENTIONS AND INVENTORS</p> <p>39 AL Ga As LONG CAVITY LASER DIODES – LIGHT SOURCE FOR OCT MEDICAL SYSTEMS G. SURUCEANU, A. CALIMAN, S. VIERU ETC.</p> <p>44 The strategy of waists use in Moldova GH. ȘIȘCOVSCHI, N. ORLOV, R. BORODAEV</p> <p>47 Tribological criteria and the improving method for the roll - shoulder contact, guidance for axial bearings with conical rolls I. BERCEA, S. CREȚU, N. MITU, M. BERCEA</p>
--	--

COOPERARE INTERNACIONALĂ

Crearea Centrului de asistență
în domeniul inovațiilor, interviu cu dl Pierre
Sallin, expert internațional și consultant
permanent la OMPI

A.MORGUN

INTERNATIONAL CO-OPERATION

52 Creation of the center for assistance in the
innovation field – interview with Mr. Pierre Sallin,
international expert and permanent
consultant of the WIPO

A.MORGUN

CUGETĂRI

Mesaje actuale

ION SIMIONESCU

THOUGHTS

54 Current messages

ION SIMIONESCU

ÎNAINTAȘI DE EXCEPȚIE

Personalități de vază
ale intelectualității tehnice din Basarabia

V.DULGHERU

EXCEPTIONAL PRECURSORS

58 Personalities
in the technical field from Moldova

V.DULGHERU

NUME NOTORII

Artistul fotograf M. Potârniche la 50 de ani

60 The photographer M. Potârniche at 50 years

INTERVIUL NUMĂRULUI

Institutul Național de Inventică – forjerie de
inventologi sau antrenori de creativitate, interviu
cu Gh. Donecan, conferențiar

M.CUCEREAVÂI

NOTORIOUS NAMES

62 The National Institute for Inventions – forge shop
of inventor or coaches for creativity – interview
with professor Gh. Donecan,

M.CUCEREAVÂI

DIVERTISMENT

Gura

66 Mouth

T.POPOVICI

ENTERTAINMENT

T.POPOVICI

AGEPI NEWS

Tinerețe creațoare

68 Creative youth

Interpătrundere

69 Penetration

Eveniment cu dublă semnificație

71 Double sense events

Totaluri și trasee

72 Totals

La mai mult și la mai mare!

74 All the best to you

BURSA INVENTIILOR

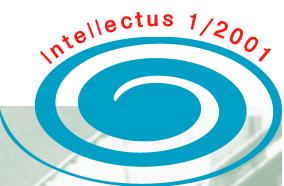
Invenții propuse pentru
contracte de licență sau cesiune

INVENTIONS' EXCHANGE

76 Inventions proposed for license or cession
contracts

**Materialele din rubricile de bază ale revistei
“Intellectus” sunt considerate de CSA lucrări
științifice.**

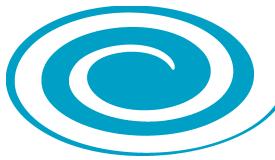
**The materials from the main columns
of the periodical “Intellectus” are considered by
the High Committee for Attestation (HCA) to be
scientific works**

Sistemul de protecție a proprietății industriale în acțiune

Activitatea multiplană a Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale din Republica Moldova (AGEPI) pe parcursul anului 2000 a condus la stabilizarea parametrilor protecției juridice acordate majorității obiectelor de proprietate industrială. Astfel, în perioada de bilanț au fost recepționate și înregistrate 4398 cereri privind eliberarea titlurilor de protecție, inclusiv 909 cereri depuse de solicitanți naționali și 3489 - de solicitanți străini. În perioada de referință au fost eliberate 898 titluri de protecție.

LA ÎNTREBĂRI RĂSPUNDE DL EUGEN STAȘCOV, DIRECTORUL GENERAL AGEPI.

– *Stimate domnule Director General, instituția pe care o conduceți s-a afirmat pe parcursul ultimului deceniu în calitate de promotor perseverent al sistemului de protecție a obiectelor de proprietate industrială. Ce ati remarcă Dvs. în mod special din activitatea anului 2000?*

– În perioada de referință au fost întreprinse acele activități organizatorice, economice și tehnice care să consolideze și să eficientizeze sistemul creat de noi întru protecția reală a obiectelor de proprietate industrială. O atenție deosebită acordăm, în primul rând și în permanentă, formării potențialului uman al acestui sistem de protejare și valorificare a produsului intelectual. În acest scop AGEPI a continuat practica instruirii noilor specialiști prin cursuri de proprietate industrială, pe care le-au absolvit anul trecut 23 de persoane, 19 dintre aceștia fiind reprezentanți ai întreprinderilor și organizațiilor interesate să aibă propriii lor specialiști în domeniu, 3 persoane noi au fost atestate și înregistrate în Registrul Național al mandatarilor autorizați.

În scopul familiarizării cu problemele legate de protecția proprietății industriale, AGEPI a organizat cursuri specializate pentru reprezentanții diverselor domenii de activitate, printre care menționăm colaboratorii Departamentului controlului vamal. Pentru consilierii în proprietate industrială care activează în instituții universitare și de cercetare-dezvoltare au fost organizate seminare tematice în problemele utilizării noilor tehnologii informaționale, a bazelor de date în domeniul proprietății industriale.

Considerând că aceste cursuri tradiționale sunt doar o etapă în pregătirea cadrelor din domeniul PI, în anul 2000 am reușit să realizăm un proiect de prestigiu, inaugurând medii speciale oficial Institutul de Proprietate Intelectuală din cadrul AGEPI, o nouitate în învățămîntul nostru universitar. Activitatea instituției în cauză a debutat cu 43 de studenți la secția de zi în baza

studiiilor medii generale și liceale și 29 - la secția fără frecvență, de scurtă durată în baza studiilor (colegii) și universitare (pentru obținerea celei de-a doua specialități). Institutul pregătește specialiști în managementul proprietății intelectuale.

– *S-a relevat în repetate rînduri că mileniul trei va aparține oamenilor creativi, inovaționali. În ce mod AGEPI contribuie la evidențierea unor asemenea persoane, cum stimulează autorii și titularii de proprietate industrială?*

– Într-adevăr, AGEPI a întreprins mai multe măsuri concrete menite să încurajeze activitățile economice, tehnico-științifice și inovaționale. Printre ele se numără elaborarea bazei metodice a economiei proprietății industriale ca ramură specifică a științei; formarea criteriilor de evaluare a produsului inovațional și a esenței lui economice; stabilirea rolului și funcțiilor centrelor inovaționale în implementarea și promovarea inventiilor pe piață. Dacă e să aducem niște detalii, am enumera pregătirea pentru editare a lucrărilor "Introducere în economia proprietății industriale", "Bazele economiei proprietății industriale" și.a. Tot aici se înscrie și elaborarea "Recomandărilor metodice privind evaluarea obiectelor de proprietate industrială", coordonarea și prezentarea lor spre aprobare Guvernului Republicii Moldova, prezentarea unor propuneri în vederea realizării hotărârile Guvernului cu tangențe la domeniul nostru de interes.

Cu sprijinul AGEPI, un număr impunător de inventatori și firme din Republica Moldova au participat la mai multe expoziții și saloane internaționale de inventică. La prestigioasa expoziție de la Hanovra (Germania) inventatorii din republică au prezentat 26 de inventii care au fost în deplină concordanță cu genericul expoziției "Omul-Natura-Tehnica". A devenit tradițională participarea la Expoziția Internațională de Inovații, Cercetări și Noi Tehnologii "Brussels-Eureka" (Belgia) și la Salonul Internațional de Invenții, Procedee și Produse Noi de la Geneva (Elveția). În anul de referință inventatorii din Republica Moldova s-au întors din Belgia cu 9 medalii de aur și 6 - de

argint, iar din Elveția - cu 9 medalii de aur, 11 - de argint și 14 - de bronz. Aprecierile înalte ale invențiilor confirmă că Republica Moldova dispune de un potențial inovațional considerabil, iar invențiile create corespund parametrilor tehnico-științifici mondiali.

– În acest context vă rog să vă referiți și la Expoziția Internațională Specializată "Infoinvent-2000" de la Chișinău, devenită deja tradițională.

– La forul nominalizat noi am prezentat 622 de invenții din diferite domenii. Premiul anual al Guvernului Republicii Moldova "Cel mai dotat inventator" a fost decernat dlui academician Valeriu Rudic, director al Institutului de Microbiologie al AŞM. Premiul special al Parlamentului Republicii Moldova i-a fost decernat dlui Aurelian Gulea, doctor habilitat, șef al catedrei chimie organică a Universității de Stat din Moldova. Zece inventatori au fost distinși cu onorificul titlu "Laureat infoinvent-2000", însotit de premii în valoare de 1000 lei acordate de Guvern.

Meritele inventatorilor din republică s-au bucurat și de aprecierea Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală (OMPI). În cadrul Expoziției "Infoinvent-2000" medalii de aur ale OMPI au fost decernate inventatorilor Vlad Pavel, vicepreședinte al AŞM, Nina Samusi, doctor habilitat, profesor la USM, și Ludmila Iațco, doctor habilitat, profesor universitar. Pentru prima dată OMPI a acordat Republicii Moldova două trofee "Întreprindere Inovatoare", cîștigate de întreprinderea tehnico-științifică "Oenolab" SRL și Institutul de Cercetări Științifice pentru Porumb și Sorg.

Apropo, sub egida AGEPI pentru prima dată au fost organizate expoziții regionale "Infoinvent-2000" la Bălți și Edineț, expoziții locale în cadrul conferinței naționale "Ingineria - pilonul relansării economiei" și o expoziție permanentă în incinta Ministerului Agriculturii și Industriei Prelucrătoare.

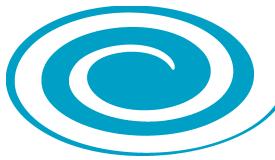
– În ce mod conlucrează AGEPI cu agenții economici? Până nu demult în cadrul fiecărei întreprinderi funcționa un birou de brevete. Acum însă...

– Această colaborare se exprimă prin serviciile prestate agenților economici de către AGEPI, materializate prin documentări temeinice înainte de a lua decizii tehnice sau economice sau de a-și elabora strategiile de piață și antreprenoriat. Bunăoară, în perioada 1998-2000 AGEPI a încheiat contracte pe termen lung cu 57 de întreprinderi din industria alimentară, industria hârtiei și mobilei, industria constructoare de mașini, industria ușoară, instituții și centre de cercetări științifice, firme de cercetare-dezvoltare, precum și întreprinderi ale businessului mic și mijlociu, gospodării de fermieri. Concomitent, 190 de întreprinderi au solicitat servicii ce înințeleg informarea din brevete. În anul 2000 numărul întreprinderilor care s-au adresat la AGEPI pentru asistență informațională în materie de proprietate industrială a crescut de 2,9 ori în comparație cu 1999.

– Un ghid practic în complexa lume a protecției proprietății industriale sunt publicațiile Agenției. Ce schimbări a suportat fondul informațional al AGEPI în anul de referință?

– Anul 2000 se caracterizează prin sporirea eficienței publicațiilor oficiale ale AGEPI, modernizarea tehnicilor de tipărire, diversificarea formelor de difuzare a publicațiilor. S-au înregistrat substanțiale evoluții sub aspectul conținutului și ținutei grafice a publicațiilor noastre "Buletinul Oficial de Proprietate Industrială", "Intellectus", "Bursa invențiilor", "AGEPI Consultă", "AGEPI Expo", "AGEPI Info", al căror tiraj total a constituit circa 6200 de exemplare. Din anul trecut "Buletinul Oficial de Proprietate Industrială", publicație cu statut de Monitor Oficial în domeniul proprietății industriale, a devenit mai accesibil, fiind plasat lunar în pagina Internet a AGEPI.

În anul de referință s-a îmbogățit fondul informațional pe suport electronic. De o popularitate aparte se bucură colecția de CD-uri editate de AGEPI "Infoinvent. Invenții protejate în Republica Moldova", "Legislația Republicii Moldova în domeniul proprietății industriale" etc.

- *Prin intermediul AGEPI Republica Moldova este antrenată tot mai intens în sistemul mondial de protecție a proprietății industriale. Cum ati caracteriza dumneavoastră relațiile cu OMPI?*
- Respectivele relații pot fi apreciate ca permanente și deosebit de fructuoase. În perioada de referință Republica Moldova a participat, prin reprezentanții săi, în calitate de membru al organelor directoare și al uniunilor administrative de OMPI, la ședințele comitetelor permanente, consultative și grupelor de lucru, la alte reunii importante derulate sub egida acestei organizații. O delegație a republiei a participat la Conferința Diplomatică pentru adoptarea Tratatului privind dreptul brevetelor (PLT). Scopul PLT este de a ajusta la scară internațională procedura de obținere și menținere în vigoare a brevetelor, de a simplifica procedurile legate de cererile de brevet naționale și regionale. Problemele vizând asistența pe care OMPI o va acorda în continuare Republicii Moldova au fost examinate în cadrul vizitei de lucru efectuate la AGEPI de către Pushpendra Rai, vicedirector al Academiei OMPI, și Nikolay Khlestov, consilier principal în Oficiul de Planificare Strategică OMPI. Astfel, OMPI va acorda asistență tehnică pentru realizarea Planului de acțiuni în vederea implementării Acordului privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț (TRIPs) la scară națională, va contribui la consolidarea Institutului de Proprietate Intelectuală prin sprijin logistic și metodologic, inclusiv aprovizionarea cu materiale didactice, elaborarea programelor de studii și organizarea instruirii deschise la distanță. OMPI preconizează să ne acorde asistență pentru fondarea postului de radio FM "Intellectus", va organiza stagii de specializare pentru colaboratorii AGEPI și cadrele didactice ale Institutului de Proprietate Intelectuală.

AGEPI întreține relații avantajoase cu Oficiul european de brevete (OEB).

În anul 2000 s-au consolidat relațiile și cu Oficiul eurasiacic de brevete, unde interlocutorul Dvs.

exercită funcția de vicepreședinte al Consiliului administrativ, de asemenea cu Consiliul interstatal al CSI pentru protecția proprietății industriale. Pe plan bilateral, AGEPI întreține relații reciproc avantajoase cu organele statale din domeniul protecției proprietății industriale din circa 50 de țări, printre care România, SUA, Ucraina, Franța, Rusia și.a.

– *Eficiența activității specialiștilor AGEPI se caracterizează și prin numărul de contestații depuse la Comisia de Apel AGEPI și de acțiuni intentate în instanțele judecătoarești.*

– Voi remarcă numărul redus al contestațiilor și acțiunilor intentate. Pe parcursul anului 2000 la Comisia de Apel au fost depuse 35 și examineate 40 contestații, inclusiv 8 din cele depuse anterior. 29 de contestații au fost satisfăcute integral sau parțial, iar 11 au fost respinse. În instanțele judecătoarești au fost intentate 9 acțiuni (un reclamant din Republica Moldova și 8 din alte state). Menționăm că în anul de referință la AGEPI a fost constituit Arbitrajul specializat în soluționarea litigiilor legate de exploatarea obiectelor de proprietate industrială. Criteriile principale ale activității lui sunt imparțialitatea și profesionalismul.

– *Punctați, vă rog, cîteva din obiectivele de perspectivă ale AGEPI.*

– În anul 2001 vom continua activitatea în vederea sporirii eficienței sistemului național de protecție a proprietății industriale. Planificăm în acest scop crearea Centrului de documentare și informare în domeniul PPI; crearea serviciilor de proprietate industrială (SPI) la întreprinderi, organizații și instituții, fondarea Centrului de asistență în domeniul inovațiilor etc. Direcțiile prioritare ale activității AGEPI pentru anul 2001 includ și o serie de alte măsuri, realizarea cărora va contribui efectiv la crearea, promovarea, protecția și realizarea drepturilor asupra obiectelor de proprietate industrială. Aceste deziderate presupun, însă, implicarea tuturor instituțiilor statale și persoanelor interesate.

A dialogat – Claudia NIZEICA

Proprietatea industrială și concurența neloială

In economia oricărei țări, întreprinderile aplică anumite strategii în funcție de posibilitățile lor, atât financiare cât și intelectuale. Există lideri, competitori, „urmăritori” și specialiști. Cei mai experimentați în practicarea tacticilor de concurență neloială sunt „următorii” – întreprinderile care au o parte redusă de piață și puține mijloace pentru a-i ataca pe concurenți. De aceea deseori recurg la copierea produselor firmelor concurente, imitarea mărcilor acestora și furtul tehnologiilor lor.

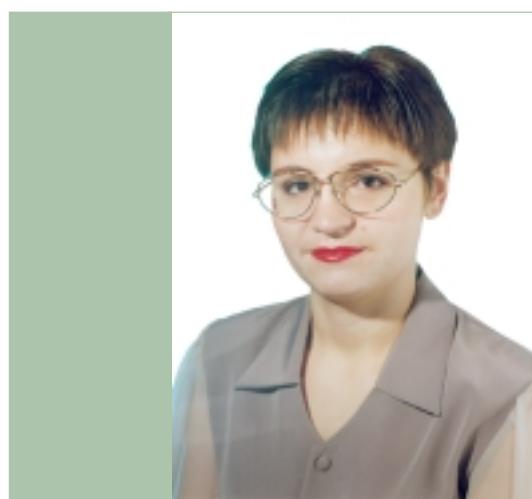
Există unele reglementări legale care limitează concurența prin autorizarea recuperărilor civile pentru abuzurile de următorul caracter: contrafacerea și pirateria, furtul secretelor comerciale, încălcarea prevederilor contractuale etc.

Contrafacerea poate fi stabilită numai pe piață. Ea poate avea două rezultate adverse, unul constând în aceea că ea imprimă mărcii o imagine mai comună și mai ordinară și al doilea – acela că ea înstrăinează o parte a consumatorilor, ceea ce este fatal pentru firmă.

Este un fapt incontestabil că cei care cumpără produse contrafăcute sunt deseori cei care nu ar putea procura produse originale, fie din cauza costului, fie din cauze sociale. Astfel, în lume, produsele contrafăcute depășesc de zeci de ori produsele originale. (Se poate spune că istoria stilului este constituită prin imitare și influență

comunității. În anii 80 ai secolului XX, de exemplu, erau doar cinci creatori de stil și sute de alții care au beneficiat de pe urma efortului primilor.)

Este, de asemenea, incontestabil că firmele copiate cel mai mult sunt cele care au cel mai mare succes și combaterea contrafacerii constituie o proporție mare a bugetului firmei, deoarece există necesitatea reasigurării consumatorilor că marca și designul firmei se protejează (pentru consumatorii care cumpărând un produs vor ca el să fie original, și nu o imitare).

cons. Veronica BAJIREANU
AGEPI

Cu toate acestea, contrafacerea poate exercita și o influență pozitivă asupra designului, deoarece generează necesitatea creării noilor produse (contrafacerea implică acele bunuri care sunt cel mai ușor de fabricat și nicidem produsele cele mai prestigioase și cele mai complexe). Odată ce diferența dintre produsul contrafăcut și cel original se manifestă în primul rând prin calitate, fenomenul de contrafacere este un permanent imbold de a perfeționa calitatea produselor, de a depăși contrafăcătorii, de a căuta materie primă mai calitativă, de a perfeționa procedeele de fabricare, toate acestea constituind know-how-ul firmei, care este greu de imitat dacă se iau măsurile respective de păstrare a acestor secrete.

Totuși, pentru designul industrial protejat prin lege (adică cel înregistrat reglementar) nu are importanță calitatea, ci doar aspectul exterior, articolul 25 „Întinderea protecției juridice” din Legea Republicii Moldova nr. 991/1996 privind protecția desenelor și modelelor industriale prevăzând: „Întinderea protecției juridice, acordate prin certificat, este determinată de ansamblul elementelor esențiale ale desenului sau modelului industrial, reproduse în fotografiile sau reprezentările grafice ale produsului”. Iar cele menționate înseamnă că produsele cu același aspect exterior, dar având o calitate diferită se consideră identice. Să luăm drept exemplu un anumit model de încălțăminte. Presupunem că modelul protejat prin lege este confectionat din nubuc, având talpa din poliuretan. Dacă cineva produce încălțăminte din piele artificială pe talpă din cauciuc, dar având aceleași elemente esențiale ale exteriorului, acest producător poate fi considerat ca persoană care încalcă drepturile titularului certificatului de înregistrare a modelului de care s-a vorbit mai sus.

Strategia de combatere a contrafacerii poate fi bazată pe trei reguli principale:

- ◎ o bună protecție juridică, deoarece este imposibil să combăți contrafacerea fără a avea drepturi valide pe care să le opui contrafăcătorului. În Republica Moldova s-a

format deja un sistem bine organizat de protecție a obiectelor de proprietate industrială constând dintr-o serie de legi și un organ administrativ (Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova) care eliberează titluri de protecție a diverselor obiecte de proprietate industrială. Sisteme similare de protecție a proprietății industriale există în toate țările. Mulți conducerători trebuie să fie atenți la protecția obiectelor de proprietate industrială produse de respectivele întreprinderi, cât și la protecția obiectelor industriale ale altor producători, atât în țara lor cât și în străinătate, fiindcă știm că legile sunt limitate la spațiul țării lor. Dacă firma se lansează pe o piață străină, trebuie să consulte bine legile acestei țări, deoarece de la țară la țară legile diferă. Un întreprinzător trebuie să-și analizeze activitatea, țările implicate în ea, nomenclatorul obiectelor de proprietate industrială care trebuie protejate și căile de protecție a lor. În caz contrar posesorul veritabil al acestor obiecte nu va avea temei de a-și revendica drepturile asupra lor. Aici ar fi relevant exemplul mărcii “Buchetul Moldovei”. Firma avea contracte de export al vinului sub această marcă în Rusia, iar marca era înregistrată numai pe teritoriul Republicii Moldova. La un moment dat, în Rusia a apărut un alt titular al mărcii “Buchetul Moldovei”, care a obținut dreptul exclusiv asupra acesteia, inclusiv dreptul de a interzice comercializarea produsului sub marca lui. Astfel, titularul mărcii cu drepturi în Republica Moldova și cu o “vechime” pe piață de câteva decenii a ajuns să piardă monopolul asupra mărcii pe teritoriul Rusiei, una dintre principalele piețe de desfacere. (Aici apare necesitatea cumpărării propriei mărci, fie a licenței de folosire a ei.)

- ◎ netolerarea contrafăcătorilor, deoarece tolerarea lor este echivalentă cu renunțarea la unele drepturi, iar activitatea de combatere a contrafacerii este un aspect al imaginii firmei și din start descurajator pentru contrafăcători. Elementele acestei strategii sunt: detectarea imitațiilor (aici se pot folosi diverse căi, începând cu cooperarea cu administrațiile locale, până la informatori remunerati (cum a procedat Coca-

Cola în România, plătind o anumită sumă pentru orice informație privind băuturile sale contrafăcute), intentarea acțiunilor împotriva contrafăcătorilor (de la scrisori de prevenire până la intentarea proceselor judiciare). Aici ar fi importante următoarele: (i) un contrafăcător slab, împotriva căruia nu s-au întreprins acțiuni la timp, într-o perioadă foarte scurtă devine un contrafăcător de talie, împotriva căruia o acțiune trebuie întreprinsă neapărat (sunt cazuri când tergiversarea intentării procesului duce la mari avantaje financiare); (ii) deseori contrafacerea este însoțită de practici neloiale (abaterea de la produsul original, indicații false privind originea produsului etc.), de aceea este important, la intentarea procesului, de a colecta toate faptele incriminatoare pentru a prezenta în judecată imaginea reală a violării drepturilor; (iii) foarte des persoane deja condamnate pentru contrafacere apar sub nume noi și adoptă același mod de activitate pe piață, adică contrafacerea; aceasta poate fi folosită în proces pentru ca penalizarea să fie mai dură.*

◎ popularizarea. Există patroni și conducători care consideră contrafacerea drept o daună cauzată produsului original și ascund actele de contrafacere. De fapt, este absolut invers, deoarece „publicarea” pe diverse căi a actului de contrafacere oferă o serie de avantaje. Publicitatea descurajează contrafăcătorii, publicarea acțiunilor de combatere poate constitui o publicitate eficientă și gratuită pentru produsele originale ale firmei.

Prin urmare, contrafacerea poate fi combătută eficient și aceasta depinde de mijloacele aplicate. Important este ca firma să aibă o echipă de specialiști bine instruiți în diverse domenii (tehnologie, drept, marketing etc.).

Un exemplu crestomatic al adoptării strategiei de combatere a contrafacerii este acțiunea inițiată în instanță de firma *Polaroid* pentru a împiedica firma *Kodak* să-și vândă noile apărate de fotografiat la minut pe motiv că se violează astfel brevetele pe care *Polaroid* le deține pentru aceste apărate.

Fiind producătorul – lider mondial al echipamentelor fotografice, *Polaroid* dezvoltă și perfecționează continuu metode de proiectare și de marketing a acestor produse. *Polaroid* posedă un număr enorm de brevete, cu toate acestea firma nu a acordat părților terțe nici o licență de folosire a invențiilor sale. Astfel, în 1976 *Polaroid* intentează un proces judiciar împotriva firmei *Eastman Kodak Company* privind încălcarea brevetelor firmei *Polaroid* și de recuperare a pagubelor cauzate prin această încălcare.

Peste circa nouă ani Tribunalul districtului Massachusetts, SUA, a decis în favoarea companiei *Polaroid*, obligându-l pe *Kodak* să acopere pagubele, acestea fiind constituite din:

- 1) profiturile pierdute. Este indiscutabil că brevetele *Polaroid* constituie o parte integrantă a afacerilor firmei. De aceea, ea pretinde că încălcările companiei *Kodak* au constituit un pericol potențial pentru afacerile firmei *Polaroid*, prin urmare protecția brevetelor *Polaroid* era crucială pentru afacerile ei. Argumentul a fost acceptat.
- 2) royalty raționale. Cu toate că, după cum am mai menționat, *Polaroid* nu a acordat nici o licență de folosire a invențiilor sale, nu poate fi neglijată posibilitatea de afacere de acest gen și potențialele încasări din licențe. și acest argument a fost acceptat.

* Din nou *Coca-Cola* în România, descoperind un contrafăcător destul de activ la începutul activității, nu l-a sesizat îndată, ci, având interese strategice bine determinate, l-a lăsat să se dezvolte, să-și achiziționeze echipament, să investească sume enorme în producție și abia după aceea a intentat un proces, astfel demonstrând că prejudiciul adus companiei este și putea fi enorm; în consecință, folosindu-se de eforturile contrafăcătorului, a obținut avantaje prin aceea că linia de producere a băuturilor era deja montată, scutind compania de cheltuieli suplimentare pentru aceste scopuri.

Pe de altă parte, producătorii pot folosi realizările altor firme (într-un cadru legal, desigur), dacă acestea nu-și protejează drepturile asupra realizărilor în cauză. (Aici foarte utile ar fi fondurile immense de design industrial, de brevete etc., pe care le puteți găsi la Biblioteca AGEPI.).

Așadar, jocul forțelor de piață și competiția liberă a firmelor stau la baza economiei de piață și pretind a fi cele mai bune mijloace de satisfacere a cererii și ofertei și de maximizare a bunăstării societății în general. Însă aceasta nu înseamnă că politica economică ar trebui să fie de genul "laissez faire".

Statul intervine în acest proces prin legi care să faciliteze desfășurarea concurenței libere, iar fiecare participant la joc trebuie să se folosească eficient de aceste reglementări întru apărarea drepturilor sale și penalizarea celor care le violează.

BIBLIOGRAFIE:

1. V. Răilean. Marketing. Chișinău, 1998.
2. Françoise Jollant. The importance of Design in the Marketing of a Product. Symposium on Industrial Design, Amboise, 4-5 octombrie 1990.
3. Michel Nony. Counterfeit Design – a Strategy to Combat It. Symposium on Industrial Design, Amboise, 4-5 octombrie 1990.
4. Ph. Kotler. Managementul marketingului. Analiză, planificare, implementare, control. București, 1998.
5. Anselm Kamperman Sanders. Unfair Competition Law – Some Economic Considerations. Perspectives on Intellectual Property. Intellectual Property and Market Freedom. Vol. 2. Londra, 1997.

ANNOTATION

Counterfeit is a very frequent phenomena, especially in cases where enterprises just begin to produce and to trade their products and haven't enough money to design technologies and to create their own image. This kind of enterprises tries to copy technologies, design and trademarks of well-known companies. On the other hand, biers want to be sure that products they bye are original, according their some warranties concerning quality and moral satisfaction.

Owners of violated rights on technologies, design and trademarks should fight for repairing his image, forbidding use of their objects of industrial property.

Strategy of fight against counterfeiter may be based on three important rules:

1. a properly legal protection, for the possibility to initiate a legal process based on a valid title of protection and to avoid situation where the real holder (or designer) is forced to buy his own idea;
2. non-toleration of counterfeiter, because toleration means refusal from some rights, and fighting with counterfeiter is a part of company's image;
3. popularization. Some manufacturers think that a counterfeiting act can damage the original products, but stopping counterfeiting by real holder of copied products can be a good supplementary publicity for original products and for manufacturer's image.

Is obvious that the best way of satisfaction of demand and offer on market is a free competition of companies. But that doesn't mean anarchy of economic policy. State imposes some rules to organize the activity of companies on the market, and companies must apply these rules to protect their rights and to punish counterfeiters.

Tratatele internaționale privind protecția designului industrial

dr. Gheorghe BUCȘĂ
OSIM, România

PRELIMINARII

Designul industrial este considerat unul dintre cele mai puternice instrumente ale activității umane, cu ajutorul căruia omul modifică toate obiectele din jurul său, inclusiv mediul înconjurător.

Organizația Mondială de Proprietate Intelectuală apreciază că numărul de desene sau modele industriale, respectiv de design industrial, înregistrate în lume în 1995 a fost de peste 240.000, la sfârșitul anului 1995 fiind în vigoare peste 1,35 milioane de înregistrări de desene sau modele industriale.

Importanța protecției **designului industrial** înglobat în produse a fost evidențiată de foarte mult timp, făcând obiectul unor convenții și tratate internaționale, la unele dintre ele fiind parte și satul român.

Următoarele convenții, aranjamente, acorduri și tratate internaționale fac referire la protecția designului industrial (desene și modele industriale):

- ◎ **Convenția de la Paris** pentru protecția proprietății industriale din 20 august 1883;
- ◎ **Convenția de la Berna** pentru protecția operelor literare și artistice din 9 septembrie 1886;
- ◎ **Convenția pentru instituirea Organizației Mondale** pentru protecția Proprietății Intelectuale (OMPI) din 14 iulie 1967;
- ◎ **Aranjamentul de la Haga** privind depozitul internațional de desene și modele industriale din 6 noiembrie 1925;

- ◎ **Acordul de la Marrakech** din 1994 privind constituirea Organizației Mondale de Comerț, care include "Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală";
- ◎ **Aranjamentul de la Locarno** din 8 octombrie 1968, care instituie o clasificare internațională a desenelor și modelelor industriale.

1. Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale

Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale din 1883 a fost completată la Madrid în 1891 printr-un protocol, revizuită la Bruxelles (1900), Washington (1911), Haga (1925), Londra (1934), Lisabona (1958), Stockholm (1967) și modificată în 1979.

România a aderat la Convenția de la Paris la 6 octombrie 1920 și apoi a ratificat forma revizuită prin Actul de la Stockholm din 1967 prin Decretul nr. 176/1968.

La Uniunea internațională pentru protecția proprietății industriale creată de Convenția de la Paris sunt membre 146 state (în 1998).

Convenția de la Paris are ca obiect protecția proprietății industriale în sensul cel mai larg, respectiv: invenții, mărci, desene și modele industriale, modele de utilitate (cunoscute și ca "invenții mici"), nume comerciale, indicații geografice (indicații de proveniență și denumiri de origine), precum și reprimarea concurenței neleale.

Dispozițiile de bază ale Convenției pot fi structurate în trei categorii principale: tratamentul național, dreptul de prioritate și reguli generale.

În continuare vom prezenta dispozițiile de bază ale Convenției care se referă la desene și modele industriale.

TRATAMENTUL NAȚIONAL

Convenția stabilește ca fiecare stat-partă să acorde aceeași protecție privind proprietatea industrială persoanelor fizice și juridice din celelalte state membre ca și persoanelor fizice și juridice naționale.

În esență, cetățenii unei țări membre a Uniunii de la Paris beneficiază în oricare țară membră a Uniunii de aceeași protecție juridică ca și naționalii în ceea ce privește: procedura de constituire a depozitului reglementar, procedura de examinare, procedura de acordare a actelor de protecție, menținerea în vigoare a acestora, căile de atac etc.

DREPTUL DE PRIORITY

Pentru reglementarea dreptului de prioritate Convenția prevede următoarele:

- ⦿ cel care a depus în condiții reglementare într-o din țările Uniunii o cerere de desen sau model industrial va beneficia, pentru a efectua depozitul în celelalte țări, de un drept de prioritate de șase luni, începând de la data depozitului primei cereri (ziua depozitului nu este cuprinsă în termen);
- ⦿ se recunoaște ca dând naștere dreptului de prioritate orice depozit care are valoarea unui depozit național reglementar în virtutea legislației naționale a fiecărei țări a Uniunii sau a tratatelor bilaterale sau multilaterale încheiate între țările Uniunii;
- ⦿ prin depozit național reglementar se înțelege orice depozit care este suficient pentru stabilirea datei la care a fost depusă cererea în țara respectivă, oricare ar fi soarta ulterioară a acestei cereri;
- ⦿ depozitul efectuat ulterior într-o din celelalte țări ale Uniunii înainte de expirarea acestor termene nu va putea fi invalidat de fapte săvârșite între timp, cum ar fi de exemplu un alt depozit, punerea în vânzare a unor exemplare ale desenului sau modelului și aceste fapte nu vor putea da naștere la nici un drept al țărilor și la nici o posesiune personală;
- ⦿ oricine va dori să se prevaleze de prioritatea unui depozit anterior va trebui să facă o declarație indicând data, țara acestui depozit și numărul depozitului;
- ⦿ țările Uniunii vor putea pretinde de la cel care invocă o prioritate să prezinte o copie a cererii depuse anterior, însotită de un certificat al datei depozitului eliberat de Administrația care a primit cererea.

REGULI GENERALE

- ⦿ desenele și modelele industriale vor fi protejate în toate țările Uniunii;
- ⦿ țările Uniunii vor acorda protecție temporară desenelor și modelelor industriale pentru produsele care vor figura la expozițiile internaționale oficiale sau oficial recunoscute, organizate pe teritoriul uneia dintre ele. Această protecție temporară nu va prelungi termenul de proprietate de șase luni;
- ⦿ protecția desenelor și modelelor industriale nu poate fi atinsă de decădere în nici un fel, nici din cauza lipsei de exploatare, nici pentru introducerea de obiecte la fel cu cele care sunt protejate;
- ⦿ pentru recunoașterea dreptului nu se va pretinde pe produs nici un fel de semn sau de mențiune a înregistrării desenului sau modelului industrial;
- ⦿ un termen de grătie, de cel puțin șase luni, va fi acordat pentru plata taxelor prevăzute pentru menținerea drepturilor de proprietate industrială, în schimbul achitării unei taxe suplimentare (dacă aceasta este impusă de legislația națională);
- ⦿ fiecare din țările Uniunii se obligă să stabilească un serviciu special al proprietății industriale și un birou central de primire a depozitelor, care va edita o publicație periodică oficială.

2. Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice

Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice din 9 septembrie 1886 a fost revizuită la Paris (1896), la Berlin (1908), completată la Berna (1914), revizuită apoi la Roma (1928), la Bruxelles (1948), la Stockholm (1967), la Paris (1971) și modificată în 1979.

În 1997 erau membre la Convenția de la Berna 129 de state.

- ⦿ În prezent, România a aderat prin Legea nr.77 din 8.04.1998 (Monitorul Oficial nr.156 din 17.04.1998), la forma revizuită a Convenției de la Berna prin Actul de Paris la 24 iulie 1971 și modificată la 28 septembrie 1979.

Convenția de la Berna cuprinde trei principii fundamentale privind protecția operelor literare și artistice, o serie de dispoziții ce definesc un minimum de protecție ce trebuie să fie acordată, precum și dispoziții speciale pentru țările în curs de dezvoltare.

Prezentăm în continuare cele trei principii de bază, precum și prevederile care se referă la desene și modele industriale, numite și artă aplicată în industrie.

- ⦿ principiul **“tratamentului național”**: operele având ca țară de origine unul din statele membre ale Convenției trebuie să beneficieze în fiecare din celelalte state membre de aceeași protecție care este acordată operelor aparținând statelor respective;
- ⦿ principiul **“protecției automate”**: protecția nu trebuie să fie condiționată de îndeplinirea vreunei formalități;
- ⦿ principiul **“independenței protecției”**: protecția acordată este independentă de existența protecției în țara de origine a operei.

Dispozițiile care se referă la operele de artă aplicată, respectiv desene și modele industriale, sunt următoarele:

Actul de la Stockholm din 14 iulie 1967 prevede:

- ⦿ la articolul 2.1) că termenii de “opere literare și artistice” cuprind toate lucrările din domeniul literar, științific și artistic, inclusiv operele de artă aplicată;

- ⦿ la articolul 2.7) că fiecare țară membră a Convenției poate să-și reglementeze prin lege întinderea protecției operelor de artă aplicată și a desenelor și modelelor industriale, astfel încât condițiile de protecție a acestor opere, desene și modele să țină cont de dispozițiile articolului 7.4).

De asemenea, se prevede că pentru operele protejate unic ca desene sau modele în țara de origine nu se poate revendica în altă țară a Uniunii de la Berna decât protecția specială acordată în această țară desenelor și modelelor; totuși, dacă o astfel de protecție specială nu este acordată în aceste state, operele vor fi protejate ca opere artistice (această prevedere reprezintă o derogare de la principiul tratamentului național în favoarea principiului reciprocității);

- la articolul 7.4) se prevede că legislația țărilor Uniunii de la Berna poate reglementa durata de protecție a operelor de artă aplicată, dar aceasta nu va fi inferioară unei perioade de 25 de ani, începând de la realizarea acesteia.

Actul de la Paris din 24 iulie 1971 menține prevederile articolelor 2 și 7 susmenționate, cu privire la desenele și modelele industriale.

3. Convenția pentru instituirea Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală - OMPI

Convenția pentru instituirea Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală din 14 iulie 1967 a intrat în vigoare în 1970. Din 1974 OMPI are statutul de instituție specializată a Organizației Națiunilor Unite.

În 1997 erau membre ale OMPI 161 de state. România a ratificat Convenția pentru instituirea Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală prin Decretul nr. 1175 din 1968.

La depunerea instrumentului de ratificare a Convenției s-a făcut o declarație cu următorul conținut: “Prevederile articolelor 5 și 14 pct. 1 din Convenția pentru instituirea OMPI, semnată la Stockholm la 14 iulie 1967, nu sunt în concordanță cu principiul universalității tratatelor, potrivit căruia toate statele au dreptul de a deveni parte la tratatele multilaterale care reglementează probleme de interes general”.

Organizația Mondială de Proprietate Intelectuală are drept scop:

- ◎ să promoveze protecția proprietății intelectuale în lume, prin cooperarea dintre state, în colaborare, dacă este cazul, cu oricare altă organizație internațională;
- ◎ să asigure cooperarea administrativă între Uniuni.

Convenția prevede la articolul 2 că prin proprietate intelectuală se înțeleg drepturile referitoare la:

- ◎ opere literare, artistice și științifice;
- ◎ interpretările și execuțiile artiștilor, fonogramele și emisiunile de radiodifuziuni;
- ◎ invențiile în toate domeniile activității umane;
- ◎ descoperirile științifice;
- ◎ desenele și modelele industriale;
- ◎ mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu, precum și numele comerciale și denumirile comerciale;
- ◎ protecția împotriva concurenței neleale.

Pentru atingerea scopului, OMPI, prin organele sale competente și sub rezerva competenței fiecărei Uniuni (Uniunea de la Paris, Uniunea de la Berna etc), activează pentru a promova adoptarea măsurilor menite **să amelioreze** protecția proprietății intelectuale în lume și **să armonizeze** legislațiile naționale în acest domeniu.

Dintre funcțiile Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală menționăm următoarele:

- ◎ asigură serviciile administrative ale Uniunii de la Paris, ale Uniunilor separate stabilite în legătură cu această Uniune (Uniunea de la Madrid, Uniunea PCT, Uniunea de la Haga) și ale Uniunii de la Berna;
- ◎ asigură serviciile care înlesnesc protecția internațională a proprietății intelectuale și, dacă e cazul, procedează la înregistrări și publică informații privind aceste înregistrări.

Menționăm că Biroul Internațional al OMPI asigură înregistrarea depozitelor internaționale de desene și modele industriale conform Aranjamentului de la Haga.

4. Aranjamentul de la Haga privind depozitul internațional de desene și modele industriale din 6 noiembrie 1925

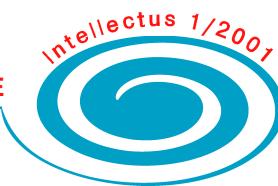
La 1 ianuarie 1995 erau părți la tratat 29 de state. Aranjamentul a creat Uniunea de la Haga.

România a aderat, prin Legea nr. 44 din 28 aprilie 1992, la aranjamentul de la Haga privind depozitul internațional de desene și modele industriale din 6 noiembrie 1925, revizuit prin Actul de la Haga din 28 noiembrie 1960, completat prin Actul complementar de la Stockholm din 14 iulie 1967, modificat la 2 octombrie 1979, Prevederile Aranjamentului au intrat în vigoare la 18 iulie.

Aranjamentul a fost încheiat la 6 noiembrie 1925 și revizuit la Londra, în 1934 și la Haga, în 1960. A fost completat printr-un act adițional semnat la Monaco în 1961, printr-un act complementar semnat la Stockholm în 1967 (și modificat în 1979) și printr-un protocol semnat la Geneva în 1975.

Conform Actelor din 1960 și 1967, **principalele prevederi sunt:**

- ◎ Depozitul internațional de desene și modele industriale poate fi efectuat printr-o singură cerere la Biroul Internațional OMPI fie direct, fie prin intermediul oficiului național de proprietate industrială a țării de origine, conform prevederilor legate din statul respectiv. Depozitul internațional produce, în fiecare stat contractant desemnat, aceleași efecte, dacă toate formalitățile prevăzute de legea națională sunt înndeplinite de solicitant și dacă toate formalitățile administrative prevăzute în acest scop au fost înndeplinite de administrația statului respectiv. OMPI publică, într-un buletin periodic, fiecare depozit internațional, dacă solicitantul nu cere amânarea publicării pe o perioadă de maximum 12 luni de la data depozitului sau a priorității;
- ◎ Fiecare stat contractant desemnat poate refuza protecția într-un termen de șase luni de la data

publicării depozitului internațional, pe baza legislației naționale. Regimul prevăzut de actul din 1960 nu a intrat în vigoare în : Egipt, Spania, Indonezia, Maroc, Sfântul Scaun, Tunisia care sunt legate de actul din 1934.

Se constată deci, că Aranjamentul de la Haga facilitează obținerea protecției în mai multe state, efectuând un depozit unic, într-o singură limbă (franceză sau engleză) la Biroul Internațional alOMPI de la Geneva.

Pentru solicitanții români, protecția poate fi obținută prin Aranjamentul de la Haga numai în statele părți la Actul din 1960, ca și România, cu condiția ca cererea de înregistrare în alte state să se facă după depunerea cererii la OSIM.

Aranjamentul permite ca o cerere internațională depusă la Biroul Internațional să cuprindă până la 100 de desene sau modele industriale aparținând aceleiași clase ale Clasificării Internaționale conform Aranjamentului de la Locarno.

Dispozițiile Aranjamentului prevăd ca prioritatea unui prim depozit, conform Convenției de la Paris, să poată fi revendicată.

Numărul depozitelor internaționale a fost de 5.828 în 1996, iar la sfârșitul anului 1996, numărul desenelor și modelelor industriale înregistrate, în vigoare, a fost de 27.600, fiecare depozit acoperind, în medie, 10 țări.

5. Acordul de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale de Comerț

Acordul de la Marrakech privind constituirea Organizației Mondiale de Comerț a fost semnat în 1994, a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1995 și a fost ratificat de România prin Legea nr. 133 din 22.12.1994, publicată în Monitorul Oficial al României nr.360 din 27.12.1994.

Acest acord cuprinde la anexa 1C **Acordul privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț**, cunoscut ca Acordul TRIPs.

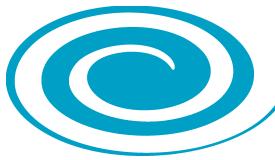
Acordul TRIPs este un acord internațional, prin care se asigură o protecție sporită drepturilor de

proprietate intelectuală (drept de autor, invenții, mărci, design industrial, indicații geografice, topografii de circuite integrate, secrete comerciale), prin reglementări interne ale statelor semnatare, măsuri pentru controlul la frontiere și proceduri pentru prevenirea și reglementarea diferendelor dintre guverne.

Acordul TRIPs este administrat de OMC (care înlocuiește GATT), fiind semnat de peste 120 de state în 1997.

Acordul TRIPs cuprinde șapte părți:

- I. Dispoziții generale și principii fundamentale.
 - II. Norme referitoare la existența, aria de aplicare și exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală (drept de autor și drepturi conexe, mărci, indicații geografice, desene și modele industriale, brevete de invenții, topografii de circuite integrate, protecția informațiilor nedivulgante și controlul practicilor anticoncurențiale).
 - III. Mijloace pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală (obligații generale, proceduri și măsuri corective civile și administrative, măsuri provizorii prevederi speciale referitoare la măsurile la frontieră, proceduri penale).
 - IV. Achiziționarea și menținerea drepturilor de proprietate intelectuală și proceduri "inter partes" referitoare la acestea.
 - V. Prevenirea și reglementarea diferendelor.
 - VI. Dispoziții tranzitorii.
 - VII. Dispoziții instituționale, dispoziții finale.
- (Acordul conține 73 de articole și 34 pagini)
- Acordul instituie la art. 3 **"tratamentul național"** și la art. 4 **"tratamentul națiunii celei mai favorizate"** (în ceea ce privește protecția proprietății intelectuale, orice avantaje acordate de un Membru naționalilor oricărei țări vor fi imediat și necondiționat acordate și naționalilor tuturor celorlalți Membri).

Prevederile Acordului TRIPs specifice pentru protecția desenelor și modelelor industriale sunt următoarele:

ARTICOLUL 25.

CERINȚE PENTRU A BENEFIA DE PROTECȚIE

“Membrii vor prevedea protecția desenelor și modelelor industriale create în mod independent care sunt **noi sau originale**.

Membrii vor putea dispune că desenele și modelele nu sunt noi sau originale dacă ele nu diferă în mod semnificativ de desene și modele cunoscute sau de combinații de elemente ale unor desene sau modele cunoscute.

Membrii vor putea dispune că o astfel de protecție nu se va extinde asupra desenelor și modelelor **d dictate în mod esențial de considerente tehnice sau funcționale**.

Fiecare membru trebuie să facă în aşa fel încât prevederile privind garantarea protecției desenelor și modelelor de textile, **în special în ceea ce privește orice cost**, examinare sau publicare, să nu compromită în mod nerezonabil posibilitatea de a cere și de a obține această protecție.

Membrii vor fi liberi să îndeplinească această obligație prin legislația în materie de desene și modele industriale sau prin legislația în materie de drept de autor”.

ARTICOLUL 26. PROTECȚIA

“Titularul unui desen sau model industrial protejat, va avea dreptul să împiedice terții care acționează fără consimțământul său să fabrice, să vândă sau să împartă articole care comportă sau conțin un desen sau un model care este, în totalitate sau într-o măsură substanțială, o copie a acestui desen sau model protejat, atunci când actele respective vor fi făcute în scopuri comerciale.

Membrii vor putea prevedea excepții limitate cu privire la protecția de desene și modele industriale, cu condiția ca acestea să nu aducă atingere de o manieră nejustificată exploatarii normale a desenelor sau modelelor industriale protejate și nici să cauzeze un prejudiciu nejustificat intereselor legitime ale titularului desenului sau modelului protejat, cu luarea în considerare a intereselor legitime ale terților.

Durata protecției oferite va fi de minim 10 ani”.

În cadrul părții a III-a, secțiunea 4, la art. 51, 52, 53 și 54 sunt prevăzute măsuri pentru suspendarea punerii în circulație de către autoritățile vamale în cazul unor mărfuri contrafăcute, pe baza unei cereri și a unor elemente de probă adecvate, precum și o descriere detaliată a mărfurilor, pentru ca autoritățile vamale să le poată recunoaște cu ușurință. Autoritățile competente vor putea pretinde reclamantului să constituie o cauțiune sau o garanție pentru a proteja pe părăt contra abuzurilor.

Suspendarea începează dacă în 10 zile lucrătoare nu s-a declanșat o procedură judiciară sau o hotărâre nu a fost luată într-un termen de maximum 31 de zile calendaristice sau în 20 de zile lucrătoare.

De asemenea, important de evidențiat este faptul că la art. 69 se prevede că membrii convin să coopereze în vederea eliminării comerțului internațional cu mărfuri care aduc atingere drepturilor de proprietate intelectuală și în acest scop vor stabili puncte de contact în cadrul administrației lor.

Aplicarea prevederilor acordului TRIPs se va face diferențiat, astfel:

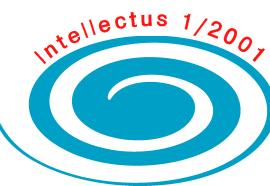
- ◎ la un an de la intrarea în vigoare;
- ◎ după încă patru ani pentru țările în curs de dezvoltare și țările în curs de transformare într-o economie de piață.

6. Aranjamentul de la Locarno privind instituirea unei clasificări internaționale pentru desene și modele industriale din 8 octombrie 1968

Aranjamentul a fost modificat în 1979, fiind deschis statelor-părți la Convenția de la Paris din 20 martie 1883 pentru protecția proprietății industriale.

La 1 ianuarie 1998 erau părți la acest aranjament un număr de 31 de state. Țările care sunt parte la Aranjament formează o Uniune specială.

România a aderat la Aranjamentul de la Locarno privind clasificarea internațională a desenelor și modelelor industriale prin Legea nr. 3 din 8 ianuarie 1998, publicată în Monitorul Oficial nr. 10 din 14.01.1998.

Conform Aranjamentului, se institue o clasificare pentru desenele și modelele industriale, care trebuie să figureze în toate documentele oficiale privind depozitul sau înregistrarea de desene și modele industriale. Simbolul corespunzător acestei clasificări internaționale va fi stabilit de administrația națională de proprietate industrială a statelor contractante și utilizat în toate publicațiile oficiale (sau neoficiale) cu privire la depozitul sau înregistrarea unui desen sau model industrial.

Această clasificare internațională este revizuită periodic de un comitet de experți instituit de Aranjament, fiind utilizată de oficile de proprietate industrială din 35 de state, Biroul Internațional OMPI și Biroul Benelux.

Ediția a șasea a Clasificării Internaționale a fost adoptată în 1994 și cuprinde:

- ◎ o listă de clase și subclase;
- ◎ o listă alfabetică de produse în care sunt încorporate desene și modele industriale, cu indicarea claselor și a subclaselor în care acestea sunt repartizate;
- ◎ note explicative.

Ediția a șasea a Clasificării Internaționale conține 32 de clase (de la 1 la 31 și clasa 99 - diverse), 223 subclase și o listă alfabetică cu cca. 6320 de poziții.

Clasificarea Internațională are, în principiu, un caracter administrativ, dar fiecare țară îl poate atribui sferă juridică pe care o consideră adecvată.

Aranjamentul prevede că această Clasificare Internațională nu leagă țările Uniunii speciale în ceea ce privește natura și sfera protecției atribuită desenului sau modelului industrial în acele țări.

Mentionăm că în unele țări este posibil să se înregistreze un depozit multiplu, adică o cerere poate să conțină până la o sută de desene sau modele industriale, cu condiția să aparțină aceleiași clase din Clasificarea Internațională.

În România, conform legii privind protecția desenelor și modelelor industriale (art. 15), un depozit multiplu poate cuprinde mai multe desene sau modele industriale destinate a fi încorporate în aceeași categorie de produse, în conformitate cu Clasificarea Internațională a desenelor și modelelor industriale.

MOZAIC

Glume

Cel care râde la urmă, râde mai bine; dar acel care râde primul prinde mai repede poarta.

* * *

Nu există doi oameni care să se asemene, și ambii sunt extrem de mulțumiți de aceasta.

* * *

Întrebare: În legislația engleză care e penalizarea maximă pentru bigami?

Răspuns: Două soacre.

* * *

După examinare

Medicul: Am o veste foarte îmbucurătoare pentru dumneavoastră, doamnă...

Tânără femeie: Sunt domnișoară, doctore.

Medicul: În acest caz, am o nouitate deosebit de rea.

* * *

Nicușor: Haidem să ne jucăm de-a Adam și Eva.

Liliana: Dar ce fel de joc e ăsta?

Nicușor: Tu îmi propui să-ți mănânc mărul și eu o fac îndată.

Particularitățile brevetării obiectelor biotehnologice

1. Întroducere

Deși tehnologiile microbiologice au fost considerate ca fiind ultimele în revoluția tehnologică a secolului al XX-lea, acestea sunt de fapt cele mai vechi dintre tehnologiile aplicate. Biotehnologia este aplicată în chimia alimentară de sute de ani. Au devenit deja tradiționale procedeele de fabricare a berii și vinului, de preparare a brânzeturilor și a iaurtului, de fermentare a cărnii, de obținere a proteinelor cu

AGEPI

dr. biol.
M. ROJNEVSCHIbiol.
Ala GUŞAN

ajutorul organismelor unicelulare, a siropurilor din fructoză, de fabricare a ingredientelor alimentare, de exemplu a enzimelor, oțetului, componentelor de aromă, a acidului citric. Unele dintre aceste procedee tradiționale se utilizează și astăzi și vor fi utilizate încă multă vreme.

Primele brevete pentru procedee de producere și utilizare a microorganismelor sau a produselor metabolismului acestora au fost acordate încă în secolul al XIX-lea. Drept exemplu poate servi brevetul, eliberat de Oficiul de Brevete SUA în 1873, chimistului și biologului francez Louis Pasteur pentru "Procedeu de purificare a drojdiilor de microbi patogeni".

Introducerea protecției juridice pentru substanțele chimice a deschis posibilitatea de a fi protejate și microorganismele.

Tehnologiile microbiologice se referă în general la tehniciile aplicate pentru transformarea microorganismelor și, la mijloacele pe care se bazează aceste tehnici și, în final, la produsele rezultate, ele însă fiind adesea microorganisme și (bacterii, fungi, celule gazde, linii celulare etc.), cât și substanțe biologice (vectori, plasmide, gene, fragmente ADN, etc.) sau chimice (medicamente, alimente, detergenti, îngrășăminte, fluide de foraj, coloranți, pesticide etc.).

Datorită unei mai bune cunoșteri a structurii interne a microorganismelor și, în special a materialului genetic, omul a început să stăpânească în mod progresiv procesele pe care natura însăși le-a

exercitat la o scară mult mai mică în scopul schimburilor de material genetic între microorganisme distincte. Tehnologiile moderne tend să înlocuiască modificările predeterminate și reproductibile ale patrimoniului genetic cunoscut sub numele generic de genom al microorganismelor în cauză, în locul operațiilor accidentale și întâmplătoare care formau matricea tehnicielor microbiologice clasice (în special selecția și mutațiile induse care uneori atrag după sine apariția unor noi caractere sau fenotipuri).

În ultimii ani ca rezultat al descoperirilor științifice a devenit posibilă dirijarea acestor procese biologice care pot asigura manipularea organismelor vii. Se așteaptă că descoperirile biotecnologice în domeniul medicinei vor permite de a lupta mai eficient împotriva unor aşa maladii cum sunt cancerul, SIDA, vor deschide noi posibilități în obținerea alimentelor și energiei și vor permite soluționarea problemei poluării mediului.

2. Invențiile biotecnologice în cadrul legislației internaționale de brevete

Biotecnologia a fost definită ca fiind "aplicarea principiilor științifice pentru procesarea materiei cu ajutorul agentilor biologici". Ca urmare, ea include tehnici din domeniul biologiei, biochimiei, geneticii, microbiologiei, ingineriei genetice și procedeelor de separare. Majoritatea acestor tehnici s-au dezvoltat, în special, în ultimii ani și au deschis noi căi pentru cercetarea științifică, pentru crearea de produse și procedee noi care să conducă la ameliorarea condițiilor de viață în multiplele ei aspecte (asistență medicală, agricultură, prepararea de ingrediente alimentare, epurări etc.).

Firește, pentru a recupera cheltuielile enorme necesitate de lucrările de cercetare vizând toate aspectele biotecnologiei, pentru a efectua investigațiile importante asociate cu acestea, a fost necesară obținerea exclusivității asigurate de protejare a invențiilor prin brevete.

Este de remarcat că brevetabilitatea posibilă a procedeelor microbiologice și a produselor obținute care includ microorganismele vii a devenit parte a uzanțelor, apoi a legislației, când obstacolul imposibilității de a fi descrise astfel încât să permită

reproductibilitatea a fost depășit datorită transmiterii de microorganisme la o autoritate de depozitare internațională. Condițiile de guvernare a acestor depozite și de implicare a accesibilității publicului la ele au devenit subiectul diverselor tratate, convenții și legi. În special, trebuie menționate Tratatul de la Budapesta privind recunoașterea internațională a depozitului de microorganisme în scopul procedurilor de brevetare din 28 aprilie 1977 și Convenția Brevetului European, prin regulile 28 și 28 bis referitoare la cererile de brevet europene privind microorganismele. Oficiul Euroasiatic de Brevete a depus la OMPI instrumentul de aderare la tratatul de la Budapesta în 1999.

Regulamentul de aplicare a Tratatului de cooperare în domeniul brevetelor (PCT) se referă la invențiile în domeniul microbiologiei la regula 15 bis.

Adaptarea legislațiilor în domeniul brevetelor în sensul protejării invențiilor din domeniul biotecnologiei a avansat mai rapid în SUA și Japonia, țări în care controversata problemă a "brevetării vieții" a fost soluționată printr-o interpretare liberală a legislației, conform căreia se consideră brevetabilă orice intervenție tehnică a omului asupra unor procese naturale. Curtea Supremă de Justiție a SUA în faimoasa sa hotărâre la dosarul "Diamond v. Chakrabarty" (1980), bazându-se pe materialele congresului cu ocazia introducerii amendamentelor la Legea privind brevetele de inventie (1952), a confirmat eliberarea legitimă a brevetului pentru microorganismul, modificat prin utilizarea metodelor de inginerie genetică. O poziție similară a fost adoptată de către Oficiul European de Brevete (OEB).

Astfel, conform dreptului european un spectru larg de invenții biotecnologice au fost clasificate ca brevetabile. Excepție fac, conform art.53 (b) al OEB, doar soiurile de plante și raselor de animale, cât și la procedeele exclusiv biologice de obținere a soiurilor de plante și raselor de animale; această regulă nu se referă la procedeele microbiologice și la produsele lor, obținute prin aceste procedee. În activitatea sa practică OEB atribuie procedeelor microbiologice tot domeniul biologiei celulare și moleculare, pe care se bazează ingineria genetică. Ca obiecte brevetabile se consideră celulele și structurile subcelulare ale organismelor superioare.

Ca argument împotriva recunoașterii produselor ingineriei genetice drept brevetabile servește indicația la necesitatea de a deosebi descoperirea științifică de inventie, asupra cărui fapt insistă diferite organizații ecologice. Desigur, descoperirile îmbogătesc cunoașterea umană, în timp ce inventiile - aptitudinile umane. Dar tehnica, ca utilizare planificată a forțelor naturale cu scopul atingerii unui efect nou, neprevăzut, nu se poate baza numai pe legi ce au la bază materia moartă - în acest caz este necesar de a putea utiliza și legitățile ce stau la baza materiei vii. Desigur numai determinarea în sine a succesiunii de ADN a genomului animal sau a organismelor vegetale se referă mai mult la domeniul descoperirilor științifice. Același considerent se aplică la proteinele și genele care sunt izolate și caracterizate pentru prima dată și a căror existență a fost necunoscută anterior, ele fiind considerate ca noi. În plus, genele revendicate ca o parte a inventiilor biologice, de obicei, nu sunt exact în aceeași formă ca și în organismul din care au fost izolate și, prin urmare, din aceste considerente, sunt formal noi. De exemplu, la genele clonate lipsesc intronii prezenti la ADN genomic.

Dar dacă este vorba despre izolarea unei gene (succesiuni de ADN) din mediul ei natural cu scopul utilizării într-un proces tehnologic, aceasta va fi examinată ca inventie, fiindcă s-a purces la un pas de la procesul de cunoaștere spre îndemânare, îscusință.

De la începutul anilor 80 la OEB, de exemplu, au fost depuse circa 15 mii de cereri de inventie în domeniul biotehnologiei, dintre care 4 mii de cereri se refereau la ingineria genetică, inclusiv la plante și animale transgenice, separarea secvențelor de ADN din genomul uman cu scopul de a elabora noi preparate farmaceutice și metode de tratament.

Drept exemplu de inventii brevetabile din acest domeniu, ce se referă la obținerea unor soiuri noi de plante, pot fi:

- ◎ ameliorarea calităților de însușire a plantelor sau a produselor obținute prin intermediul lor (cartoful cu un înalt nivel de păstrare sau soia cu conținut sporit de proteine);
- ◎ sporirea recoltei (sporirea cu 30% a recoltei la hibrizii de grâu sau orez în aceleași condiții de creștere);

- ◎ sporirea rezistenței la boli și dăunători (virusul mozaic al tutunului etc.);
- ◎ obținerea plantelor rezistente la anumite erbicide.

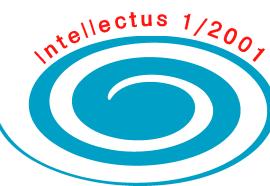
Utilizarea metodelor ingineriei genetice la reprezentanții regnului animal poate avea referire la schimbarea comportamentului reproductiv la unele specii prețioase de pești, accelerarea termenilor de sporire a masei corpului la porcine și păsări etc.

Totodată, referitor la animalele superioare și mai ales la om, pe primul plan apar alte probleme. În legătură cu aceasta este necesar să amintim despre "șoricelul de la Harvard", pe care, datorită introducerii artificiale a unei deficiențe genice, savanții l-au utilizat în studierea problemei legate de cancerul glandei mamare.

Multe cereri de brevet includ propuneri de utilizare a animalelor în calitate de bioreactori. Cel mai renomăt exemplu - oia Tracy, glandele mamare ale căreia, datorită incluziei artificiale a unei gene construite, ce include o genă umană și un promoter, au început să producă proteine identice cu cele umane. Această lucru a permis, prin elaborarea și utilizarea unor anumite tehnologii, de a separa din laptele de oaie insulină, alfa-tripsina și alte substanțe, ce au un rol important în lupta cu bolile incurabile ale omului. Poate fi vorba despre obținerea unor preparate, ce vor îzbăvi omenirea de astfel de boli ca SIDA, prin izolare din organismul uman a genelor responsabile, de exemplu, de producerea unor hormoni, cu introducerea lor ulterioră în genomul unei bacterii cu un ciclu rapid de reproducere.

La nivel mondial există 3 convenții internaționale care au în vedere armonizarea legislației în domeniul inventiilor biotehnologice:

- ◎ Acordul general pentru tarife vamale și comerț (1994), denumit GATT (The General Agreement on Tariffs and Trade);
- ◎ Acordul nord - american de comerț liber, denumit NAFTA (The North American Free Trade Agreement);
- ◎ Directiva Uniunii Europene 98/44/EC referitoare la brevetele în domeniul biotehnologiei.

Art. 27.1 din Acordul GATT este de o deosebită importanță și stipulează că “brevetele pot fi acordate pentru orice inventie, produs sau procedeu în toate domeniile tehnologice, cu condiția să fie nouă, să implice o activitate inventivă și să poată fi aplicată industrial”.

În conformitate cu Acordul privind aspectele de proprietate intelectuală legate de comerț, denumit TRIPs (art. 27) statele - membre ale acordului prin legile lor naționale pot exclude de la brevetare:

- a) inventiile care sunt contrare ordinii publice și bunelor moravuri;
- b) metodele diagnostice, terapeutice și chirurgicale;
- c) plantele și animalele, altele decât microorganismele, și în principal procedeele biologice de obținere a lor, altele decât procedeele nebiologice și microbiologice.

Directiva Uniunii Europene 98/44/EC din 6 iulie 1998 privind protecția legală a inventiilor biotecnologice vizează armonizarea legilor naționale ale statelor membre ale Uniunii Europene privind delimitarea cadrului legal pentru inventiile biotecnologice brevetate. Totodată, această directivă prevede includerea în Regulamentul de aplicare a Convenției Brevetului European a unor amendamente privind protecția obiectelor biotecnologice.

Astfel, în reg.23 d au fost incluse următoarele excepții de la brevetabilitate:

conform art.53 (a) a CBE nu se eliberează brevet european la inventiile care se referă la:

- (a) procedee de clonare a omului;
- (b) procedee de modificare al germoplasmei liniilor genetice identice cu ale omului;
- (c) utilizarea embrionilor umani în scopuri comerciale sau industriale;
- (d) procedee de modificare a identității genetice a animalelor, care le pot cauza suferințe, indiferent de scopurile medicale benefice pentru om sau animal și animalele ce se obțin în urma utilizării acestor procedee.

Regula 23 (e) se referă la corpul uman și elementele lui, și anume:

- (1) nu poate constitui inventie brevetabilă corpul uman, la diferite etape de formare și dezvoltare și simpla descoperire a unuia din elementele lui, ce cuprinde o secvență sau un fragment al secvenței genice;
- (2) un element izolat din corpul uman sau altfel obținut printr-un procedeu tehnic, ce cuprinde o secvență sau un fragment al secvenței genice, poate fi obiect al unei inventii brevetabile, dacă structura acestui element este identică cu același element natural;
- (3) utilizarea industrială a secvenței sau fragmentului de secvență genică trebuie să fie descrisă în cererea de brevet de inventie.

3. Obiectele inventiilor în domeniul biotecnologiei

Modul clasic de prezentare a inventiilor biotecnologice poate fi următorul:

- ◎ un microorganism (care poate fi, spre exemplu, bacterie, ciupercă, drojdie, celulă vegetală sau animală sau virus) izolat sau obținut (de exemplu prin mutageneza unui microorganism existent, fuziunea cu o altă celulă pentru a obține o hibridomă, sau transformarea cu ajutorul ADN);
- ◎ microorganismul este folosit într-un proces, de exemplu, de fermentație pentru a obține un produs, sau utilizat pentru a transforma celule vegetale sau animale în scopul de a obține plante sau animale transgenice;
- ◎ produsul obținut; acesta poate fi, de exemplu, o moleculă ADN (genă, o altă secvență pentru o utilizare în diagnosticare, sau un vector pentru transformarea gazdei, de exemplu un vector viral pentru utilizare în genoterapia somatică), o proteină, anticorp monoclonal sau antibiotic, plantă sau animal transgenic;
- ◎ produsul poate fi ulterior formulat, de exemplu ca o compoziție farmaceutică, vaccin, reagent diagnostic sau produs alimentar;

- ◎ produsul poate fi utilizat ca atare, sau în formă ambalată, în metode și procedee ulterioare, de exemplu, industriale, medicinale, diagnostice sau agricole;
- ◎ o instalație poate fi inventată pentru cultivarea microorganismelor, sau pentru utilizare în unele procese făcând parte din invenție, de exemplu în diagnostic.

Este necesar de remarcat că la brevetarea obiectelor bitemnologice un rol important revine și modului de definire a obiectului în cauză.

De exemplu, o proteină poate fi caracterizată în mai multe feluri. Cea mai clară este definiția prin secvența de aminoacizi. În acest caz nu mai sunt necesare definiții funcționale, deoarece secvența identifică indubitatibil proteina. În multe cazuri este necesar de a include în revendicări variante ale proteinei specifice. Aceasta se realizează prin referire la un grad specific de omologie în combinație cu o limitare funcțională, de obicei o activitate particulară, de exemplu imunologică.

Proteinele mai pot fi definite prin parametrii lor în cazul în care nu este posibilă o definiție mai bună. În orice caz, este necesar ca combinația diferenților parametri să asigure o caracterizare indubitatibilă și clară a proteinei; de exemplu, doar greutatea moleculară și sursa de obținere nu sunt suficiente. Definirea proteinei prin termeni ce caracterizează rezultatul care poate fi obținut la fel nu poate fi considerată clară.

Un exemplu de definire a proteinei poate fi următorul. "Antigen obținut din Haemonchus contortus caracterizat prin greutatea moleculară de 45 kd măsurată prin gel filtrare, punctul izoelectric 8,1 și secvența aminoacidică terminală Ala Lys Cys Pro Asp".

Principiile de definire a obiectelor genetice sunt analoage celor expuse mai sus.

De exemplu, analogic definirii proteinelor, cea mai clară definire a acizilor nucleici se efectuează prin secvența de nucleotide sau prin variante de secvențe care au un grad specific de omologie, sau prin secvențe hibridizabile, la secvența dată fiind prezентate și trăsăturile funcționale, de exemplu,

când secvența hibridizabilă este specificată ulterior ca codificând o proteină având o anumită activitate, când aceasta este cunoscută și testabilă.

Plasmidele și vectorii pot fi descriși prin componentii lor, hărțile de restricție sau secvențe, prin procedeul de obținere a acestora, prin referire la figura ce reprezintă structura vectorului sau prin referire la numărul de depozit a tulpini gazdă care conține plasmida dată.

În Republica Moldova protecția inventiilor în domeniul microbiologiei și biotecnologiei este reglementată prin Legea nr. 461/1995 privind brevetele de invenție și prin Regulamentul de aplicare a acestei legi. Legea nr. 461/1995 privind brevetele de invenție este în mare parte ajustată la Convenția Brevetului European.

Astfel conform Regulamentului de aplicare a Legii nr. 461/1995, inventiile brevetabile pot avea ca obiecte:

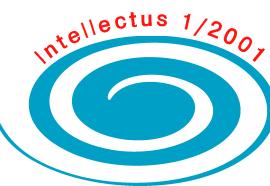
- ◎ microorganisme (care pot fi, de exemplu, bacterii, ciuperci, drojdie) sau virusuri care sunt izolate sau preparate în scopul punerii în aplicare a invenției;
- ◎ culturi celulare de plante sau animale;
- ◎ consorții de microorganisme;
- ◎ procedee biologice și genetice și aplicarea lor.

La tulpini de microorganisme, culturi de celule ale plantelor și animalelor se referă:

- ◎ tulpini individuale de microorganisme, culturi de celule ale plantelor și animalelor
- ◎ consorții de microorganisme, culturi de celule ale plantelor și animalelor

La tulpini individuale se referă:

- ◎ tulpinile microorganismelor tradiționale (micoplasme, rickettsii, cianobacterii, arhebacterii, bacterii, actinomicete, fungi microscopici, drojdie);
- ◎ tulpini de organisme la care se referă calificativul "microorganisme" (protozoare, alge microscopice, licheni microscopici, animale nevertebrate microscopice);

- ◎ tulpini de microorganisme, obținute de către om (structuri somatice cultivate ale fungilor macroscopici etc.);
- ◎ tulpini de microorganisme hibride;
- ◎ tulpini recombinante, purtătoare de ADN(ARN) recombinant;
- ◎ celule somatice cultivate ale plantelor (atât tulpini, cât și linii celulare);
- ◎ celule somatice cultivate ale animalelor nevertebrate și vertebrate (atât tulpini, cât și linii celulare);
- ◎ celule somatice cultivate hibride de plante și animale (inclusiv hibridomuri).

La consorții de microorganisme și culturi celulare se referă:

- ◎ tulpini mixte de microorganisme;
- ◎ asociații de microorganisme;
- ◎ culturi celulare mixte de plante și/sau animale ;
- ◎ asociații de culturi celulare de plante și/sau animale .

Procedeele microbiologice se împart în două mari categorii:

- 1.** Procedee de obținere a unei noi tulpini de microorganism, de exemplu prin inginerie genetică, elementele caracteristice specifice acestei categorii de procedee fiind:
 - ◎ microorganismul asupra căruia se acționează pentru a obține un nou microorganism;
 - ◎ factorii mutageni și condițiile necesare pentru transformarea mutagenă;
 - ◎ caracteristicile taxonomice, morfologice și biochimice ale noii tulpini.
- 2.** Procedee microbiologice în care se utilizează un microorganism.

Aceste procedee au ca rezultat obținerea unor produse noi, cum ar fi medicamente, alimente, substanțe de diagnosticare etc. Elementele caracteristice acestor tipuri de procedee sunt:

- ◎ microorganismul sau microorganismele care servesc ca mijloc în cadrul procedeului microbiologic;
- ◎ condițiile specifice de lucru pentru realizarea procedeului microbiologic.

De asemenea, nu se va exclude de la brevetare o sămânță tratată - ca produs, nu ca soi - împreună cu metoda de tratare a acesteia.

Domeniul biotehnologiilor moderne ce se referă la agricultură include diferite tipuri de invenții, de exemplu:

- 1.** Tehnici netraditionale pentru ameliorarea plantelor, cum ar fi:
 - ◎ cultura de țesuturi;
 - ◎ metode de transmitere a materialului genetic, de exemplu, prin tehnologia fuzionării protoplasmei sau de acid dezoxiribonucleic (ADN) recombinant;
 - ◎ regenerarea de plante întregi etc.
- 2.** Produse care sunt utilizate ca instrumente în ingineria genetică:
 - ◎ vectori (plasmide);
 - ◎ gene sau fragmente de gene izolate din plante, virusuri, bacterii sau animale;
 - ◎ adaptorii;
 - ◎ promotori, activatori, operatori, secvențe AND cu funcțiuni specifice;
 - ◎ linii de celule (linii de celule inbred) ale plantelor de cultură;
 - ◎ părți de plante (material de înmulțire).
- 3.** Procedee în cadrul cărora sunt folosite produsele de mai sus.

(Sfârșitul în numărul următor)

Înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale. Prevederi și perspective

In prezent, protecția internațională a desenelor și modelelor industriale se realizează în baza Aranjamentului de la Haga privind depozitul internațional de desene și modele industriale (în continuare *Aranjamentul de la Haga*), semnat la 6 noiembrie 1925, în cadrul Convenției de la Paris pentru Protecția Proprietății Industriale.

AGEPI

ing. Ludmila GOREMÂCHIN

jur. Ala SPÂNU

Aranjamentul de la Haga are ca scop să creeze un sistem de înregistrare a desenelor și modelelor industriale, prin intermediul unui depozit internațional efectuat direct la Biroul Internațional al OMPI de la Geneva.

Aranjamentul de la Haga a fost revizuit la Londra, la 2 iunie 1934 (Actul din 1934) și la Haga, la 28 noiembrie 1960 (Actul din 1960). A fost completat printr-un act adițional semnat la Monaco la 18 noiembrie 1961 (Actul adițional din 1961), printr-un act complementar la Stockholm la 14 iulie 1967 (Actul complementar din 1967) și modificat la 2 octombrie 1979 și printr-un protocol semnat la Geneva în 1975.

Conform Aranjamentului de la Haga, se pot înregistra desene și modele industriale pentru diferite produse de industrie și artizanat: instrumente tehnice și medicale, ceasuri, bijuterii, obiecte pentru menaj, aparate electrice, vehicule, structuri de arhitectură, produse alimentare, articole de îmbrăcăminte, modă, mobilier, ambalaje, recipiente, mijloace de transport, aparate de telecomunicații și prelucrare de informații, echipamente de vânzări și publicitate, articole de birou, instalații sanitare, construcții, elemente de construcții, produse farmaceutice și cosmetice, articole de toaletă și multe altele.

Prevederile Actelor complementare din 1934 și 1960 se aplică în funcție de faptul cu care Act sunt legate statele membre în vederea realizării depozitului internațional al desenelor și modelelor industriale. Așadar, există trei tipuri de depozite ale desenelor și modelelor industriale:

- ◎ depozitul exclusiv în baza Actului din 1934;
- ◎ depozitul exclusiv în baza Actului din 1960;
- ◎ depozitul parțial în baza Actului din 1934 și parțial în baza Actului din 1960.

Republica Moldova a devenit membru la Aranjamentul de la Haga prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 229 din 30 decembrie 1993 și exercită protecția desenelor și modelelor industriale exclusiv în baza Actului din 1960.

Cererea de înregistrare internațională se depune fie direct la Biroul Internațional de către solicitant sau prin intermediul mandatarului autorizat pe un formular tip, oferit gratuit; fie prin intermediul oficiului național de proprietate industrială a țării de origine (conform Actului din 1960), dacă legislația statelor membre permite acest fapt. Legea Republicii Moldova nr. 991/1996 privind protecția desenelor și modelelor industriale stipulează posibilitatea ca solicitanții naționali să depună cererea la Biroul Internațional al OMPI prin intermediul AGEPI. Depozitul internațional produce, în fiecare stat contractant desemnat, aceleași efecte, dacă toate formalitățile prevăzute de legea națională sunt îndeplinite de solicitant.

Actul din 1960 conferă o perioadă inițială de protecție de 5 ani cu posibilitatea de reînnoire de cel puțin 5 ani. Întrucât Republica Moldova prevede pentru înregistrarea națională o durată de protecție de 25 ani, o durată similară se acordă și depozitelor internaționale. Reînnoirea perioadei de protecție a depozitului internațional poate fi exercitată de câteva ori, în fiecare caz pentru următorii cinci ani.

Pentru depozitul internațional și reînnoirea perioadei de protecție se percep taxele prescrise, cuantumul cărora poate fi precizat la AGEPI.

Limbile oficiale ale Aranjamentului de la Haga sunt franceza și engleza (conform Actului din 1960).

Biroul Internațional publică un Buletin periodic de desene și modele industriale care fac obiectul unei înregistrări internaționale. Din ianuarie 1999 informația privind desenele și modelele industriale care fac obiectul unei înregistrări internaționale este oferită și pe suporturi de hârtie, și pe CD-ROM. Este relevant că reproducerile desenelor și modelelor industriale sunt publicate doar pe CD-ROM.

În conformitate cu Actul din 1960, solicitantul este îndreptățit să ceară o amânare a publicării pentru o perioadă de maximum 12 luni de la data constituiri depozitului internațional sau de la data invocării priorității (articolul 6.4. a)).

Cel care a depus o cerere internațională va beneficia de un drept de prioritate în baza articolului 4 al Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale.

Actul din 1960 (articolul 8) prevede că fiecare stat membru desemnat (inclusiv Republica Moldova) poate refuza protecția într-un termen de şase luni de la data publicării depozitului internațional, pe baza legislației naționale. Dacă refuzul nu este notificat în termen de 6 luni de la data primirii Buletinului Internațional de Desene și Modele Industriale, depozitul internațional produce efecte în statul respectiv începând cu data acestui depozit.

Prioritățile participării la Aranjamentul de la Haga reprezintă posibilitatea obținerii unei protecții a desenelor și modelelor industriale în mai multe țări cu cheltuieli și formalități minime, și anume: sunt evitate dificultățile care pot interveni și sunt cauzate de derularea procedurilor, care în diverse țări sunt diferite, fiind necesară și prezentarea documentației în diferite limbi, respectându-se perioadele de reînnoire, cu achitarea onorariilor pentru mandatarii autorizați etc. În afară de aceasta, participarea la Aranjamentul de la Haga nu prevede obligații financiare, deoarece Uniunea este administrată din contul taxelor achitate pentru depunere.

În pofida avantajelor enumerate, astfel de state ca SUA, Japonia, Marea Britanie etc., care au un număr avansat de înregistrări, nu sunt membre ale Aranjamentului de la Haga. Această situație se explică prin faptul că unele prevederi din Aranjamentul de la Haga contravin legislațiilor naționale ale țărilor nominalizate, mai cu seamă aceasta se referă la statele care efectuează examenul de nouitate.

Biroul Internațional a perseverat în vederea dezvoltării Aranjamentului de la Haga cu scopul largirii ariei de aplicare a sistemului de înregistrare internațională și transformării

Aranjamentului de la Haga în cel mai eficient instrument pentru obținerea protecției desenelor și modelor industriale. O demonstrează reunurile Comitetului de Experti ținute la Geneva în perioada 1991-1997, care au contribuit la elaborarea proiectului noului Act al Aranjamentului de la Haga.

La 5-6 octombrie 1998 la Geneva s-a desfășurat reuniunea de pregătire a Conferinței diplomatice în vederea semnării noului Act al Aranjamentului de la Haga privind depozitul internațional de desene și modele industriale. Organizatorul reuniunii a fostOMPI, efectul fiind aprobarea agendei de lucru a Conferinței diplomatice și a regulilor de procedură.

În conformitate cu deciziile Adunării OMPI emise la a XXXII-a rundă de reuniuni (martie 1998) și după lucru de pregătire efectuat de OMPI, Conferința diplomatică în scopul semnării noului Act al Aranjamentului de la Haga privind depozitul internațional de desene și modele industriale s-a ținut la Geneva în perioada 16 iunie-6 iulie 1999. Au luat parte delegați din partea a 83 de oficii de brevete.

La 2 iulie Conferința a adoptat Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Haga privind înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale, Instrucțiunile la Actul de la Geneva și Declarațiile de comun acord ale Conferinței diplomatice, iar la 6 iulie 1999 Actul de la Geneva a fost semnat prin declarațiile a 24 de state.

Finalizat în cadrul OMPI, pe baza dezbatelor și propunerilor făcute de Comitetul de experti, noul Act cuprinde următoarele îmbunătățiri principale:

- ◎ în titlu, "depozit" este substituit cu noțiunea "înregistrare". Această modificare redă mai exact esența procedurii;
- ◎ pot deveni parte la noul Act al Aranjamentului de la Haga nu numai statele dar și organizațiile interguvernamentale (de exemplu: Comunitatea Europeană);
- ◎ data de depunere a cererii internaționale (în cazul depunerii indirecte) este stabilită la data de recepționare a acesteia de către

oficiu cu condiția să fie transmisă la Biroul Internațional în termen de o lună și în cazul în care este verificat caracterul confidențial în termen de 6 luni de această dată;

- ◎ nu se limitează numărul de modele și desene într-o cerere internațională multiplă;
- ◎ revendicarea priorității se va efectua în baza unor cereri depuse într-un stat membru al Convenției de la Paris, dar și (luând în considerare Acordul TRIPs) în baza cererilor depuse într-un stat membru al OMC care nu este parte la Convenția de la Paris;
- ◎ se instituie principiul conform căruia Biroul Internațional remite fiecărui oficiu desemnat câte un exemplar al publicării înregistrării internaționale;
- ◎ în Instrucțiunea la noul Act se indică în mod special pentru fiecare Parte contractantă condițiile de refuz al efectelor înregistrării internaționale, pentru a familiariza solicitanții cu noile exigențe și a le permite materializarea acestora la etapa de depunere a cererii;
- ◎ în notificarea de refuz al efectelor înregistrării internaționale (termenul de notificare este de 12 luni) vor fi expuse toate motivele pe care se bazează refuzul. Aceasta va permite titularului să conteste motivele de natură să împiedice producerea efectelor înregistrării internaționale;
- ◎ se prevede, ca o excepție de la principiul general, amânarea curgerii protecției înregistrării internaționale pe 6 luni (pentru oficile ce efectuează examinarea) în cazul în care oficiul a făcut o declarație în acest sens;
- ◎ durata minimă de expirare a protecției acordate constituie 15 ani;
- ◎ numărul de elemente suplimentare, despre existența cărora Părțile contractante ale căror oficii sunt desemnate cu efectuarea examinării trebuie să notifice Biroului Internațional, se reduce la următoarele trei:
 - 1) indicații referitoare la identitatea creatorului desenului și modelului industrial;

- 2) o descriere succintă a reproducerii sau a elementelor caracteristice ale desenului și modelului industrial;
- 3) revendicările;
- Ⓐ se admite ca Părțile contractante să notifice directorului general despre necesitatea unității de concepție, despre apartenența la același ansamblu sau compozitii de articole, astfel încât obiectul unei cereri să fie un singur desen și model industrial, dacă legislația acestor Părți include o atare stipulație. Se prevede posibilitatea perceperea de către oficii a taxei de divizare a unei astfel de cereri;
- Ⓐ la oficiul desemnat cu efectuarea examinării se depune un exemplar confidențial de date cu privire la fiecare înregistrare internațională publicarea căreia a fost amânată;
- Ⓐ în cazul în care oficiul efectuează examenul de noutate, ceea ce va conduce eventual la modificarea desenului și modelului industrial în scopul asigurării condițiilor de noutate, se admite ca oficiul respectiv să publice repetat datele referitoare la aceste modificări în publicația sa și să perceapă taxa prescrisă;
- Ⓐ se prevede posibilitatea publicării electronice a Buletinului. Aceasta presupune și publicarea Buletinului pe hârtie;
- Ⓐ cu privire la faptul cine poate fi desemnat în funcția de reprezentant pe lângă Biroul Internațional, nu se specifică anumite exigențe vizavi de calificarea profesională a reprezentanților, cetățenia sau domiciliul acestora;
- Ⓐ se prevede depunerea unui singur formular tip de cerere de înregistrare internațională;
- Ⓐ se instituie durata maximă de amânare a publicării de 30 luni începând cu data priorității.

Actul de la Geneva intră în vigoare la trei luni după ce șase State și-au depus instrumentul de ratificare sau aderare.

Numai prezentul Act leagă, în relațiile lor reciproce, Statele care sunt parte, în același timp, la prezentul Act și la Actul din 1934 sau la Actul din 1960. Orice Stat care este parte, în același timp la Actul de la Geneva și la Actul din 1934, este obligat să aplique dispozițiile Actului din 1934 în relațiile sale cu Statele care sunt parte la Actul din 1934 fără a fi, în același timp, parte la Actul de la Geneva. Orice Stat care este parte, în același timp la Actul de la Geneva și la Actul din 1960, este obligat să aplique dispozițiile Actului din 1960 în relațiile sale cu Statele care sunt parte la Actul din 1960 fără a fi, în același timp, parte la Actul de la Geneva.

În baza Convenției de la Paris pentru Protecția Proprietății Industriale (principiul tratamentului național), de garanțile Aranjamentului de la Haga vor beneficia persoanele fizice și juridice naționale și cele străine.

Conform Noului Act al Aranjamentului de la Haga se vor percepe noi venituri în valută de la solicitantii străini pentru înregistrarea desenelor și modelelor industriale în Moldova în condițiile prevăzute în Aranjament.

De când Moldova este membru la Aranjamentul de la Haga, numărul total de cereri de înregistrare a desenelor și modelelor industriale depuse de către străini conform acestui Aranjament, îl constituie 2170.

În 1999 a început procedura de reînnoire a înregistrărilor internaționale, fapt ce atestă că titularii acestor înregistrări nu-și pierd interesul față de Republica Moldova.

O nouă specialitate economică: managementul proprietății intelectuale

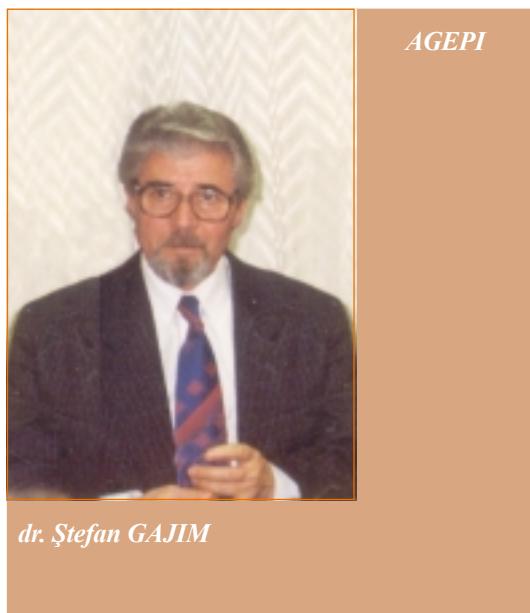
I. Introducere

În iunie 2000 Parlamentul Republicii Moldova, prin Legea nr. 1070 - XIV, a aprobat Nomenclatorul specialităților pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior, în care printre mai multe specialități noi introduse se numără și specialitatea 1814 "Managementul proprietății intelectuale". Inițiativa referitoare la formarea specialiștilor cu studii universitare în domeniul managementului proprietății intelectuale, venită de la Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale (AGEPI) și susținută, în primul rând, de academicenii deputați Gh. Duca, M. Cimpoi, regretatul I. Untilă, I. Dediu, V. Țaranov alte cunoscute personalități din domeniul

științei, culturii și artei, a fost just apreciată și susținută de majoritatea absolută a parlamentarilor. Astfel, datorită acestui fapt, a devenit realizabilă ideea creării unei instituții de învățământ universitar - idee care deja mai mult de jumătate de an se concretiza și lua contururi reale în structura AGEPI. Încă în decembrie 1999, prin ordinul Directorului General, în cadrul AGEPI a fost fondat Institutul de Proprietate Intelectuală. Din acel moment au demarat lucrările de elaborare a planurilor și programelor de studii, de schițare a strategiei științifico-didactice și de creare a bazei tehnico-materiale a institutului, pentru a asigura formarea universitară și postuniversitară la specialitatea "Managementul proprietății intelectuale". Documentația elaborată și baza tehnico-materială creată au servit drept argumente fundamentale pentru Ministerul Educației și Științei la luarea deciziei de a elibera licență prin care AGEPI i-a fost acordat dreptul de activitate în domeniul învățământului superior.

În vara anului 2000 a fost anunțată admiterea studentilor la primul an de studii în Institutul nou creat. La secția cu frecvență au fost înmatriculați 43 studenti, iar la secția fără frecvență – 29 specialiști cu studii superioare, o parte dintre care, cu diplome universitare, pentru a obține o a doua specialitate. Deschiderea oficială a primului an universitar a avut loc la 30 septembrie 2000.

Prima și cea mai importantă sarcină pusă în fața colectivului institutului și a tuturor colaboratorilor AGEPI este modelarea și formarea la nivelul

dr. Stefan GAJIM

cerințelor contemporane a unui potențial uman menit să contribuie substanțial la valorificarea cât mai amplă a celui mai prețios produs al societății - produsul intelectual.

Pentru a face cunoscută publicului larg esența noii specialități și locul acesteia în multitudinea specialităților economice, vom încerca în cele ce urmează să răspundem la câteva întrebări ce pot apărea în legătură cu intrarea în familia instituțiilor de învățământ universitar a Institutului de Proprietate Intelectuală.

II. Ce trebuie să știm despre proprietatea intelectuală

Marea majoritate a cetățenilor statelor din fosta comunitate socialistă, în particular, a cetățenilor Republicii Moldova, au cunoștințe foarte vagi despre cel mai important și cel mai profitabil obiect economic, cum este considerată pe drept cuvânt proprietatea intelectuală.

Putem afirma cu certitudine că țările economic dezvoltate au devenit bogate aşa cum sunt numai datorită punerii în valoare a proprietății intelectuale de care dispun cetățenii, instituțiile de învățământ și de cercetare-dezvoltare, agenții economici, firmele și companiile, popoarele acestor țări.

Proprietatea intelectuală este cel mai bogat "zăcământ" al unui popor, al unei societăți, al unei țări. Acest "zăcământ", după cum se poate lesne de înțeles, este regenerabil și inepuizabil și va fi exploatat atât timp cât va exista omul pe Pământ.

Și dacă proprietatea intelectuală ocupă o poziție aşa de importantă în viața și destinul oamenilor, popoarelor, țărilor, de ce noi, cetățenii Republicii Moldova, știm atât de puțin, iar unii chiar foarte puțin, despre acest "corn al abundenței"?

Un răspuns scurt la această întrebare complexă ar fi: despre proprietate în general știm puțin, fiindcă majoritatea din noi am trăit într-un stat cu un regim totalitar, unde nici măcar noțiunea de proprietate intelectuală nu avea dreptul la existență.

Ce asociații trebuie să ne provoace citind, auzind sau văzând sintagma compusă din două cuvinte - "proprietate intelectuală"?

Dicționarele explicative ale limbii române tratează elementele acestei fraze, deocamdată mai mult enigmatic, în termeni cunoscuți și clari pentru toată lumea:

Proprietate - stăpânire asupra unui bun în baza unui drept recunoscut;

Intelectuală - care aparține intelectului, care se referă la activitatea mintii, gândirii, rațiunii.

Pornind de la aceste definiții am putea spune că proprietatea intelectuală este o posesiune, în baza unui drept recunoscut, asupra unui bun care rezultă dintr-o activitate a mintii, gândirii, rațiunii.

Sau, proprietatea intelectuală este o stăpânire în baza unui drept recunoscut asupra unui obiect (unui bun, produs, rezultat) al activității mintii, gândirii, rațiunii umane încărcat, în totalitate sau parțial, de nouătate, ingeniozitate, măiestrie, talent, șicusință, virtuozitate, frumusețe, claritate, realism, istorism, viitor, forță de abstracție etc.

Și totuși, nici aceste definiții nu fac lumină deplină în "palatul" proprietății intelectuale. Să încercăm să aprindem lumânare cu lumânare, bec cu bec pentru a vedea clar toate bogățiile acestui "palat" plin de mistere.

În Convenția de constituire a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală din 1967, la articolul 2 "Definiții", în calitate de obiecte ale proprietății intelectuale sunt enumerate: operele literare, artistice și științifice, interpretările și execuțiile artiștilor, fonogramele și emisiunile radiodifuzate, invențiile în toate domeniile activității umane, descoperirile științifice, desenele și modelele industriale, mărcile de fabrică, de comerț și de serviciu, precum și numele comerciale și denumirile comerciale. Ulterior au fost adăugate și alte obiecte ca de exemplu: topografia circuitelor integrate, programele de calculator, microorganismele, varietăți vegetale.

În ultimul timp se insistă, pe bună dreptate, că în lista obiectelor de proprietate intelectuală să fie incluse și, la fel protejate, obiectele ce țin de cunoștințele și practicile tradiționale, de regulă nescrise și transmise pe cale orală și care se referă la:

- ⦿ metode și tehnologii medicale, agricole și ecologice;
- ⦿ artizanat și meșteșuguri tradiționale: țesături, covoare, costume, măști, ceramică, sticlărie, construcții și altele;
- ⦿ folclor: muzică, dans, povești, povestiri, poezii, vorbe de duh.

Lista obiectelor de proprietate intelectuală poate fi, și va fi cu siguranță, completată.

Din cele relatate trebuie să distingem două lucruri foarte importante: obiect (bun, produs, rezultat) al proprietății intelectuale și dreptul recunoscut de stăpânire asupra obiectului dat. Aceste două noțiuni fundamentale au servit la crearea unei ramuri specifice ale dreptului - dreptul proprietății intelectuale.

Astăzi putem constata că Republica Moldova dispune de o legislație solidă și aproape completă în domeniul proprietății intelectuale ce ne face să sperăm că analfabetismul în acest domeniu, de care suferă o mare parte din cetățenii noștri, va fi depășit în cel mai scurt timp.

Proprietatea intelectuală de care dispune poporul nostru trebuie să fie valorificată și să aducă profit atât deținătorilor de drepturi asupra obiectelor de proprietate intelectuală cât și utilizatorilor acestor obiecte (deseori unele și aceleași persoane).

III. Ce reprezintă legislația Republicii Moldova în domeniul proprietății intelectuale

În linii mari, legislația Republicii Moldova în domeniul proprietății intelectuale pornește de la Constituția Republicii Moldova, în care sunt fixate trei elemente de bază: formele de proprietate - publică sau privată, proprietatea se constituie din bunuri materiale și intelectuale; statul ocrotește proprietatea și garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular.

Odată cu aceasta, în domeniul proprietății intelectuale există două grupe de legi specifice și compartimente din coduri și legi generale care se referă la două clase distincte de obiecte ale proprietății intelectuale.

- a) Legea privind dreptul de autor și drepturile conexe, nr. 293-XIII din 23 noiembrie 1994; art. 51² din Codul cu privire la contravențiile administrative; art. 141¹ din Codul penal; secțiunea a IV-a din Codul Civil (în partea ce nu contravine Legii nr. 293-XIII din 23 noiembrie 1994) §.a.

Aceste acte legislative sunt consacrate reglementărilor relațiilor care apar în legătură cu crearea și valorificarea operelor literare, de artă și științifice (drept de autor), interpretărilor, fonogramelor și emisiunilor posturilor de radio și televiziune (drepturi conexe).

- b) Legea privind brevetele de invenție, nr. 461-XIII din 18 mai 1995; Legea privind protecția desenelor și modelelor industriale, nr. 991-XIII din 15 octombrie 1996; Legea privind protecția soiurilor de plante, nr. 915-XIII din 11 iulie 1996; Legea privind protecția topografiilor și circuitelor integrate, nr. 655-XIV din 29 octombrie 1999; Legea viei și vinului, nr. 131-XIII din 2 iunie 1994; Legea cu privire la secretul comercial, nr. 171-XIII din 6 iulie 1994; Legea privind franchisingul, nr. 1335-XIII din 1 octombrie 1997 §.a.

Obiectele proprietății intelectuale la care se referă legislația din alineatul a) poartă denumirea de obiecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe, iar cele la care se referă legislația din alineatul b) - obiecte ale proprietății industriale.

Deși legislația în domeniul proprietății intelectuale a fost concepută și elaborată cu scopul de a reglementa toate relațiile ce pot apărea în procesul creării, protecției juridice și valorificării obiectelor de proprietate intelectuală, formând, după cum am menționat mai sus, o ramură specifică a dreptului - dreptul proprietății intelectuale, în activitatea curentă mai des se folosesc noțiunile: legislația privind dreptul de autor și drepturile conexe și legislația privind protecția proprietății industriale.

Elementele de bază ale dreptului proprietății intelectuale sunt:

1. Determinarea bunurilor, produselor, rezultatelor activității umane care constituie obiecte ale proprietății intelectuale și pot fi protejate prin

lege. De obicei, alături de aceasta se nominalizează obiectele care nu sunt recunoscute ca obiecte ale proprietății intelectuale și nu se protejează prin legea respectivă.

2. Stabilirea autorilor și coautorilor (dacă este cazul) obiectelor de proprietate intelectuală și formularea drepturilor și îndatoririlor acestora.
3. Stabilirea titularilor (proprietarilor), care nu întotdeauna sunt și autorii obiectelor respective, formularea drepturilor și îndatoririlor acestora.
4. Stabilirea duratei protecției drepturilor asupra obiectelor de proprietate intelectuală.
5. Modalitățile de moștenire și transmitere a drepturilor asupra obiectelor de proprietate intelectuală.
6. Modalitățile de folosire (valorificarea, punerea în valoare) a obiectelor de proprietate intelectuală.
7. Relațiile economice dintre autori, titulari (dacă ei sunt alții decât autori) și utilizatorii obiectelor de proprietate intelectuală.
8. Modalitățile de eliminare a concurenței neloiale în procesul utilizării obiectelor de proprietate intelectuală.
9. Răspunderea pentru încălcarea drepturilor autorilor sau/și titularilor obiectelor de proprietate intelectuală.
10. Reprezentarea autorilor sau/și titularilor obiectelor de proprietate intelectuală în relațiile cu diferite persoane fizice și juridice din țară și de peste hotare.
11. Drepturile persoanelor fizice și juridice străine - autori, titulari sau utilizatori ai obiectelor de proprietate intelectuală.
12. Taxele pentru serviciile oferite de organele de stat care realizează protecția juridică a proprietății intelectuale.

Legislația în domeniul protecției proprietății intelectuale se armonizează permanent cu normele dreptului internațional, legile și alte acte normative naționale în vigoare.

IV. Ce trebuie să înțelegem prin managementul proprietății intelectuale

Termenul management este preluat din limba engleză și are două semnificații:

- 1) știință, arta conducerii;
- 2) ansamblul activităților de organizare și conducere în scopul adoptării deciziilor optime în proiectarea și reglarea proceselor microeconomice.

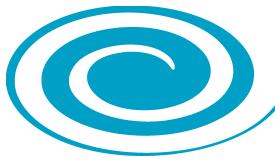
Ca știință, managementul general studiază principiile, funcțiile, procesele, doctrinele și legitățile generale ale conducerii. Deoarece aplicarea științei managementului în condiții concrete, cu obiecte de conducere și subiecți care iau decizii referitoare la conducerea acestor obiecte, diferă de la caz la caz, managementul devine o artă a conducerii.

În cazul când obiectul și subiectul conducerii sunt bine determinate, se aplică formula a două a definiției managementului cu specificarea și concretizarea proceselor microeconomice.

De exemplu, dacă obiectul conducerii este o firmă, atunci teoria generală a managementului nu-i prea este de folos conducerului acestei firme. El ar avea nevoie de metode practice ale managementului firmei cum ar fi metodele de planificare și organizare a activității, de stimulare a personalului întru realizarea în condiții optime a planurilor stabilite, de control (monitorizare) și restructurare în legătură cu schimbarea situației în interiorul și exteriorul firmei și.a.

Fie că obiectul conducerii este proprietatea intelectuală a unei persoane fizice sau juridice, a unei comunități sau chiar a unei națiuni, cum se poate exemplifica în acest caz noțiunea de managementul proprietății intelectuale?

Pornind de la cele cinci funcții de bază ale managementului, indiferent de dimensiunile titularului (persoană fizică sau juridică, comunitate sau națiune), noțiunea "managementul proprietății intelectuale" ar putea fi descrisă în următorii termeni:

1. Planificarea activităților curente și de perspectivă privind: crearea sau achiziționarea noilor obiecte de proprietate intelectuală; protecția juridică a obiectelor create sau achiziționate și menținerea protecției drepturilor asupra obiectelor în posesie; valorificarea (punerea în valoare) sau exploatarea obiectelor în posesie; formularea sarcinilor ce trebuie incluse în vederea realizării obiectivelor propuse; selectarea modalităților și stabilirea termenilor de soluționare a problemelor formulate; distribuirea corespunzătoare a resurselor disponibile și.a.;
2. Organizarea realizării planurilor schițate (distribuirea rațională a sarcinilor planificate și resurselor între executori și coordonarea activității acestora);
3. Formarea motivațiilor și stimularea comportamentului executorilor în corespondere cu obiectivele de organizare;
4. Controlul (monitorizarea) realizării programelor, planurilor, deciziilor și sarcinilor (colectarea informației privind coresponderea stării reale de lucruri obiectivelor formulează);
5. Restructurarea (corectarea) programelor, planurilor, sarcinilor, obiectivelor în legătură cu modificările survenite în mediul interior și exterior.

Este evident că descrierea de mai sus nu poate fi nici completă, nici total obligatorie pentru cazuri și situații concrete.

Dacă proprietatea intelectuală este o parte componentă a unei organizații, firme sau instituții, ea trebuie să fie luată în considerare în procesul managerial al organizației, firmei, instituției. În acest context managementul proprietății intelectuale este o parte componentă a managementului organizației, firmei, instituției și cuprinde strategii de proprietate intelectuală, informații de "veghe tehnologică", contracte de cercetare, soluții noi, venituri și cheltuieli legate de proprietatea intelectuală,

protecția drepturilor asupra obiectelor de proprietate intelectuală, studierea pieței obiectelor de proprietate intelectuală etc.

În prezent, majoritatea agenților economici, instituțiilor de învățământ superior și de cercetare-dezvoltare, persoanelor fizice deținătoare de drepturi asupra unor obiecte de proprietate intelectuală, savanți, oamenii de cultură și artă se ocupă insuficient de organizarea managementului proprietății intelectuale. Acest fapt se explică, în primul rând, prin necunoașterea noțiunilor de bază ale managementului proprietății intelectuale de către conducătorii firmelor și instituțiilor, titularilor de drepturi asupra obiectelor de proprietate intelectuală, iar în al doilea rând, prin lipsa acută a specialiștilor, consilierilor, consultanților în acest domeniu.

Pentru eliminarea cauzelor enumerate, AGEPI organizează mai mulți ani la rând diverse cursuri de scurtă și lungă durată de perfecționare, reciclare și recalificare a specialiștilor care deja activează sau care doresc să activeze în domeniul managementului proprietății intelectuale. Un suflu proaspăt în organizarea managementului proprietății intelectuale sperăm că-l vor aduce absolvenții Institutului de Proprietate Intelectuală din cadrul AGEPI, care pe lângă disciplinile de cultură generală și din domeniul dreptului general și economiei vor studia fundamental obiecte de specialitate aşa cum sunt: inventica, bazele designului industrial, protecția juridică a mărcilor și a denumirilor de origine a produselor, bazele activității ingineresci, dreptul de brevet, examinarea obiectelor de proprietate intelectuală, dreptul proprietății industriale, licențierea și cessionarea drepturilor asupra obiectelor de proprietate intelectuală, dreptul concurenței, dreptul de autor și drepturile conexe, litigiile în domeniul proprietății intelectuale, dreptul proprietății intelectuale în relații externe, managementul inovațional, evaluarea și comercializarea obiectelor de proprietate intelectuală și.a., formându-și astfel un larg și aprofundat câmp de viziune în domeniul proprietății intelectuale.

Primii pași în cariera profesională

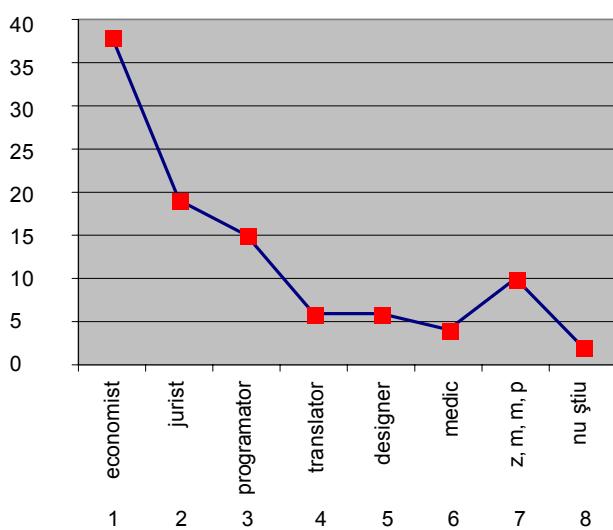
Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale îi aparține lăudabila inițiativă de a fi organizat Tabăra inovațională pentru elevii claselor absolvente (XI, XII) din liceele și școlile de cultură generală din municipiul Chișinău.

Organizatorii și-au propus să definească nivelul de pregătire a elevilor pentru alegerea viitoarei profesii, înglobând următoarele obiective: determinarea valorilor, motivelor și factorilor principali care influențează alegerea profesiei; cercetarea și analiza planurilor profesionale ale elevilor claselor absolvente; autocunoașterea (conștientizarea dorințelor și capacitațiilor personale); acordarea ajutorului în proiectarea carierei profesionale.

Una din activitățile programului de lucru al taberei a fost anchetarea elevilor privind planurile lor profesionale.

În continuare vom examina rezultatele acestei anchetări. Astfel, au fost anchetați 48 de elevi, din care 19 băieți și 29 fete. Referindu-ne la caracteristica lotului de respondenți după vârstă, tabloul se prezintă în felul următor: 16 ani – 13 persoane, 17 ani – 30 persoane, 18 ani – 5 persoane.

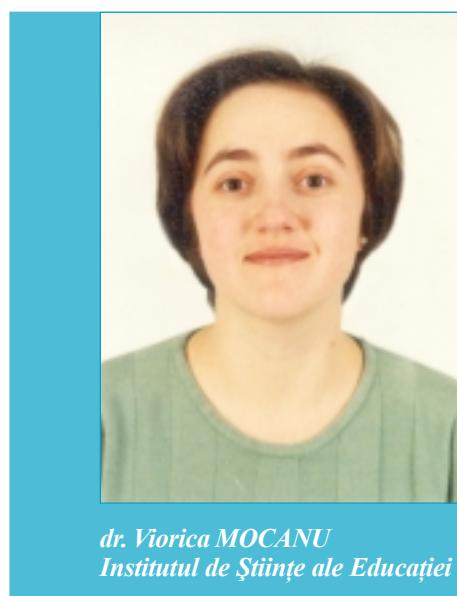
La întrebarea „Ce profesie ai vrea să alegi?” au fost date următoarele răspunsuri: economist – 38 la sută; jurist – 19 la sută; programator (în domeniul tehnologiilor informaționale) – 15 la sută; translator – 6 la sută; designer – 6 la sută; medic – 4 la sută; ziarist, manager, militar, psiholog, specialist în domeniul relațiilor internaționale – 20 la sută (câte 2% fiecare). Doar o singură persoană (ceea ce constituie 2 la sută) nu a avut vreo opțiune profesională. Aceste date sunt prezentate mai jos grafic.

Datele din grafic ne vorbesc despre faptul că majoritatea elevilor au luptat pentru o anumită profesie, prioritare fiind cele de economist, jurist și specialist în domeniul tehnologiilor informaționale.

La întrebarea „Cine te-a ajutat în alegerea profesiei?” au fost date următoarele răspunsuri: singur – 65 la sută; părinți – 15 la sută; singur, dar și cu ajutorul părinților – 2 la sută; părinți și prieteni – 10 la sută; exemplul cuiva – 4 la sută; școala – 2 la sută. Din cele menționate mai sus se observă că majoritatea persoanelor investigate (65%) singure și-au ales viitoarea profesie, ceea ce vorbește despre maturizarea socială. La întrebarea „sunt de acord părinții cu alegerea ta?” mareala majoritate (96%) au răspuns „Da”, ceea ce denotă o concordanță între dorințele copiilor și ale părinților.

Absolut toți respondenții (100%) au răspuns la întrebarea „Care îți sunt planurile de viață?” prin aceea că „Voi continua studiile într-o instituție superioară de învățămînt”, nimeni n-a proiectat

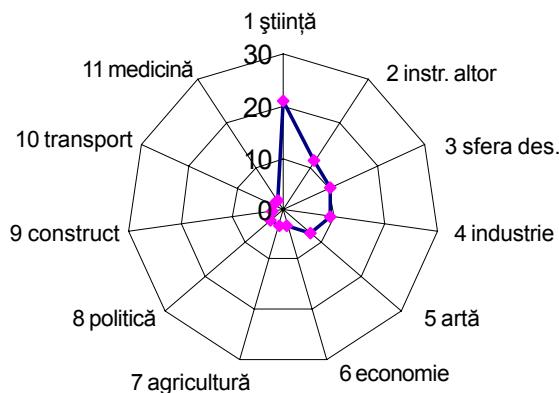

să-și continue studiile la vreun colegiu, după cum era prevăzut în varianta de răspuns.

Deși au ales profesia de economist 39 la sută din respondenți, doar 17 la sută au hotărât să-și continue studiile la Academia de Studii Economice, preferând școlile superioare din România (17%) și din țările occidentale (12,5%); 12,5 la sută vor să-și continue studiile în Universitatea de Stat din Moldova; 6 la sută nu s-au hotărât în care școală superioară vor învăța – în USM, ASEM sau ULIM; 25 la sută n-au dat răspuns la această întrebare, explicând prin faptul că principalul e să ai banii necesari pentru a plăti contractul, iar universități găsim noi.

Cel mai important obiectiv pe care doresc să-l realizeze în următorii 10 ani pentru 90 la sută din persoanele investigate este cariera profesională (însușirea unei profesii) și perfecționarea cunoștințelor; un loc de lucru bine plătit (8%), îmbogățirea cu noi prieteni (2%).

Întrebarea „În care domeniu de activitate ai putea să-ți realizezi capacitatele?” completează și concretizează întrebarea privitor la profesie (au fost propuse mai multe răspunsuri-domenii). Răspunsurile la această întrebare sunt reprezentate grafic și urmează în ordine descrescătoare.

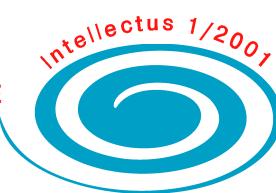
Răspunsurile participanților la întrebarea „Care îți sunt cerințele față de viitoarea profesie?”: se plasează posibilitatea de a mă ocupa cu ceea ce-mi place – 65 la sută; posibilitatea de a-mi dezvolta capacitatele – 46 la sută; posibilitatea de a crea – 35 la sută; rezultate concrete – 35 la sută; salariul mare – 35 la sută; comunicarea cu oameni interesanți – 29 la sută. Astfel, marea parte a elevilor investigați consideră că activitatea în cadrul profesiei alese trebuie să

provoace omului satisfacție, plăcere, deoarece marea parte a vieții o petrecem la serviciu și de alegerea corectă a profesiei depinde calitatea vieții omului. Este îmbucurător faptul că o parte considerabilă (46%) vor să-și dezvolte capacitatele în cadrul profesiei alese, să devină profesioniști, ceea ce neapărat se va răsfrânge asupra economiei țării. O bună parte (35%) doresc ca în activitatea lor profesională să aibă posibilitatea de a crea, ceea ce presupune că aceste persoane nu vor accepta mecanic, pasiv instrucțiunile și ordinele, se vor opune șablonizării gândirii, vor găsi soluții noi de ieșire din situații care până atunci păreau a fi irezolvabile.

Prezintă interes răspunsurile la întrebarea „Ce calități profesionale posedă persoana care este pentru tine model?”. Cea mai mare parte a participanților apreciază ca cea mai importantă calitate profesională – profesionalismul (77%); pe locul doi se situează prezența gândirii creative – 42 la sută; încrederea în sine (29%) este pe locul trei, după care urmează în descreștere: seriozitatea (27%); capacitatea de a fi simplu și accesibil în comunicare (23%); calitatea muncii (21%); capacitatea de a înfrunta greutățile (21%); perseverență și independență (10%).

După părerea elevilor, greutățile în autodeterminarea profesională sunt cauzate de lipsa informației despre profesii – 33 la sută; lipsa experienței de viață pentru a lua decizii importante de sine stătător - 23 la sută; 17 la sută din cei investigați nu știu în care profesie pot fi utilizate propriile capacitați și doar 21 la sută nu întâmpină greutăți în autodeterminarea profesională. Răspunsurile ne arată că deși elevii știu ce doresc să fie, ei se ciocnesc de greutăți când se întrebă „ce pot eu” și aici e necesar ajutorul specialistului în domeniul proiectării carierei profesionale, altfel zis consultantul profesional. Această chestiune rămâne deschisă, așteptându-și soluția.

Fiind întrebați „Care profesii vor fi cele mai solicitate în secolul XXI (anii 2001-2005)?”, 56 la sută din numărul respondenților au numit profesia de programator (în domeniul tehnologiilor informaționale), 40 la sută consideră că profesia de economist; 27 la sută – jurist; 25 la sută – manager; 8 la sută – om de știință; câte 6 la sută – politician, psiholog, ecolog și lucrător din industrie; câte 4 la sută – translator și designer; câte 2 la sută fiecare – medic, specialist în sfera serviciilor și

telecomunicațiilor. Astfel tabloul profesiilor se schimbă: dacă la început erau preferate profesiile de economist, jurist apoi de program, cele mai solicitate se consideră că vor fi cele de programator, economist, apoi de jurist. Apar în numărul profesiilor enumerate aşa cea de ecolog, manager, psiholog, care vizează grija pentru mediul natural și uman.

La întrebarea „Când te gândești la ziua de mâine, ce simt?” 52 la sută au răspuns că simt speranță, optimism; 6 la sută simt încredere în sine; 56 la sută, dimpotrivă, simt nesiguranță, îngrijorare. Răspunsurile „pozitive” (58%) obținute subliniază faptul că adolescenta este o vârstă când viitorul pare luminos, într-o lumină trandafirie, când crezi că totul va fi bine; pe când celelalte 56% ne vorbesc de faptul că tinerii conștientizează situația reală în care se află republika noastră. Aceasta îi face să fie responsabili azi, fiindcă își dau seama că ei sunt cei care vor trăi și vor lucra în societatea de mâine.

Răspunsurile respondenților la întrebarea „Ce calități trebuie să posede omul ca să se aranjeze bine în viață?” sunt următoarele: 50 la sută consideră e necesar să fii perseverent; 48 la sută consideră că trebuie să ai cunoștințe, să fii profesionist în domeniul tău; 40 la sută pun pe primul loc încrederea în sine; 29 la sută – inteligență; 27 la sută – comunicabilitatea.

După părerea elevilor (77%) responsabilitatea cea mai mare pentru obținerea unei profesii o au în primul rând ei singuri; pe când 29 la sută cred că familia este cea responsabilă pentru obținerea de către elev a unei profesii, 25 la sută consideră că statul trebuie să ai aibă grija ca ei să însușească o profesie.

Meditația asupra acestor probleme trezește la adolescenți setea de autocunoaștere. Z. Freud consideră că a te autocunoaște, a fi complet onest cu tine însuți constituie un efort uman deosebit, deoarece această onestitate reclamă căutarea, descoperirea și acceptarea de informație despre tine însuși și o dorință de autoperfecționare. Autocunoașterea și autoacceptarea sunt strâns legate de adaptarea personală, de relațiile interpersonale și de succesul în viață; sunt condiții necesare pentru sănătatea psihologică, dezvoltare și abilitate de a cunoaște și accepta pe alții.

Capacitatea noastră de a ne autocunoaște prin analiză și de a autoconștientiza astfel propriile gânduri,

capacitatea este deosebit de importantă pentru procesul de autodeterminare profesională de care depinde calitatea vieții fiecăruia.

Înțând cont de faptul că rezultatul oricărei cercetări constă în posibilitatea înaintării unor propuneri, rezultatele acestei anchetări vor fi utilizate pentru elaborarea unor propuneri-recomandări privind necesitatea implementării cursului “Cariera profesională” în clasele absolvente.

Analiza rezultatelor anchetării evidențiază necesitatea perfecționării sistemului de orientare profesională, dezvoltarea managementului informațional și asigurarea transparenței și accesibilității lui pentru fiecare persoană interesată.

O altă activitate din programul de lucru al taberei a fost diagnosticarea intereselor cognitive ale elevilor claselor absolvente în cadrul a 24 de domenii de activitate. Drept instrument s-a folosit chestionarul Climo de 144 de întrebări, ca rezultat fiecare elev și-a determinat sfera preferată de activitate. Întrebarea care ne-a interesat a fost „coincide sau nu profesia aleasă cu domeniul tău de activitate?”. Rezultatele au fost următoarele: 78 la sută au răspuns că da, coincide); 19 la sută – nu coincide; 3 la sută – și da, și nu. Numărul maxim de coincidențe (78%) ne vorbește despre gradul înalt de dezvoltare a intereselor cognitive și profesionale, despre profunzimea intereselor, despre vizuirea reală a elevilor vizavi de alegerea viitoarei profesii. Răspunsurile celor ce nu coincid (19%) indică necesitatea întoarcerii la început (algoritmul alegării profesiei) și meditarea mai profundă asupra întrebării „Ce vreau să fiu, ce profesie să aleg?”.

Următorul pas, pe care trebuiau să-l întreprindă elevii întruniti în tabără era următorul: elevii, conform unui model de psihogramă, să aprecieze necesitatea (absolut necesar, necesar, de dorit) calităților psihice (59 la număr), numite calități profesional importante, necesare pentru profesia aleasă de ei și apoi să aprecieze nivelul de dezvoltare a acestor calități la ei însiși (ce pot eu). În final s-a făcut comparația – câte calități profesional importante prezente la elevi nu coincid cu numărul calităților profesional importante necesare pentru succes în profesia aleasă. Tabloul este următorul: 2-9 necoincidențe –

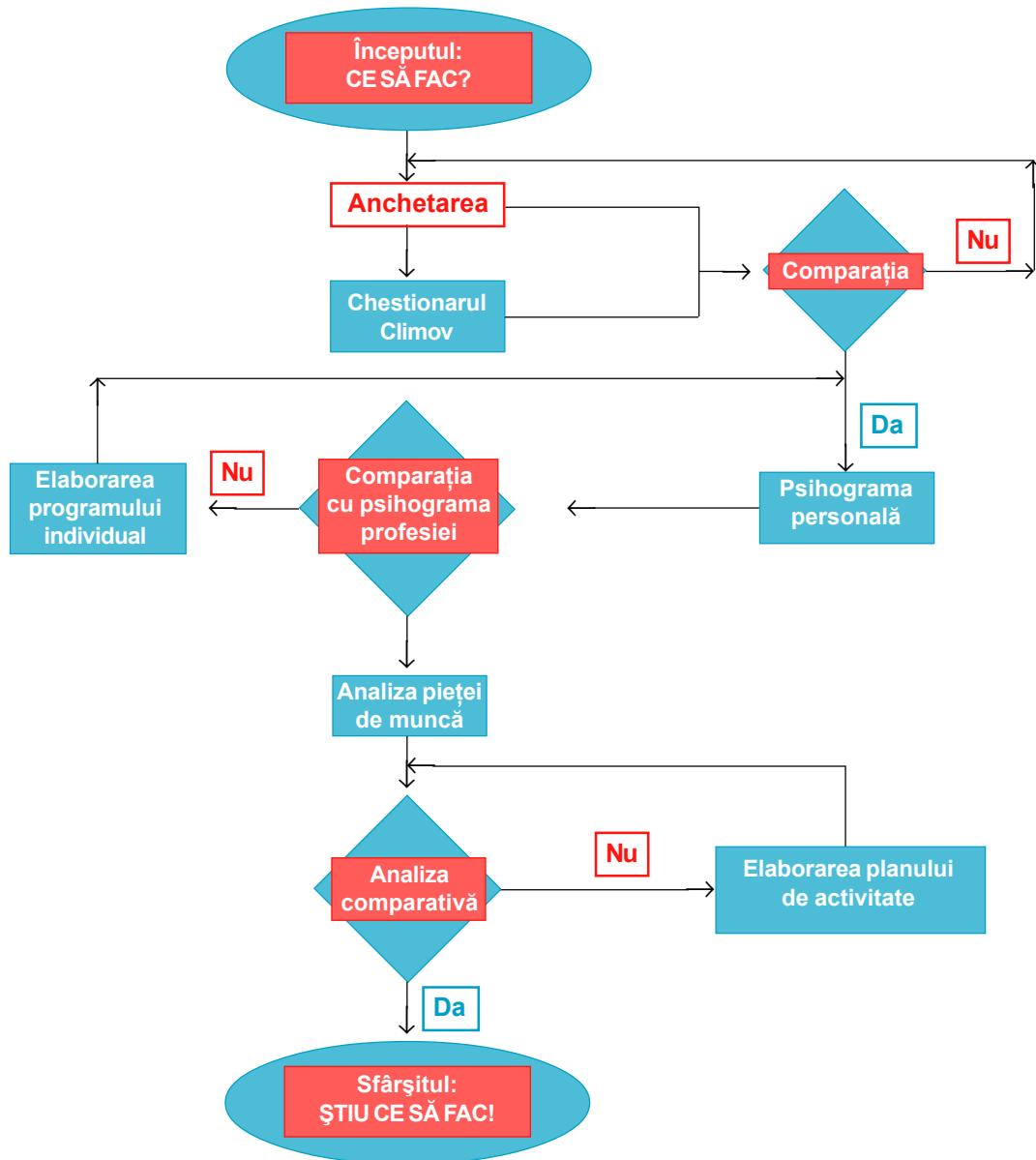

31 la sută din elevi; 13-17 necoincidențe – 38 la sută; 19-20 necoincidențe – 16 la sută; 30-39 necoincidențe – 13 la sută; 47 necoincidențe – o singură persoană, ceea ce constituie 2 la sută.

Din cele expuse se desprinde concluzia că pentru alegerea corectă a profesiei nu e suficient să știi ce profesie dorești să alegi, dar și să ai calitățile necesare pentru a o exercita, în plus, este important să cunoști situația pe piața muncii – e solicitată oare această profesie sau după absolvirea instituției superioare de învățământ vei rămâne şomer cu studii superioare?

Aceste întrebări și probleme discutate în cadrul activității taberei i-au pus serios pe gânduri pe adolescenții întrunii, căci li s-a arătat deschis care le este rolul în propria lor viață. De felul cum își vor decide viitorul profesional va depinde nu numai calitatea vieții personale, ci și societatea în care vor trăi ei înșiși. În final fiecare din ei a completat *Pașaportul carierei profesionale*, în care au răspuns la întrebările de bază privind alegerea corectă a profesiei: ce vreau să devin, ce pot face, de ce este nevoie pe piața muncii și și-au trasat pașii necesari de a fi efectuați în următorii cinci ani pentru realizarea propriei cariere profesionale.

ALGORITMUL alegerii profesiei

ALGaAs/GaAs LONG CAVITY LASER DIODES – LIGHT SOURCE FOR OCT MEDICAL SYSTEMS

INTRODUCTION

One of the new modern technique for *non-invasive in-vivo* investigations of biological tissues is a optical coherence tomography (OCT) system [1,2]. The suitable optical source for such systems is low coherence ($\lambda_c < 20$ mm) superluminiscent diode (SLD) which allow to perform high resolution medical investigations. Nevertheless, the OCT images looks fragmented due to the low coherence length of the source, and such images is difficult to interpret. Recently was reported a method for images quality improving , using a source with adjustable coherence length [3]. But in spite of performances improving this synthesised source have a limitation due to the coherence function peaks repetition no more than 2 mm. When we have to study a biological tissues with largest thickness, this small repetition interval caused the false images. In order to avoid this inconvenient fact the long cavity laser diode

(LCLD) both with SLD is proposed to utilise in OCT systems. In this paper we demonstrate, that using the new design of synthesised optical source – LCLD together with SLD, we can to increase the performances of OCT medical diagnostic systems for *in-vivo* biological tissues investigations.

1. COHERENCE MEASUREMENTS EXPERIMENTAL SET-UP

For LCLD coherence characteristics investigations and availability of such light source for OCT applica-

tions the modified experimental arrangement based on fiberised Michelson interferometer [5] was used (Fig.1).

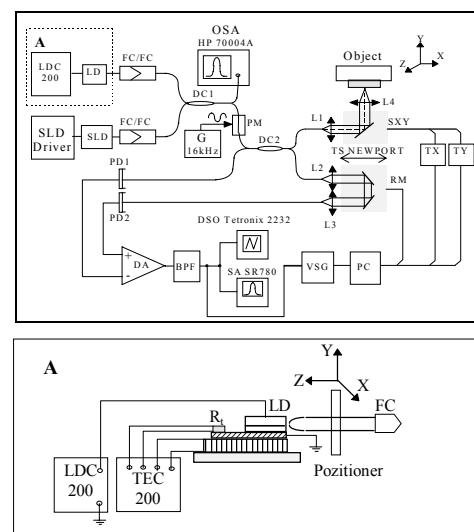

Figure 1. **Experimental set-up for laser diodes coherence investigations.**

The basic source for this system is a low-coherence single mode fibre pigtailed SLD module with central emission wavelength 860 nm, spectral bandwidth 18 nm and output optical power 5 mW (Fig.2a). The SLD was connected to OCT link via directional coupler DC1. Another input of DC 1 was used for lensing in system of optical power generated by LCLD with emission wavelength around 853 nm (Fig 2b). For recording of LCLD and SLD emission spectra the optical spectrum analyser HP70004A, connected to OCT link via DC 1,as well, was used. Preliminary adjustment of zero optical

path balance (OPB) of the OCT system was performed using only SLD as light source then the SLD was switched and LCLD was connected. In presented experimental set-up the real investigated object was replaced with high reflectivity metallic surface.

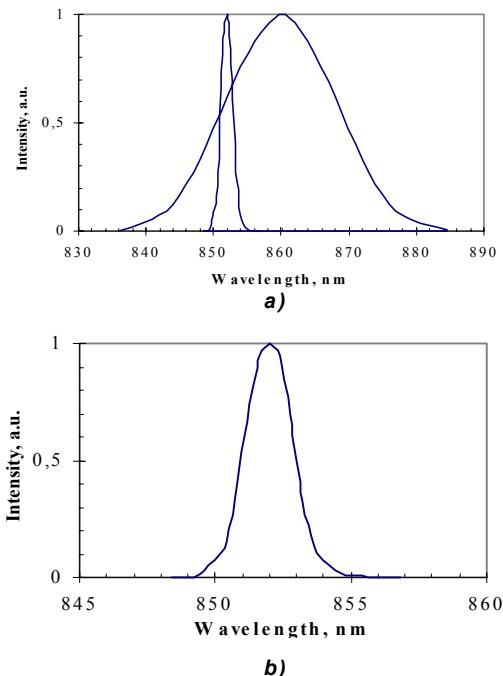

Figure 2. Normalised emission spectra of LCLD+SLD (a) and LCLD ($I_{\text{pumping}} = 144 \text{ mA}$) (b)

2. LASER DIODES STRUCTURE

In this work the graded index separate confinement quantum well buried heterostructure AlGaAs/GaAs laser diodes (GRIN SC QW BH LD) and single mode fibre pigtailed laser diode module (LDM) was used as well. Laser diode structures were grown by low temperature liquid phase epitaxy (LPE) methods in the temperature range 650–400 °C [8]. Mesa formation was done by in-situ meltetching at 580°C followed by regrowth of AlGaAs reverse p-n junction isolating layers at 580 , 450°C. This method allows etching and preservation of sidewalls then regrowth and planarization all in one step with negligible thermal disordering in quantum wells. Mesa formation in the LPE regrowth process by in-situ melt-etching excludes any oxidation of the etched mesa surface and provides a high quality lateral confining interface. It was shown [8] , that melt-etched mesa shapes depend by: AlAs content x in $\text{Al}_x\text{Ga}_{1-x}\text{As}$ cladding layers, stripe orientation and mask adhesivness to the

initial epitaxial structure. Have been established that with SiO_2 mask and $x=0.2, 0.5$, there is a strong anisotropy of melt-etch rate, while with $x \approx 0.6$ in the similar processes melt-etching material selectivity becomes the most important factor of mesa shaping. The best results of using SiO_2 masking for in-situ meltback and regrowth are obtained when meltback undercutting is almost as much as the meltback etching depth.

Thus using these results of LPE regrowth technique a GRIN SC QW BH LD with emission wavelength around 853 nm have been fabricated. A scanning electron micrograph of the cleaved cross section of such structure is shown in Fig. 3 and consists of a 2 μm thick n-GaAs buffer layer, a 1,5 μm thick n- $\text{Al}_{0.7}\text{Ga}_{0.3}\text{As}$ widegap emitter, 0,15 μm n- $\text{Al}_{0.6-0.3}\text{Ga}_{0.4-0.7}\text{As}$ GRIN waveguide, 20 nm n - $\text{Al}_{0.08}\text{Ga}_{0.92}\text{As}$ active , 0,15 μm n- $\text{Al}_{0.3-0.6}\text{Ga}_{0.7-0.4}\text{As}$ GRIN waveguide, 1 μm thick p- $\text{Al}_{0.7}\text{Ga}_{0.3}\text{As}$ widegap emitter and a 0,2 μm p⁺ GaAs cap layer. The buried heterostructure was formed in the second LPE process by melt etching of the laser structure part not protected by SiO_2 stripes (typical width 6-7 μm), followed by p⁺-and n- $\text{Al}_{0.4}\text{Ga}_{0.6}\text{As}$ regrowth to provide lateral electrical and optical confinement.

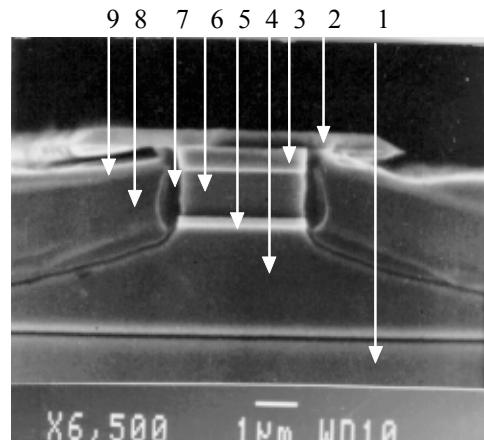

Figure 3. Scanning electron micrograph of the cross-section of melt-etched and regrowth AlGaAs/GaAs buried heterostructure.

1-n-GaAs buffer layer. 2-SiO₂ stripe. 3-GaAs cap layer.
4-n-Al_{0.7}Ga_{0.3}As widegap emitter.
5- $\text{Al}_{0.6-0.3+0.6}\text{Ga}_{0.4-0.7+0.4}\text{As}$ GRIN waveguide and quantum well $\text{Al}_{0.03}\text{Ga}_{0.97}\text{As}$ active region.
6-p-Al_{0.7}Ga_{0.3}As widegap emitter. 7-boundary of etching in the melt (p- $\text{Al}_{0.55}\text{Ga}_{0.45}\text{As}$).
8-p⁺-Al_{0.4} Ga_{0.6}As. 9-n- $\text{Al}_{0.4}\text{Ga}_{0.6}\text{As}$.

After standard procedure of Au-Zn, Au-Ge ohmic contact deposition the laser bars with different cavity lengths (500-2700 μm) was cleaved. The LD chips was "p-side down" mounted on the Cu heatsink.

3. RESULTS AND DISCUSSIONS

The LD with cavity lengths 580 μm , 1600 μm , 1900 μm and 2700 μm and stripe width $w=7 \mu\text{m}$ have been studied. The cavity length of laser diode crystal mounted inside of pigtailed module was 500 mm.

For coupling of investigated LD with single mode fibre (5,5 μm /125 μm) the Newport positioner was used (Fig 1 bloc A). The fibre end had hemispherical microlens and another one was spliced with FC-type connector. The devices was temperature controlled using the 5,3 W thermoelectric cooler (TEC) MELCOR and TEC driver TED 200. The coherence function envelope data and coherence repetition peaks was collected using electrical signal analyser SR 780 and suitable electronic scheme. Have been established that the dependence of coherence peaks repetition via cavity lengths for samples S724 is linear and is shown in Fig. 4. Calculated refractive index from this dependence is $n=3.52$ and is in suitable agreement with normally accounted ($n=3.42$) value for $\text{Al}_{0.3}\text{Ga}_{0.7}\text{As}$ (waveguide layer) semiconductor compound [9]. After coherence measurements of all LD chips we have study more rigorously the sample with cavity length $L=1900 \mu\text{m}$. The value of threshold current was 115 mA and measured optical output power from single mode fiber (5,5/125 μm) supplied by such LCLD was 0.6 mW at 144 mA. For this sample the coherence function envelopes via different level of pumping currents are presented in Fig.5. The values of coherence length I_c vary from 195 μm to 360 μm for pumping currents between 119 mA and 144 mA respectively and is in good agreement with equation: [6]

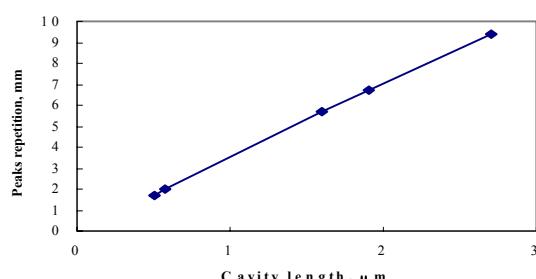

Figure 4. Coherence function peaks repetition via cavity lengths for GRIN SC BH LD (S724).

$$I_c = \frac{4 \ln 2}{\pi} \frac{\lambda^2}{\Delta\lambda} \quad (1)$$

where λ - central emission wavelength

$\Delta\lambda$ - spectral bandwidth

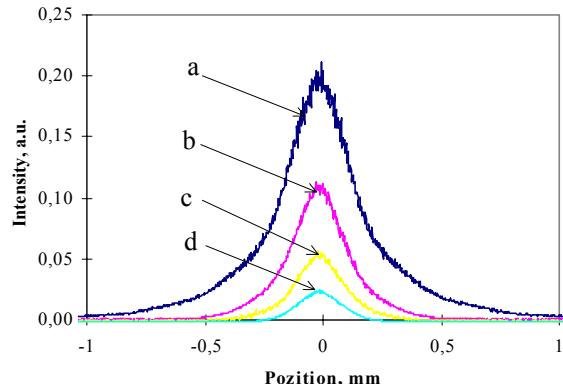

Figure 5. Coherence function envelope of the sample S724 ($L=1.9\text{mm}$) for different values of pumping current: a) $I_p=144 \text{ mA}$ ($I_c=361 \mu\text{m}$); b) $I_p=137 \text{ mA}$ ($I_c=250 \mu\text{m}$); c) $I_p=129 \text{ mA}$ ($I_c=222 \mu\text{m}$); d) $I_p=114 \text{ mA}$ ($I_c=195 \mu\text{m}$).

These values of I_c means that the depth sectioning interval using LCLD may vary from 97,5 μm to 180 μm .

For this range of currents, the power in fiber supplied by LCLD increase from 0,13 to 0,6 mW. The distance between main coherence function peaks is 6,8 mm (Fig. 6).

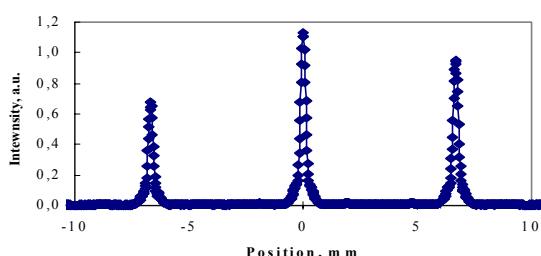

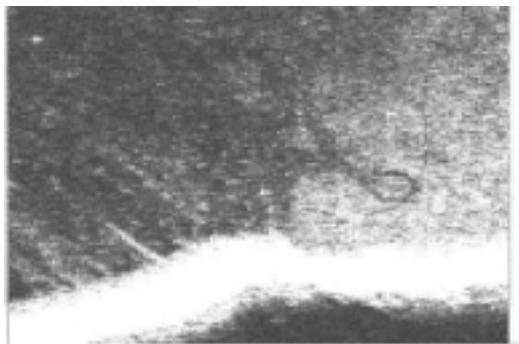
Figure 6. Coherence function peaks repetition of the sample S724 ($L=1.9 \text{ mm}$), $I_p=144 \text{ mA}$.

Is important to mention the absence of secondary peaks(up to -80 dB) between the main coherence maximum. This fact allow to expect the successful investigation and images acquisition of the object with about 6 mm thickness, instead of the maximum 2 mm when the three electrode laser was used as light source in OCT system [3,7].

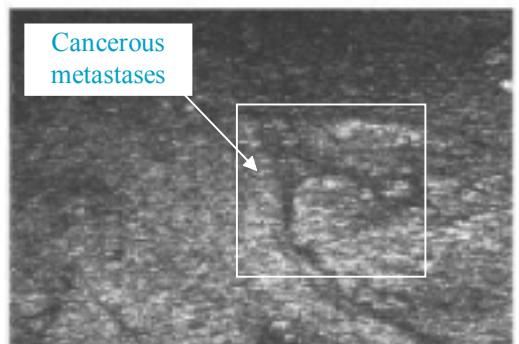
In order to investigate the performances of such light source for medical OCT applications a different images

of the cancerous skin sample have been acquired. The amplitude of sawtooth voltages applied to the two galvanometer scanners ensure a span about 6x6mm over the skin surface. The three OCT images are taken for different positions of the translation stage, i.e. for different penetration depths. In Fig. 7 we present the OCT images collected at 100 mm depth in the skin. The

SLD, 100 microns depth.

LD, 100 microns depth

SLD+LD, 100 microns depth

Figure 7. The OCT images of the cancerous skin sample at the 100 mm depth from the surface.

first image was collected using the SLD as light source. The power of SLD was attenuated up to 0.6 mW. The OCT images taken with the SLD look fragmented, only parts of the cancerous skin are displayed. The second image was collected using only the LCLD on the maximum coherence length. This image show a larger region of the skin and is easy to detect the cancerous metastases in the tissue. The fragmented aspect characteristically for first image disappears. The last image was collected when SLD and LCLD operate concomitantly. The concomitantly operating of the SLD and LCLD allow first to select and investigate more rigorously some regions of the investigated object (in our case the cancerous metastases).

CONCLUSIONS

In conclusions we underline that using of the LCLD as light source in optical coherence interferometry systems allow to increase the coherence function peaks repetition more than

2 mm - the limit for industrial fabricated semiconductor lasers, and thus to improve the performances of OCT systems. Using of such sources together with SLD allow to collect the OCT images which could be easily interpreted by medical specialists.

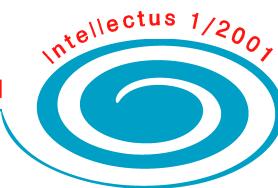
ACKNOWLEDGEMENT

This work was performed with support of the EC INCO Copernicus Programme: "Novel optical devices and measurement techniques; technology transfer and training"

Contract No: IC15-CT96-0820.

REFERENCES.

1. D. Huang, E.A. Swanson, C.P. Lin, J.S. Schuman, W.G. Stinson, W. Chang, M.R. Hee, T. Flotte, K. Gregory, C.A. Puliafito and J.G. Fujimoto, "Optical coherence tomography" Science 254, (1991), pp. 1178-1181.
2. A.F. Fercher, "Optical coherence tomography" J. Biomed. Opt., 1(2) pp.157-173, 1996.

3. Adrian Gh. Podoleanu, John A. Rogers, David A. Jackson "OCT En-face Images from the Retina with Adjustable Depth Resolution in Real Time" IEEE JOURNAL OF SELECTED TOPICS IN QUANTUM ELECTRONICS, 1999, Vol.5, No.4, pp.1176-1184.
4. R.H. Webb, "Scanning laser ophthalmoscope", pp. 438-450 in "Non-invasive diagnostic techniques in ophthalmology", ed. B.R. Masters, Springer Verlag, New York, (1990).
5. Adrian Gh. Podoleanu, George M. Dobre, David J. Webb, David A. Jackson "Fiberised set-up for eye length measurement". Optics Communications 137(1997) pp.397-405.
6. Adrian Gh. Podoleanu, Jonn A. Rodgers, Mauritus Seeger, David J. Webb, David A. Jackson "Versatile OCT System for Transversal and Longitudinal Imaging". SPIE Conference on Fiber optic and Laser Sensors and Applications , Boston, Massachusetts, November 1998, SPIE Vol.3541 pp. 90-96.
7. Adrian Gh. Podoleanu, George M. Dobre, David A. Jackson, A.T. Semenov, S.A. Safin and V.R. Shidlovski "Three Electrode Laser a Source and Detection Unit for Low Coherence Interferometry" In Proceedings of 11-International Conference on Optical Sensors OFS-11, May 21-24, 1996, Sapporo, Hokkaido, Japan, pp.312-315.
8. V. Iakovlev, A. Sarbu, A. Mereutza, G. Suruceanu, A. Caliman, O. Catughin, A. Lupu and S. Vieru "High performance AlGaAs-based laser diodes: fabrication, characterisation and applications" Microelectronics Journal, vol.29 (1998), No. 3, pp. 97-104.
9. H.C. Casey, M.B. Panish, Heterostructure Lasers, Part A Fundamental Principles Russian translation, "MIR" Moscow, 1981, pp.56-62.

Diode laser AlGaAs/GaAs cu cavitate lungă – sursă de lumină pentru sistemele medicale OCT

REZUMAT

In lucrare sunt prezentate rezultatele cercetărilor asupra realizării unei construcții de tip nou a unei surse sintetizate de lumină pentru sistemele medicinale de tomografie de coerență optică (OCT). Sursa este constituită dintr-o diodă laser AlGaAs/GaAs cu cavitate lungă (LCLD) și o diodă superluminiscentă (SLD). Lungimea de undă de emisie a LCLD este foarte aproape de cea a SLD-ului. Lungimea de coerență a emisiei dispozitivului LCLD atinge valoarea de 195 mm vizavi de 20 mm pentru SLD-ul standard. A fost stabilit că variind lungimea cavitații diodelor laser AlGaAs/GaAs este posibilă mărirea distanței dintre maximurile funcției de coerență până la valoarea de 6,8 mm. Acest fapt permite de a efectua investigații prin metoda de tomografie de coerență optică a țesuturilor biologice cu grosimea mai mare de 2 mm - mărime maximă în cazul aplicării diodelor laser de producție industrială.

Sunt prezentate imaginile OCT a unei regiuni din țesut pielos colectate cu ajutorul sursei sintetizate.

G. Suruceanu, A. Caliman, S. Vieru, A. Sârbu, V. Iacovlev, A. Mereuta

Optoelectronics Laboratory, Technical University of Moldova, 168 Stefan cel Mare Ave., MD-2004, Chisinau, Moldova Tel.: (+003732) - 24-71-43, E-mail: optolab@ch.moldpac.md

A.Gh. Podoleanu, D.A.Jackson

**School of Physical Sciences, University of Kent at Canterbury, CT2 7NR, UK
Fax: +44 1227 827558; E-mail A.Gh.Podoleanu@ukc.ac.uk**

Strategia de utilizare a deșeurilor galvanice în Moldova

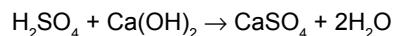
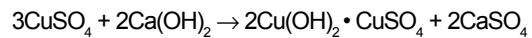
dr. conf. Gheorghe ȘIȘCOVSCHI, Nadejda ORLOV,
drd. Ruslan BORODAEV Centrul chimico-tehnologic "TENSOR", USM

Problema utilizării deșeurilor galvanice se ridică timp de mulți ani la diferite niveluri, inclusiv de Guvern (Hot. Nr. 606 din 28 iunie 2000), dar până în prezent în Republica Moldova încă nu există nici un sector tehnologic specializat, cu toate că se cunosc numeroase elaborări brevetate atât la noi, cât și în țările CSI sunt destul de multe.

Pentru a completa această lacună, IȘA "Tensor" în baza Stației de epurare SA "Sigma" a creat Centrul Chimico-tehnologic cu scopul de a organiza sectoare tehnologice de neutralizare a deșeurilor și folosirea lor în obținerea diferitelor produse (preparate) necesare economiei naționale, adică soluționând problema ecologică de distrugere a surselor nocive stocate la întreprinderile falimentare ("Alfa", Fabrica de frigidere, "Sigma" etc.) se produc substanțe utilizabile.

În lucrarea prezentată sunt caracterizate fungicidele ("Zambor", "Oxicup") și pigmentii (ferocalciu de culoare cafenie, hidrocopru albastru) obținute din deșeurile galvanice de fier și deșeurile de la tratarea placătelor electro-nice. Schemele tehnologice cuprind următoarele operații unitare în producerea fungicidelor:

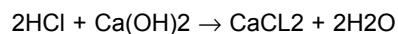
- ◎ "Zambor", – dizolvarea sulfatului de cupru (ori soluțiile lui de producere), neutralizarea lor u laptele de var conform reacțiilor:

Neutralizarea se efectuează până la pH-ul de 5, care în timp se majorează până la 7,5-8,5 obținându-se o suspensie de 5-20%, care după diluare de 15-20 ori conform cerințelor fitotehnice se folosește ca soluție de stropit viile, livezile și grădinele de legume.

E de menționat faptul că soluția proaspătă este de culoare verde-albastră, iar dacă eventuala culoare este albastră înseamnă că în conținutul activ predomină $\text{Cu}(\text{OH})_2$, ceea ce diminuează activitatea fungicidelor, majorându-se alcalinitatea ce atacă plantele;

- ◎ pentru "Oxicup", prelucrarea CuO cu HCl , dizolvarea CuCl_2 (ori soluțiile de tratare a placătelor electronice) și neutralizarea cu lapte de var după reacțiile:

Se obține o soluție de 15-35% de oxiclorură de cupru $3\text{CuO} \cdot \text{CuCl}_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$ cu pH 7,0-7,5 și se utilizează ca înlocuitor al zamei bordoleze.

Ambele fungicide se obțin în reactoare chimice cu agitatoare utilitare cu sisteme de încălzire ori răcire și au fost supuse analizelor chimice și de sedimentare. După analiza granulometrică, partea fracțională cu dimensiunile particulelor

cu $r < 1 \text{ mkm}$ constituie 75 și 81% pentru "Zambor" și "Oxicup", ceea ce corespunde condițiilor standard.

Pentru obținerea oxiclorurii de cupru se mai folosesc deșeurile care conțin complexul amoniacul de cupru $[\text{Cu}(\text{NH}_3)_4]\text{Cl}_2$, NH_4Cl , NH_4OH (AGEPI, brevet nr. 1527 din 16.12.98).

Productivitatea sectoarelor tehnologice e de 5-8 t suspensie (pastă) de fungicide în 8 ore, ceea ce permite prepararea a 100-160 t soluție de stropit pentru 150-200 ha de plante culturale.

Funcționarea sectoarelor tehnologice se bazează pe deșeurile existente în republică sau pe reagenții tehnici (CuSO_4 , CuO , CuCl_2). Prețul de cost al preparatelor este echivalent celor importate sau chiar redus, iar ca activitate nu cedează acestora.

O altă direcție tehnologică a CCT "Tensor" este organizarea secțiilor de producere a pigmentelor anorganici, folosind deșeurile galvanice care conțin săruri de fier și calciu ori cupru.

Procesul tehnologic se bazează pe:

calcinare → fierbere → filtrare → spălarea → uscarea → măcinare → depozitare sărurilor solubile

Din deșurile fiero-calcice s-a obținut pigmentul roșu-închis (PFC), iar din oxidul de cupru - pigmentul verde (PVC) și albastru (PAC).

Caracteristica fizico-mecanică a pigmentelor și suspensiilor acvatice s-a efectuat la instalația tensiometrică tensotixotrometrul deplasar RŞ-71 și este prezentată în tabela nr. 1.

După cum demonstrează datele din tabelă, caracteristica pigmentelor s-a făcut după comportarea lor în fenomenele de sedimentare, gonelare și capacitatea de formare a sistemelor structurate.

Analiza granulometrică se bazează pe curbele de precipitare (sedimentare) înregistrate automat, în baza cărora se construiesc curbele diferențiale, după care se determină conținutul fracțional, dimensiunile (raza) echivalente ale particulelor și poli(mono) dispersitatea suspenselor disperse (fig. 1).

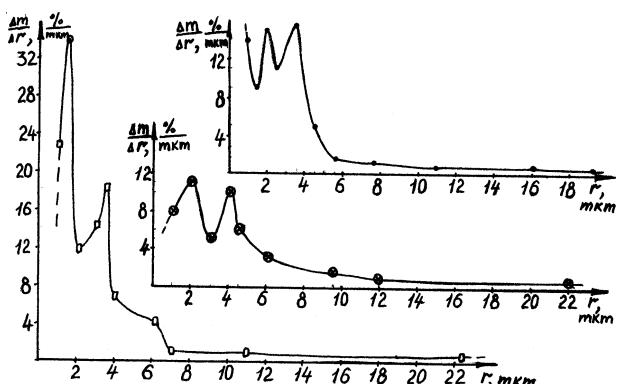

Fig. 1. Diagramale diferențiale ale pigmentelor: 1-PAC; 2-PVC; 3-PFC.

Din datele talelei și graficele diferențiale, conchidem că sistemele acvatice sunt polidisperse, cu două maxime mai evidențiate pentru PAC. După conținutul fracției cu $r < 1-10 \text{ mkm}$, pigmentii formează următoarea serie de valori diminuante:

PFC (98%) → PAC (81%) → PVC (52,5%)

Caracteristica fizico-mecanică a pigmentelor

Tabelul 1

Denumirea pigmentelor	Compoziția fracționară					Gonflare		Tensiunea de forfecare (implicare - extragere), Pa						
	dimensiunea particulelor, mkm					Presiunea, Pa	Unectarea, %	concentrația, %						
	<1	1-6	6-10	10-20	>20			20	30	35	40	50	55	60
PFC	25	55	3	15	2	1,5	88,8	-	-	-	9/3	135/75	2100/360	
PVC	-	42,5	6	6	45,5	1,9	89,8	60/30	330/150	900/240	-	-	-	
PAC	5	65	5	6	19	1,9	51,0	-	-	-	9/0	40/0	180/0	-

Conținutul majorat (45,5%) de particule cu $r > 20 \text{ mkm}$ în pigmentul verde de cupru se motivează prin structura lui amorfă și capacitatea de a se conglobarea în procesul de măcinare, ceea ce probează că acest preparat este mai plastic.

Caracteristica pigmentelor după gonelare prezintă valori neesențiale, ceea ce demonstrează structura lor amorfo-cristalină cu o porozitate limitată. De aceste forme (valori) de interacțiune între particule depind și comportările structural-tehnologice.

Capacitatea de structurare a sistemelor pigmentate se deosebește esențial. Din tabel 1 se evidențiază concentrațiile critice de structurare a suspensiilor pentru PFC și PAC, acestea fiind de 40%, iar pentru PVC de 20%. Odată cu majorarea concentrației, tensiunea de forfecare (Pa) crește și pentru PFC, PVC, iar pentru PAC $P_{\text{ext.}} = 0$, ceea ce demonstrează strafiticarea sistemului și lipsa interacțiunii între particulele din volumul ei. Din caracteristica de durabilitate a suspensiilor de pigmenti, rezultă că după comportarea reologică ale prezintă sisteme plastico-viscoase.

Capacitatea de colorare a pigmentelor s-a determinat în amestecul cu var stins (45%) și formează următoarea serie crescândă:

PFC (2,5%) → PAC (7,5%) → PVC (12,5%)

Măsurarea tensiunii de forfecare arată că introducerea pigmentelor conduce la majorarea ei cu 50% și sistemul structurat se păstrează 1-3 zile. O majorare mai esențială (de 10-15 ori) se observă pentru suspensia de var cu PVC, care după deferiorare se restabilește, ceea ce demonstrează comportarea tixotropică a sistemului.

Comportarea coloranților sintetizați în mediul uleios diferă. Cel mai reușit pigment pentru obținerea vopselelor cafenii trebuie considerat PFC care trece încercările de utilizare la Fabrica de vopsele și prafuri chimice "Agurdino" din Chișinău.

Din cele expuse rezultă că din deșeurile ecológice nocive se obțin preparate necesare atât industriei materialelor de construcție, industriei vopselelor și lacurilor, cât și gospodăriilor agricole.

LEV PANASIUC

După o grea suferință, a încetat din viață Lev PANASIUC, doctor habilitat în fizică, profesor universitar, inventator emerit, laureat al Premiului de Stat în domeniul științei și tehnicii. Îi datorăm aproape 200 de invenții brevetate numai în Moldova, dar și în Rusia, Marea Britanie, Franța, Germania, Elveția, Australia, prezentate la numeroase expoziții internaționale (Finlanda, Bulgaria, România, Rusia, India). Activitatea sa științifico-inventivă și didactică se întinde pe parcursul a 40 de ani, însumând peste 600 de lucrări în domeniul fizicii semiconducătorilor și dielectricilor. Un aport esențial îi aparține în dezvoltarea heterojuncțiunilor pe baza siliciului și compușilor AIIBVI, pe calea aceasta fiind elaborată o nouă metodă de înregistrare fototermoplastica a imaginilor optice pe suprafete stratificate.

Îi vor păstra o pioasă amintire toți inginerii și cercetătorii cărora le-a fost dascăl în cadrul școlii științifice create de sănătate. Li se alătură întreg colectivul AGEPI, cu care prof. L. Panasiuc a colaborat statoric și fructuos.

Criterii tribologice și metodă de optimizare a contactului rolă-umăr de ghidare pentru rulmenții radiali-axiali cu role conice

ing. asist. Ioan BERCEA, prof. dr. ing. Spiridon CREȚU,
lector Nicolae MITU, dr. ing. Mihai BERCEA,
Universitatea Tehnică "Gh. Asachi", Iași, România

1. Introducere

La rulmenții cu role conice față umărului de ghidare reprezintă o porțiune din suprafața unui con, centrat pe axa rulmențului, în timp ce capătul rolei constituie o porțiune dintr-o sferă. Forma suprafeței comune de contact rolă - umăr de ghidare depinde de raportul dintre raza R_s a sfericității rolei și lungimea AF a generatoarei conului corpului de rostogolire.

Geometria din figura 1 a asigură condiții favorabile formării filmului de lubrifiant în condițiile unui skidding accentuat al rolei în timp ce geometria din figura 1b este ideală din punctul de vedere al controlului rolei, dar din păcate are dezavantajul de a avea o slabă capacitate de formare a peliculei de lubrifiant, fenomenul de curgere laterală având un caracter pronunțat.

Ungerea contactului rolă - umăr de ghidare pare a nu fi pe deplin elucidată. Astfel, Wren și Mayer [1] consideră regimul EHD (elastohidrodinamic), mai târziu Dalmaz [2] și Gadalah [3] socoteau regimul HD (Hidrodinamic), iar ulterior prin Zhang [4] și Liand [5] se revine din nou la considerarea regimului EHD.

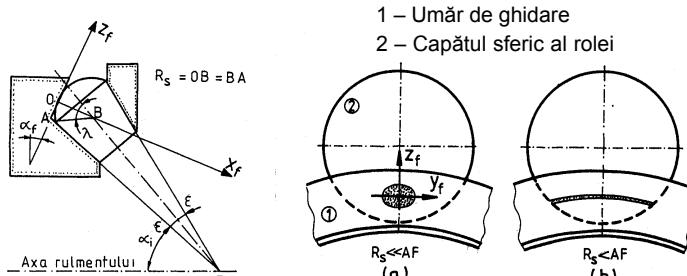

Fig. 1

2. Regimuri de ungere

Pentru contactul rolă-umăr de ghidare din rulmenți cu role conice, Swingler [6] evidențiază posibilitatea aprecierii eronate a grosimii peliculei de lubrifiant atunci când se utilizează un regim de calcul necorespunzător.

Johnson (1970) a stabilit existența a patru regimuri de ungere: (i) izoviscos - rigid (IVR), (ii) piezoviscos - rigid (PVR), (iii) izoviscos - clasic (IVE) și (iv) piezoviscos - elastic (EHD). Pe baza lucrărilor [7, 8] s-a reușit în [9] identificarea pe cale analitică a fiecărui tip de regim, tab. 1.

Tabelul 1

Nr.	Condiții de tranziție	Regim
1.	$A \geq 2,53$ și $g_e < g_e^*$	EHD
2.	$A \geq 2,53$ și $g_e > g_e^*$	IVE
3.	$1,0 \leq A < 2,53$	PVR
4.	$A < 1,0$	IVR

În tab. 1, A reprezintă un parametru sintetic (1), adimensional, definit de Houpert [7] g_e reprezintă

parametrul adimensional de elasticitate, iar g_e^* reprezintă valoarea lui g_e^* la limita de tranziție EHD/IVE.

$$A=f[Q, u, h, E^*, k]$$

Funcție de parametrii de elasticitate g_e și de viscozitatea g_v , grosimea centrală a filmului de lubrifiant s-a calculat prin relațiile (2) [8].

Regimul izoviscos - rigid:

$$H = 128\Phi^2 [0,131 \cdot \tan^{-1}(k/2) + 1,68]^2 \quad (2.1)$$

Regimul piezoviscos - rigid:

$$H = 1,66 \cdot g_v^{3/2} [1 - \exp(-0,68 \cdot 1,03 \cdot k^{0,64})] \quad (2.2)$$

Regimul izoviscos - elastic:

$$H = 8,70 \cdot g_e^{0,67} [1 - 0,85 \exp(-0,31 \cdot 1,03k^{0,64})] \quad (2.3)$$

Regimul piezoviscos - elastic:

$$H = 3,42 \cdot g_v^{0,49} \cdot g_e^{0,17} [1 - \exp(-0,68 \cdot 1,03 \cdot k^{0,64})] \quad (2.4)$$

$$H = \bar{H} \left(\frac{W}{U} \right)^2, \bar{H} = \frac{h}{R_y}, \Phi = \left(1 + \frac{2}{3k} \right)^{-1}, k = \frac{R_x}{R_y}$$

$$g_e = \frac{W^{8/3}}{U^2}, g_v = \frac{GW^3}{U^2}$$

3. Efectele termice și de starvare

Pentru aprecierea gradului de starvare la contactul rolă - umăr de ghidare, s-a particularizat modelul hidrodinamic [10], fig. 2.

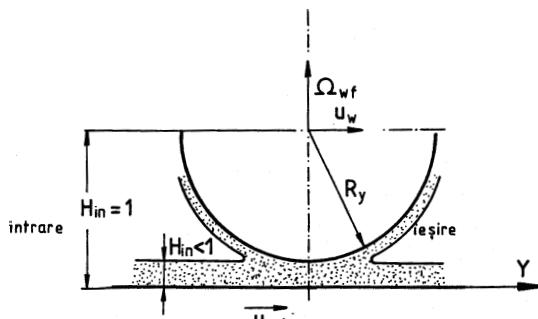

Fig. 2.

În condiții de ungere abundantă, expresia hidrodinamică a grosimii filmului de lubrifiant este dată de rel. (2.1). Relația generală de calcul a grosimii filmului, valabilă atât în regim de ungere abundantă cât și în regim de starvare este:

$$H_{cs} = \frac{W/U}{\Phi L \sqrt{128k}} + 1,1137 \frac{2 - H_{in}^{3/2}}{H_{in}} \exp(0,8504 \cdot H_{in})^{-2} \quad (3)$$

cu $L = 0,131 \tan^{-1}(k/2)$

unde H_{in} reprezintă parametrul adimensional al nivelului lubrifiantului la intrarea în contact. Dacă $H_{in} = 1$,

ungerea este considerată abundantă și cu această valoare se poate constata că rel. (3) devine (2.1).

Factorul de reducere a grosimii filmului de lubrifiant datorat fenomenului de starvare devine:

$$\Phi_s = \frac{H_{cs}}{H} = 1 + 3,02 \sqrt{\frac{2 - H_{in}}{H_{in}}} \sqrt{\frac{2 - H_{in} e^{(H_{in}-1)}}{H_{in}} - 1}^{-2} \quad (4)$$

Înfuncția temperaturii asupra comportării funcționării contactului rolă - umăr de ghidare este urmată prin coeficientul de corecție termică, folosindu-se relația propusă de Murch și Wilson:

$$\Phi_T = \frac{H_{Th}}{H_{ISO}} = \frac{3,94}{3,94 + \frac{\eta_0 \cdot \beta_0 \cdot U_r^{20,62}}{\lambda_0}} \quad (5)$$

Astfel se poate scrie:

$$H_{c.s.T} = F_s \times F_T \times H \quad (6)$$

4. Modelare reologică

Pentru studiul comportării lubrifiantului la traversarea contactului eliptic rolă - umăr de ghidare fig. 3, s-a considerat modelul reologic Ree - Eyring, curgere bidimensională fiind descrisă prin ecuațiile (7)

$$\dot{\gamma}_z = \frac{\partial U_x}{\partial h} = \frac{\dot{\tau}_x}{G^*} + \frac{\tau_x}{\tau_e} F(\tau_e) \quad (7.1)$$

$$\dot{\gamma} = \frac{\partial U_y}{\partial h} = \frac{\dot{\tau}_y}{G^*} + \frac{\tau_y}{\tau_e} F(\tau_e) \quad (7.2)$$

în care $F(\tau_e)$ este o funcție neliniară definită prin (8) iar τ_e reprezintă tensiunea echivalentă de forfecare, dată de relația (9).

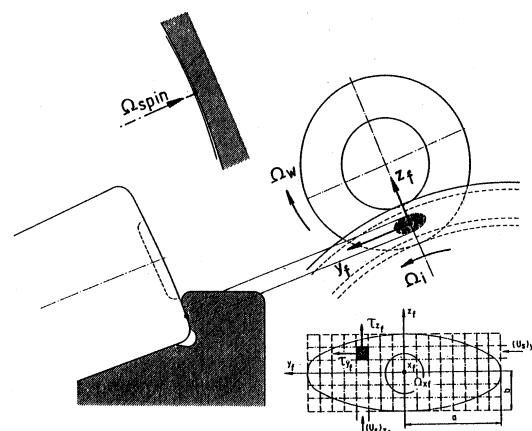

Fig. 3

$$F(\tau_e) = \frac{\tau_0}{\eta} sh \frac{\tau}{\tau_e} \quad (8)$$

$$\tau_e = [\tau_y^2 + \tau_z^2]^{1/2} \quad (9)$$

Forțele de tracțiune T_y , T_z și momentul de spin M_x se obțin prin sumare:

$$T_y = \int_A \tau_y \cdot dy \cdot dz \quad (10)$$

$$T_z = \int_A \tau_z \cdot dy \cdot dz \quad (11)$$

$$M_x = \int_A [\tau_y \cdot z - \tau_z \cdot y] \cdot dy \cdot dz \quad (12)$$

Coefficienții de frecare locali datorați forfecării viscoase a lubrifiantului sunt determinați prin:

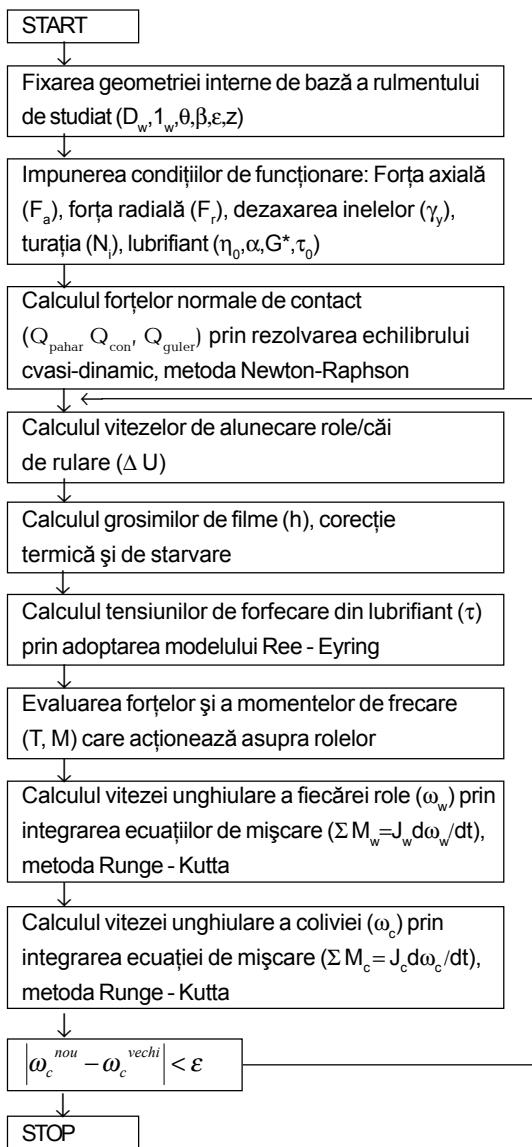

Fig. 4

$$m_y = t_y / P \quad (13)$$

$$m_z = t_z / P \quad (14)$$

Coefficienții globali de frecare s-au determinat prin raportarea forțelor tanențiale (t) la forță normală de contact.

$$m_{gy} = T_y / Q \quad (15)$$

$$m_{gz} = T_z / Q \quad (16)$$

5. Analiză numerică

Studiul comportării contactului rolă - umăr de ghidare nu s-a efectuat separat, ci împreună cu celelalte tribocontacte ale rulmentului conic, construindu-se în acest sens un program complex de analiză dinamică. Modelul dinamic cuprinde influențele forțelor de alunecare, de tracțiune, de rostogolire, a forțelor hidrodinamice precum și a forțelor de tracțiune pe asperități. Pentru un rulment cu o geometrie internă dată și pentru un lubrifiant cunoscut, vitezele unghiulare ale rolelor cât și ale coliviei se determină prin rezolvarea ecuațiilor diferențiale de echilibru atât pentru fiecare rolă în parte, cât și pentru colivie, [11]. Diagrama bloc este prezentată în fig. 4. Proprietățile fizice și reologice ale lubrifiantului utilizat în următoarele aplicații sunt: viscozitatea la intrare în contact $\eta_0 = 0,015 \text{ Pa} \cdot \text{s}$, conductivitatea termică $\lambda_0 = 0,17 \text{ W} \cdot \text{m}^{-1} \cdot \text{K}^{-1}$, coeficientul piezoviscos $\alpha = 1,6 \times 10^{-8} \text{ Pa}^{-1}$, parametrul termo-viscos $\beta_0 = 0,035 \text{ k}^{-1}$, modul de forfecare $G^* = 2 \times 10^7 \text{ Pa}$ și tensiunea de forfecare Eyring $\tau_0 = 0,7 \times 10^7 \text{ Pa}$. Pentru factorul de elipticitate k s-a ales un șir de valori corespunzător variației razei sfericității rolei de la 40% până la 95 din valoarea lungimii generatoarei AF a conului rolei. Se observă că valorile mari ale lui k conduc către regimul EHD iar valorile mai mici sunt favorabile apariției regimului IVR. Pentru o forță axială de $F_a = 3 \text{ kN}$ și o turăție de $N = 1000 \text{ rpm}$, fig. 5 prezintă o imagine completă, punct cu punct, a distribuției tensiunilor de forfecare (τ_y, τ_z) pe suprafața contactului eliptic rolă - umăr de ghidare. Se observă o comportare neliniară viscoasă a lubrifiantului. În aceleași condiții de operare, fig. 6 prezintă distribuțiile coeficientului de frecare locali, având ordine de mărime în concordanță cu date de literatură [2].

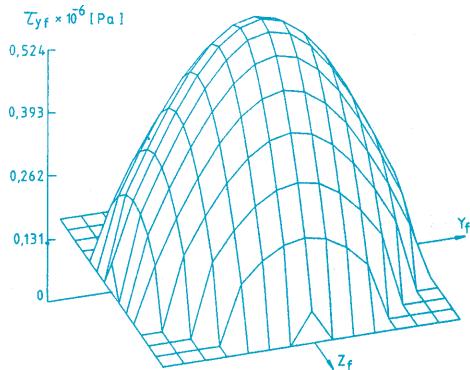

Fig. 5a

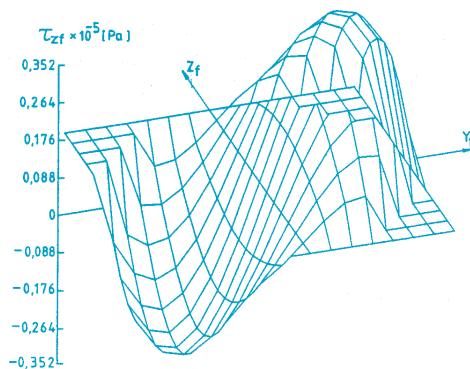

Fig. 5b

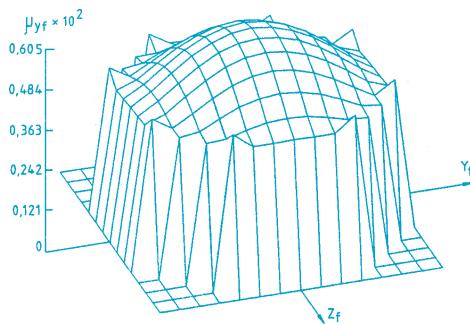

Fig. 6a

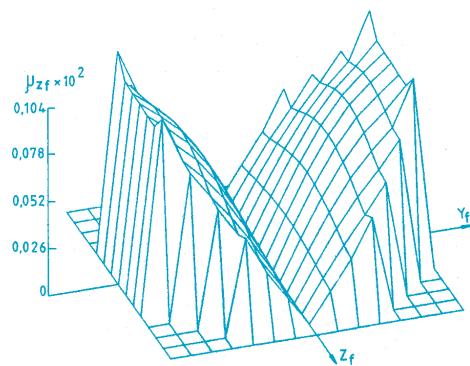

Fig. 6b

Pentru proiectarea optimă a contactului rolă - umăr de ghidare s-a urmărit evoluția grosimii centrale a filmului de lubrifiant, a coeficientului de frecare global μ_{gy} , precum și a momentului de frecare de spin M_x , funcție de raportul dintre raza sfericității rolei în cea a gulerului, pe direcția de mișcare (R_s/R_{guler}).

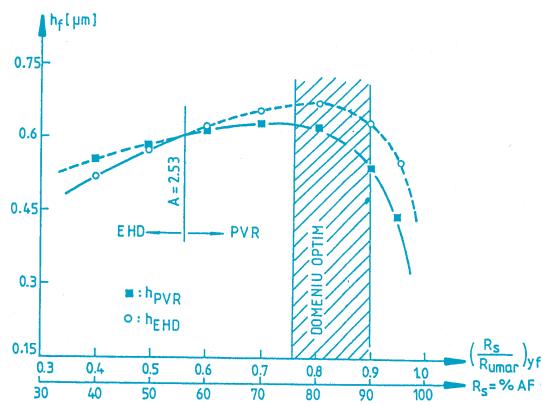

Fig. 7

Pentru forță axială $F_a = 7$ kN și turația $N = 3000$ rpm în fig. 7 se observă că regimul de lubrificație trece din EHD în PVR la o valoare a raportului $R_s/R_{guler} = 0,562$. În timpul prelucrării datelor, calculatorul a urmărit curba continuă a evoluției grosimii filmului de lubrifiant.

Prin corelarea fig. 7 și 8 se poate constata că optimul geometric care asigură frecarea minimă și filmul maxim, este asigurat de valori ale lui R_s/R_{guler} cuprinse în intervalul $(0,75, 0,85)$.

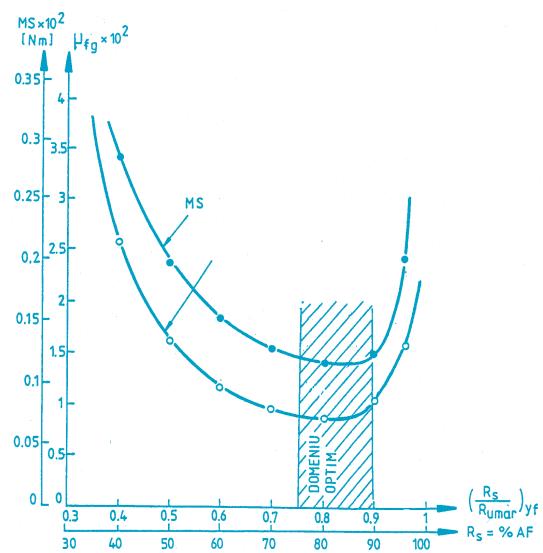
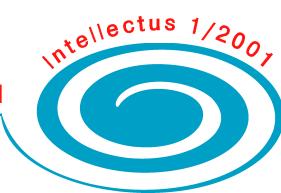

Fig. 8

6. CONCLUZII

- ⦿ Plecând de la unele observații din literatura de specialitate s-a elaborat o metodologie de analiză criterială a regimurilor de lubrificație.
- ⦿ Evaluarea frecării de pe suprafața de contact are loc la bază modelul reologic Ree - Eyring.
- ⦿ Fenomenele termice și de starvare sunt incluse prin coeficienți de corecție ai grosimii filmului de lubrifiant.
- ⦿ Plecând de la un sir de rapoarte de elipticitate s-a determinat optimul geometric al contactului rolă - guler de ghidare.

7. BIBLIOGRAFIE

1. I.F. Wren, C. Moyer, "Understanding Friction and Elastohydrodynamic Films in Concentrated Contacts of a Tapered Roller Bearing", Inst. Mech. Eng., Elastohydrodynamic Lubrication Symposium, 1972, pp. 50-60.
2. G. Dalmaz, I.F. Tessier and G. Dudrigne, "Friction Improvement in Cycloidal Motion Contacts: Rib - Roller End Contact in Tapered Roller Bearing", Proc. of the 7 th Leeds - Lyon Symp on Trib., pp. 175 - 185 (1980).
3. N. Gadallah and G. Dalmaz, "Hydrodynamic Lubrication of the Rib - Roller End Contact of a Tapered Roller Bearing". ASME , J. of Trib., 106, pp. 165 - 274 (1984).
4. Z. Zhang, X. Qiu and Y. Hong, "EHL Analysis of Rib - Roller End Contact in Tapered Roller Bearings", STLE Transactions, vol. 31, pp. 461 - 467 (1988).
5. M. Liand and S. Wren, "The Study of Roller End and Guiding Shoulder Construction of Roller Bearings", Proc. of the 7 th Leeds - Lyon Symp. on Trib., pp. 297 - 301 (1980).
6. C.L. Swingler, "Regimes of Fluid Film Lubrication of the Rib - Roller Contact in a Tapered Roller Bearings", in Problems in Bearings and Lubrication AGARD - CCP - 323, pp. 110 - 120 (1982).
7. L. Houpert, "The Fil Thickness in Piezoviscous - Rigid Regime; Film Thickness Lubrication Regimes Transition Criteria", Trans. ASME, J. Lubr. Technol., 106, pp. 375 - 385 (1984).
8. B.J. Hamrock and D. Dowson, "Minimum Film Thickness in Filiptical Contacts for Different Regimes if Fluid Film Lubrication", Proceedings of the 5 th Leeds - Lyon Symposium on Tribology, London, 1978, pp. 22 - 27.
9. I. Bercea. Sp. Crețu, N. Mitiu, D. Olaru, D. Lefter, "A Non - Newtonian Treatment of the Rib - Roller End

Contact in Tapered Roller Bearings", Proceedings of the 6 th Nordic Symposium on Tribology, NORDTRIB'94, Uppsala, Sweden, 1994, pp. 711 - 720.

10. D.E. Brewe, B.J.Havrock, "Analysis of Starvation effects on hydrodynamic Lubrication in noncon-forming contacts", Trans. ASME, J. Lubr. Technol., 104, pp. 410 - 417 (1982).
11. S. Crețu, I. Bercea and N. Mitu, "An Analytical Investigation on Frictional Losses in Tapered Roller Bearings", Acta Tribologyca, vol., 2, 1, pp. 57 - 64 (1994).

NOTĂII

E'	modulul de elasticitate echivalent
G	parametru adimensional de material
G*	modulul de forfecare al lubrifiantului
H	grosimea adimensională a filmului de lubrifiant
k	factor de elipticitate
R_s	raza sfericității rolei conice
R_g	raza umărului de ghidare pe direcția de mișcare
Q	sercina normală de contact
U_r	viteza de rostogolire
U	parametru adimensional de viteză
W	parametru adimensional de sarcină
Φ_s	factor de starvare
Φ_T	factor de reducere termică
γ	viteza de forfecare a lubrifiantului
t	tensiune de forfecare
μ	coeficient de frecare

ABSTRACT

In the first part of the paper a theoretical study is presented regarding to inner Rib - Roller end contact. Using a complex dynamic model developed for the entire bearing the analysis of the Rib - Roller end contact was carried out in connection with all contact involved in the running process of a tapered roller bearing. The following three main functions were considered in the optimization process: (i) the minimum film thickness; (ii) the global value of the friction coefficient; (iii) the friction torque due to the spin motion.

Crearea centrului de asistență în domeniul inovațiilor

In cadrul Programului de cooperare pentru dezvoltare al Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală (OMPI), este prevăzută acordarea asistenței Republicii Moldova (prin intermediul Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale, AGEPI) în crearea Centrului de asistență în domeniul inovațiilor.

Primele activități ale acestui proiect au constat în evaluarea structurilor existente, resurselor disponibile și necesității creării unui astfel de centru.

În perioada 29 octombrie - 4 noiembrie 2000, dl Pierre Sallin, expert internațional și consultant permanent al OMPI pe probleme inovaționale, a întreprins o vizită în Republica Moldova pentru a efectua un studiu preliminar a necesităților, a colecta informațiile necesare pentru activitățile menționate mai sus și a evalua resursele necesare.

Deci, vizita lui Sallin s-a axat pe următoarele direcții:

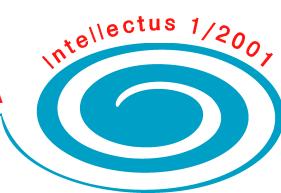
- (1) Evaluarea stării actuale a instituțiilor și serviciilor care vor fi utile în activitatea de promovare a inovațiilor.
- (2) Întâlniri și interviuri cu viitorii beneficiari ai serviciilor Centrului de asistență în domeniul inovațiilor.
- (3) Identificarea, cu ajutorul AGEPI, a experților naționali și organismelor care vor apela la serviciile Centrului de asistență în domeniul inovațiilor pentru identificarea inventiilor, inovațiilor și estimarea rezultatelor cercetărilor.

Pentru a face inventarirea capacităților tehnice și științifice ale Republicii Moldova, domnia sa a vizitat diferite structuri: universități, școli politehnice, centre de cercetare - dezvoltare, ateliere mecanice și uzine de mecanică ușoară, conform programului elaborat de către AGEPI.

În imagine: *dl Pierre Sallin, consultant permanent al OMPI (în dreapta) în vizită de lucru la Agenție (în stânga – dl Eugen Stașcov, Director General AGEPI).*

A doua etapă va avea ca scop pregătirea recomandărilor privind organizarea, funcțiile, structura Centrului de asistență în domeniul inovațiilor. Recomandările vor fi elaborate în baza constatării făcute de expertul internațional și bazate pe datele și informațiile privind activitățile inventive și inovaționale, de cercetare – dezvoltare, necesitățile întreprinderilor și pieții din Republica Moldova.

În finalul vizitei sale la AGEPI înaltul oaspete ne-a declarat:

Scopul vizitei mele în Republica Moldova, în special la Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale, constă în constituirea unui organism care va acorda asistență inventatorilor autohtoni în trecerea unei etape importante, și anume de la crearea ideii până la comercializarea produsului pe piață. Prin urmare, Organizația Mondială de Proprietate Intelectuală m-a delegat pentru o perioadă de o săptămână, pentru a lua cunoștință de situația generală din republică, din industrie, precum și situația din domeniul inovațiilor.

Am avut ocazia să iau cunoștință de birourile dvs. și cu AGEPI, în ansamblu. Cu toată sinceritatea spun că am rămas impresionat. Am avut ocazia să mă aflu în alt mediu, să văd efortul care se depune pentru activitatea generală și dorința de a avansa. Am fost impresionat atât de Directorul General, cât și de tot personalul AGEPI. Trebuie să mulțumesc pentru căldura cu care am fost întâlnit aici.

În general, totul a fost agreabil. Merg laOMPI unde voi prezenta raportul. Vreau să subliniez că va fi pozitiv. Mulțumesc.

Adrian MORGUN, AGEPI

Ziua ușilor deschise la AGEPI

Pe plan internațional Republica Moldova, prin intermediul AGEPI, colaborează cu 7 organizații internaționale și cu 50 de oficii de specialitate din lume. Analizând realizările obținute în acest domeniu, putem afirma cu certitudine că a fost atins obiectivul strategic trasat acum câțiva ani: *integrarea armonioasă în sistemul mondial de protecție a proprietății intelectuale*. Atât cooperarea multilaterală, cât și cea bilaterală oferă republicii posibilitatea de a efectua un schimb de experiență deosebit de util pentru protecția drepturilor de proprietate industrială.

Pentru a răspunde cu promptitudine la evoluțiile în domeniu și a rămâne promotorul consecvent al protecției drepturilor titularilor străini și naționali, la 18 ianuarie curent la AGEPI a avut loc **Ziua Ușilor Deschise** pentru corpul diplomatic acreditat în Republica Moldova.

Membri ai reprezentanțelor diplomatice din Belarus, Germania, China, Polonia, România, Rusia, SUA, Turkmenistan au răspuns cu amabilitate invitației AGEPI.

Această acțiune a constituit un prilej oportun în vederea realizării unui schimb de opinii vizavi de problemele actuale ale proprietății intelectuale și familiarizării participanților cu legislația națională în domeniu, măsurile întreprinse de AGEPI pentru aprofundarea cooperării internaționale, cu Institutul de Proprietate Intelectuală, instituit de curând. De asemenea, distinși oaspeți au beneficiat de informații cu privire la conjunctura pieței de proprietate intelectuală din Republica Moldova și cu tendințele de dezvoltare ale acesteia.

MESAJE ACTUALE

Există texte în moștenirea științifică și culturală a înaintașilor noștri care, deși așternute pe hârtie mulți ani în urmă, uimesc prin extraordinara lor actualitate.

Aceste rânduri, grație valorii lor neobișnuite, capătă importanța unor testamente de lungă durată, poate chiar eternă, asemenea versetelor biblice.

Printre acestea se înscriu și prefețele incluse de către academicianul Ion Simionescu (1873-1944) în lucrarea în două volume "Oameni aleși", care a apărut la mijlocul anilor 30 ai secolului XX.

Originar dintr-un sat din județul Bacău, ajuns - după studii strălucite - profesor universitar la Iași și București, iar apoi Președintele Academiei Române, I. Simionescu, geolog și paleontolog, e autorul unor valoroase lucrări de specialitate și de popularizare a științei, precum cea nominalizată anterior, care devine de îndată cum a fost publicată un adevărat "best-seller", suportând șapte ediții.

De la ultima apariție însă a lucrării "Oameni aleși" (1944) au trecut aproape 60 de ani.

Prin urmare, retipărarea ei e o problemă necesară, mai ales pentru liceenii și studenții, dar și pentru acei maturi care vor să-și extindă orizontul culturii generale.

Până atunci să lecturăm cele câteva pagini, pătrunzându-ne de importanța gândurilor enunțate de acest Om pe care le-am intitulat convențional "Mesaje actuale".

T.C.

Mai mult de cât ori când vremurile impun să ne îndreptăm încordat dragostea sinceră către tot ce e al nostru.

Neajunsul întreg este la o răscrucere însemnată din viață lui. Viitorul trebuie așezut pe o temelie sănătoasă, nesdruncinată. De jur împrejurul granițelor ceată s-a ridicat de peste întinse ținuturi locuite de Români, care aşteaptă luminare deplină asupra lor își-le.

Dușmănoasele uneleliri din afară împrăștie îndoială în putința noastră, ca valoare etnică, de a lua parte la prefacerile economice și sociale care se pregătesc în jurul nostru.

E deci nevoie înainte de ori ce cu noi să ne sădim încrederea în noi; să cercetăm cu toată obiectivitatea, dacă în ființa noastră sunt înrădăcinatice acele însușiri omenești care au dat aiurea elemente creatoare și conducătoare.

Să nu ne orbească măgulirea de sine. Patriotismul adevărat înseamnă examinarea părților bune din noi dar și a părților slabe.

Posedăm ca popor ceva din cele dintâi? Să nu le lăsăm uitării, închinându-ne numai zeilor străini.

Avem nevoie să ne punem în fiecare moment în fața noastră icoana eroilor noștri, a energiilor noastre reale, așa cum fac toate națiunile pentru ai lor. Nu pentru închinare numai, ci pentru a căpăta încredere în fireasca energie a poporului, deci a fiecaruia dintre noi.

Să ne dovedim, nouă însine, că poporul român are în el încă păstrată moștenirea străbunilor a căror luptă, rezistență și putere de viață nu sunt mai prejos de ale altor popoare. Că și în neamul nostru se găsește geniul

de creație original și că ascunde în ele izvoare nesecate încă de putere spirituală.

Aveam nevoie de a ne ridica în ochii noștri, de a călca pe urmele celor ce ne au precedat, de a-i imita în condițiunile de azi de producție și manifestare.

Aceasta a fost ținta alcăturirii lucrării de față, după volumul în care, spre comparație, am dat biografia oamenilor aleși străini.

Comparația nu e în defavoarea noastră.

Am avut și noi energii; cu unele din ele se laudă chiar neamurile străine.

Cunoașterea lor, aflarea sbuciumului în care au înfăptuit ceva de samă, în condiții mult mai grele decât semenii lor de pe aiurea, ne poate servi drept susținere în lupta ce avem de dus nu numai spre a ne cârmui după legile noastre, spre a ne lumina calea calvarului nostru, dar spre a dovedi altora adevărul vorbelor lui Miron Costin:

Sunt oameni și în Moldova!

Cartea nu e o lucrare de critică, nici chiar de informație metodică. E scrisă mai mult pentru sufletul tineretului.

Am insistat în deosebi asupra însușirilor care sunt necesare pentru ca diamantul să înfăptuiască vitalitatea noastră și putința capetei valoarea și strălucirea brillantului.

Asemenea însușiri există în tăinuita comoară a sufletului etnic. E nevoie de muncă și voință, de dragoste adâncă de neam, pentru ca valorificate prin cultură, ele să dovedească vitalitatea noastră și putința de a ne emancipa pentru întărirea progresului țării.

...Puteți noroade au trăit o viață mai jalnică, decât cel românesc. Dacă ar fi să se concentreze neamul întreg într-o singură ființă, descrierea trecutului ei ar fi mai sguduitoare decât cea mai crâncenă tragedie a lui Shakespeare.

Istoria poporului nostru, în curs de veacuri nu cuprinde prea multe pagini neîntrerupte de senin și liniște. Clipele de răgaz sunt împotmolite în perioade de atâtă sbucium, în cât în adevăr te minunezi, cu cronicarul, cum de a mai putut să rămâie "ființă viețuitoare" în țară. Vremurile de bejenie, de foc și sânge, n-au ținut ca pe aiurea, cât prăpădul unui puhoiu de munte. Din potrivă. Abea se ițea soarele prin

spărtura norilor, răspândind lumina și căldura atât de mult dorită ca plină de nădejde și iarashi cerul se învolbura; furtunile se deslăntuiau mai vijelioase, trăsnetele sguduaiau văi și munți ca pe vremea de apoi.

Înconjurați din toate părțile de priviri dușmănoase, de altfel ca și azi, într-o hărțuță și amenințăți, nici chiar în apropierea zilelor de acum nu eram în totul stăpâni la noi în casă, pentru orânduirea unei tihnite și gospodăroase așezări.

Poporul s'a închistat în arhaica lui lume de gândire și acțiune. Pe deasupra capetelor plecate - spre păstrarea vietii, - peste trupurile încovociate în truda grea a lucrului pământului, de și rodul nu era al cui îl muncea, se rostogolea năvala celor ce n'aveau milă nici măcar cât pentru suferința ori cărei vietăți. "Doar ochii le voi lăsa să plângă" este expresiunea celei mai sălbatece cruzimi, dar cea mai groaznică doavadă a martirajului îndelungat al unui popor, asezat în vraștea neogociatelor mișcări pustietoare de oameni. (Fraza aparține generalului rus M.I.Kutuzov - n.n.).

Mâni încleștate de desnădejde se îndreptau în toate direcțiile după scăpare. Priviri înnecate în lacrămi se roteau în toate părțile, după o rază de susținere. De nicăieri nu venea nici un ajutor. Fiecare își căuta de interesele proprii, lăsând un popor cu multă omenie, să se svârcălească în chinuri mai rele de cât acelea ce se sugrăveau pe păreții locașurilor de rugăciune.

"Neamurile toate s-au cunoscut între sine... limbele toate s-au îmbrățișat.... Numai pe ține, țară de jertfă, pământ de sânge și de durere, nu te cunosc... Mare ț-a fost fală... dar amară îți este răstignirea... Doamne, depărtează păharul".

În asemenea condiționi numai titanica resignare și menținerea etnicității, dau dovada unei sănătoase energii colective, semnul existenței și a energiilor individuale. Faptul că poporul a supraviețuit infernului în care se sbate de veacuri întregi, rămâne drept indicarea eroismului tăcut, adesea mai intens, spre norocul vremii când va fi cu putință manifestarea lui reală pe toate terenurile în liniștea unor zile senine. Cu atât mai vădite răsar, ca niște seminceri falnici, izolatele personalități presărate în drumul trecutului și care, într-un fel ori altul, au răsbit furtunile, spre a arăta existența aleselor însușiri păstrate sub carapacea ocrotitoare unde se menține curat sufletul etnic.

În activitatea lor, uneori meteorică, nu e important **cât** au produs, dar **ce** au putut săvârși în mediul și împrejurările în cari au trăit. (sublinirea autorului n.n.). Comparația lor cu eroii omenirea e nedrept să fie dusă până acolo încât să cântărim, abstract, opera lor, ca extensiune de influență. Aproprierea e drept să fie făcută în raport cu existența însușirilor firești, în sine, care condiționează manifestarea energiei.

Nu trebuie să ne punem întrebarea dacă neamul nostru a dat oameni aleși, asemenea celor răsăriți la popoare cu o evoluție îndelungată, mai tîhnită decât a noastră.

Rațional e să cercetăm dacă în manifestațiunile celor de samă, mulți-puțini cățăi avem, prindem însușirile inerente noțiunii de ales ori erou.

Condițiunile externe ființei omenești sunt hotărâtoare în intensitatea și amplitudinea acțiilor ei, ca și la restul vietătilor. E legea generală biologică, din care nu se poate descătușa omul, oricâtă independentă ar voi să aibă.

Un stejar crescut în voie, cu rădăcinile adânc încipăt în pământ prielnic, fără stânjenirea vecinului ori a atmosferei, poate ajunge la desăvârșita creștere, expresiunea tăriei și a mândriei legate de acest copac. Același stejar, aşezat în aspră bătaie a crivățului, în arșița marginie de stepă, va rămâne un ciritel pipernicit, deși strădania lui de a învinge o ghicești după încordarea ramurilor sucite și noduroase.

Așa e și cu omul.

Dovada cea mai grăitoare se poate lua tocmai de la noi. Dacă Milesescu, cu darurile lui firești și cu pregătirea ce a avut-o, ar fi rămas în Moldova, în mediul strâmt al intrigilor, în nesiguranța liniștei și nestabilitatea ce domnea atunci la noi, ar fi ajuns cel mult un cronicar mai istet sau un traducător de cărți bisericești, cum a și început. Energia lui s-ar fi fărămițat în iscodiri mărunte, căci vremurile erau potrivnice pentru fapte mai mari; priceperea lui s-ar fi irosit ca și apa fluviilor din ținuturile uscate, suptă de năsip. Neastămpărul lăuntric, împrejurările, l'au mutat într'un alt mediu, cu putință de activitate creatoare. Același Milesescu, cu un nume șters în lista cronicarilor de demult, ocupând un locșor neînsemnat în înșirarea sarbădă din manualele didactice, a fost aşezat de străini - deci fără exagerarea patriotismului - printre marii exploratori de sama unui Sven Hedin, la loc de frunte în evoluția

geografică universală și drept unul dintre precursorii - s'a spus chiar cuvântul întemeitor - marilor literați ruși, a căror opere noi le admirăm.

Fărămițarea și irosală energiei, astfel productivă în condițiuni favorabile, este o caracteristică a evoluției noastre. Ceia ce aiurea, canalizat, îndrumat pe calea specializațiilor, ar fi dus la crearea de opere trainice, la noi s-a risipit în acțiuni diverse, cerute (sublinierea autorului n.n.) de stadiul infiripării statului abia încheiat. E jertfiera personalității pe altarul binelui obștesc, o față proprie a eroismului.

Un Haret, cu o teză de doctorat de care se vorbește și azi, ar fi fost de sigur pomenit cu aceiași cinste ca și astronomii Faye ori Loewy, dacă ar fi rămas să trăiască în lumea acestora. Ne-ar fi crescut inima de bucurie găsindu-l citat în vre-un Larousse oare care.

Dar mai intervin și alți factori pentru a evidenția valoarea unui om ales, a-l face cunoscut peste granițele restrânse ale unui popor, așezându-l deci în scaun mai înălțat, spre a fi văzut mai impunător.

E limba ca și relațiunile politice ori economice dintre state; e îndemnul fiecărui de a face cunoscut forțele naționale. E același țesut des de relații între popoare, ca și între indivizi.

Să presupunem că Eminescu, netrecut încă în antologiile universale (la începutul anilor '40 - n.n.), deși ar ocupa un loc de cinste, n'ar fi scris în limba românească, cetit de un pumn de oameni chiar în propria țară. N'ar fi pus alătura de Heine, Lenau, ca adâncime de gândire și ciselare de versuri?

Condițiunile mediului și ale împrejurărilor sociale, adună diferite grade de aureole asupra faptelor și activității celor care au acelaș țesut sufletesc.

Mai vine la rând și interesul pus aiurea de cei care țin la evidențierea energiilor neamului lor. În Muzeele din Viena, München, Dresden ori Berlin sunt tablouri numai cu apoteozarea lui A. Hofer, datorite lui Defregger. În "Întoarcerea biruitorului" e bucuria gromotoasă a poporului; în fund, în perspectiva uliței strâmte, se zăresc și vârfurile acoperite cu zăpadă ale Alpilor tirolezi. Pe aceiași pâんză, țara și omul, sunt în legătură strânsă. Tabloul "A. Hofer în palatul împăratului de la Innsbruck" reprezintă impunătoarea demnitate a eroului țăran,

primind darul împăratului recunosător. În "Ultimii pași ai lui A. Hofer", eroul e transformat în martirul pentru neam, înaintea căruia cad în genunchi toți luptătorii săi.

Cine s-a inspirat la noi să veșnicească vre-un act din viața lui Avram Iancu, întru nimic mai prejos și în curaj și în soartă de cât eroul tirolez? În afară de desemnul lui Murnu, ajuns popular, în afară de un roman de L. Brebreanu, care e urmarea serbărilor din 1925? Tot sfânta liniște de la Tebea învăluie pe crăișorul Moților.

Suntem ademeniți mereu către lumina fascinatoare a străinătății, ca și fluturii la lumina unui felinar. Ne închinăm numai în fața eroilor ei, uitându-i ori nesocotindu-i pe ai noștri, cu însușiri adesea egale și cu fapte uneori mai demne de ținut în samă, tocmai prin decorul aspru ce le formează fondul.

Nu luăm pildă de la străini, cum în flacără veșnică vie în față icoanei personalităților lor de vază. Nu mai pomenesc de marile serbări pentru evocarea până și a copilăriei, dusă în nevoi, a lui Pasteur, desfășurate în Franța.

Chiar vecinii noștri adesea ne întrec în această privință.

Înmormântarea poetului Vasow, la Bulgari, e ocazie de doliu național. Aniversarea lui Smetana, la Cehoslovaci, e prilej de a impune atenție supra energiilor etnice, după cum transportul osemintelor lui Sienkiewicz se săvârșește cu mai mult fast, de cât dacă ar fi fost ale unui rege.

Pretutindeni exponenții energiei naționale sunt scoși în relief, nu numai cu un adânc semn de pietate, semn totdeodată și de prețuirea culturii, dar mai ales ca un îndemn educativ, pentru stârnirea altor energii, ce contribuiesc la progresul țării.

"În Cultul eroilor e o veșnică nădejde pentru cărmuirea lumii" (Carlyle).

Pentru noi e și mai necesar, chiar imperios, să pomenim mai des pe cei care, învingând cumpenele vremii din trecut, prin jertfa lor ne-au asigurat putința vieții de azi, după cum reprezentă chezășia vieții noastre de mâne. Trebuie însă să-i privim în cadrul timpurilor tragice în

care au avut tăria să se manifeste și să nu le scoborâm însemnatatea, schimbându-i în pitici, prin comparația cu cei străini preamăriți peste măsură uneori de ai lor.

Nimic nu poate fi mai dăunător în calea nouă ce avem de dus, de cât necontenita închinare numai către zeii altora. Rupem singuri legătura cu trecutul, căruia îi datorăm existența și călcăm cu pași șovători spre înțemeinicirea vietii propriului neam. Abia iești la zări mai luminoase de libertate și viață proprie, trebuie să pornească la izbânda viitorului și prin încrederea în forțele celor ce-l compun. Nesocotind ce este al nostru, micșorându-i valoarea, ne cătinăm pe drumurile tăiate de alții, schimbându-le după bătaia vântului.

Desmormântând de sub praful gros al uitării dăunătoare, făpturile trecutului din a căror sfârșare se poate clădi o tradiție, contribuim la pregătirea participării noastre în simfonia culturală a omenirii.

Toate popoarele în așezarea viitorului se bîzuie pe propriile puteri. Cunoașterea amănunțită a trecutului fiecărei națiuni, cu toate valorile ei trebuie să fie o preocupare regeneratoare a celor care pregătesc statonicirea zilei de mâne.

Patriotismul creator e acela care se susține pe manifestarea propriilor forțe. Ele trebuie să fie căutate, scoase din uitare, ridicate la însemnatatea icoanelor călăuzitoare pentru atingerea unui ideal.

Năzuim să ne înălțăm către zările limpezi ale manifestărilor nobile. Nu putem să urmări să nu exercităm ariparele spiritului de pe locul unde ne mișcăm. Altfel rătăcim în amestecul altora, perzându-ne individualitatea, personalitatea.

A ne cunoaște ce putem, căt putem e o datorie de viață proprie. Ce e al nostru trebuie să știm. Valoarea energiei ascunsă în anonimatul etnic trebuie să fie știută. Numai așa putem căpăta încrederea în noi, spre a trăi prin noi, impunând și altora.

Altfel, "dacă rămânem ca slugile și nu cunoaștem pe Erou, când îl vedem, la ce sunt bune toate?"

N.R. S-a respectat ortografia timpului.

Personalități de vază ale intelectualității tehnice din Basarabia

„Faptele neridicate în cuvânt se cufundă în uitare”

(Pindar, poet teban, 521-441 î.e.n.)

Tăvălugul secolelor i-a obligat pe români în general, și pe basarabeni în special, să devină inteligenți și creativi spre a supraviețui.

Provocările istoriei noastre au fost frecvente și foarte intense. Marile migrații ale popoarelor – bulgarii de pe Volga, hunii de pe Kama, goții și slavii din nord, mai târziu tătarii, apoi turci, și ultimii, vreo 200 de ani, rușii - au avut un impact catastrofal asupra românilor, mai ales al celor din Basarabia. Căutând căile și mijloacele de ripostă cele mai adecvate, românii și-au antrenat continuu inteligența, imaginația, gândirea creațoare. Unul din genialii creatori ai neamului nostru, H.Coandă, spunea un mare adevară: „Ce noroc ar avea omenirea dacă ar exista multe nații care să-i fi adus - față de numărul de locuitori – atât cât i-a adus nația română în ultimii 120 de ani”. Exemple sunt destule. În domeniul creației artistice: M.Eminescu, C.Brâncuși, G.Enescu etc. Pe tărâmul creației științifice: N.Iorga, E.Palade, V.Babeș etc. În creația tehnică: H.Coandă, G.Constantinescu, A.Saligny și mulți alții.

Cu regret, perioada de 120 de ani deosebit de fructuoși pentru neamul românesc în plan spiritual și științific despre care a vorbit H.Coandă nu a fost tot atât de fructuoasă și pentru românii din Basarabia. Regimul țarist deosebit de crud instaurat în Basarabia practic pe parcursul a cca 100 de ani nu a admis crearea școlilor cu predare în limba maternă.

Pentru marea majoritate a populației autohtone care nu cunoștea limba rusă calea spre învățatură a fost închisă. În plan cultural legăturile între cele două maluri ale Prutului nu se mai mențineau.

Și totuși, acest pământ năpăstuit de soartă a dat omenirii câteva personalități de vază în domeniul tehnicii, numele cărora este acoperit deocamdată de colbul uitării. Să încercăm să-i scoatem din anonimat.

Cea mai de vază personalitate a intelectualității tehnice basarabene rămâne **Nicolae DONICI**, astronom

recunoscut.

Născut la 13

septembrie

1874 la

Chișinău,

N.Donici face

parte dintr-o

cunoscută

familie de

intelectuali

basarabeni

care a dat

neamului

românesc mai multe figuri de vază. Nicolae

Donici și-a făcut studiile secundare la Colegiul

Richelieu din Odesa. În 1897 devine licențiat al

Universității din Odesa. Pentru merite științifice

deosebite, în 1901 este ales membru al Academiei imperiale din Petrograd, în 1912 – Membru de onoare al Institutului din Coimbra, Portugalia, în 1922 - membru de onoare al Academiei Române și Membru al Uniunii astronomice internaționale. N. Donici a murit în 1956 la Paris.

Rezultatele cercetărilor științifice ale savantului sunt deosebit de importante. El a efectuat studii ale eclipselor de soare, în diverse țări de pe glob (Spania, 1900; Sumatra, 1901; Cambodgia, 1904; Portugalia, 1912; S.U.A., 1932 și.a.) și asupra luminii zodiacale (Sahara, 1946-1947). Preocupări științifice ale savantului Nicolae Donici au fost de asemenea studiul fotosferei, cromosferei și protuberanțelor solare. Rezultatele științifice obținute au fost publicate în reviste științifice de prestigiu din diverse țări și fac parte din tezaurul științific mondial.

Un alt reprezentant de vază al științei basarabene a fost **Eugen BĂDĂRĂU**.

Născut la 19 septembrie 1887 la Ismail, își face studiile secundare la liceul din localitate, apoi pleacă în Austria, unde se înscrive la Technische Hochschule din Graz. După doi ani de studii politehnice (1905-1907),

urmează cursurile Facultății de fizică a Universității din Pisa (1907-1911), luându-și licența. Lucrează în continuare în laboratorul profesorului Bateli la teza de doctorat privind constanța dielectrică a gazelor și amestecurilor gazoase (1912). În 1912-1914, fiind asistent la

Institutul de Fizică Experimentală din Pisa, își continuă preocupările cercetând noi substanțe gazoase și reușind să atingă presiuni până la 350 atmosfere. Eugen Bădărău părăsește definitiv Italia în 1914 și pleacă la Petrograd unde, în 1915 este numit asistent la Institutul de Fizică (laboratorul profesorului Chwolson). Aici, obține docență la Facultatea de Științe (1918), devine șef de secție la Institutul Optic de Stat (1917) și profesor universitar la Institutul Fototehnic Superior (1918-1921). Cercetările sale științifice din această perioadă în special de domeniul opticii. În 1921 revine în România, unde este numit profesor agregat la Universitatea din Cernăuți și director al Institutului de Fizică Experimentală afiliat Universității. Apoi devine profesor suplinitor la catedra de Fizică teoretică (1922-1928), profesor la catedra de fizică experimentală (1924-1934). Între 1926-1928 este numit decan al Facultății de Științe din Cernăuți. În 1934 este invitat la București, ca succesor al lui C. Miculescu la catedra de fizică corpusculară a Facultății de Științe. Din anul 1935 și până în 1962 prof. Eugen Bădărău deține postul de șef al catedrei de acustică, optică și fizică moleculară. În 1948 devine membru al Academiei Române.

Activitatea sa științifică este vastă, rezultatele cercetărilor fiind expuse în numeroase lucrări științifice originale. Este considerat printre fizicienii experimentatori cei mai activi și mai talentați din România, fiind fondatorul primei școli românești de descărcări de gaze și de fizica plasmei. La 11 martie 1975, la București, la vîrstă onorabilă de 88 de ani, D.I. Bădărău Eugen se stinge din viață, lăsând urmașilor o bogată moștenire științifică.

Sperăm că în acest mod vor fi ridicăți la înăltările pe care le merită mulți reprezentanți de vază ai științei și tehnicii din Basarabia.

dr.hab. Valeriu DULGHIERU

NUME NOTORII

Mihai
POTÂRNICHE
la 50 de ani

Ochiul al treilea – ochiul magic al artistului fotograf

Mulți văd, dar numai unii observă. Însă și aceasta e puțin. Mai trebuie să ai darul de a opri clipa la momentul potrivit și locul potrivit, să surprini secunda, chiar și sutimea ei. Anume cu acest har e înzestrat maestrul Mihai Potârniche.

După cum mi-a destăinut dumnealui, încă la început de cale, fiind corespondent la ziarul raional *Munca pașnică*, Strășeni, a fost observat și promovat în paginile săptămânalului *Cultura* de pe atunci (azi - *Literatura și Arta*) de către talentul pictor Dumitru Trifan, graficianul redacției, om de o rară bunătate sufletească.

Mai apoi a activat la cotidianul *Moldova socialistă*, Agenția de presă ATEM-TASS, revistele *Femeia Moldovei*, *Moldova și a*. În prezent e director al Departamentului Fotomoldpres al Agenției Naționale *Moldpres*, unde își face cu cinste datoria.

Ochiul său magic a immortalizat până la ora actuală mii de clipe din viața de toate zilele, pe care le-a pus cu generozitate la dispoziția admiratorilor frumosului.

Fotografiile maestrului, realizate în diverse localități, au înfrumusețat toate publicațiile periodice din republică și nu numai. Domnia sa le-a inclus în albumele *Acasă* (1991), *Chișinău - orașul vechi și nou* (1998), *Maria Cebotari în amintiri, cronică și imagini* (1999), *Buiucani 2000* și a. A avut 15 expoziții personale de artă fotografică atât în țară, cât și peste hotare: Chișinău (1988), Nyiregyhaza (1994), Strasbourg (1995), Paris (1997), București (1999), Iași (2000), Chișinău (2001) și a.

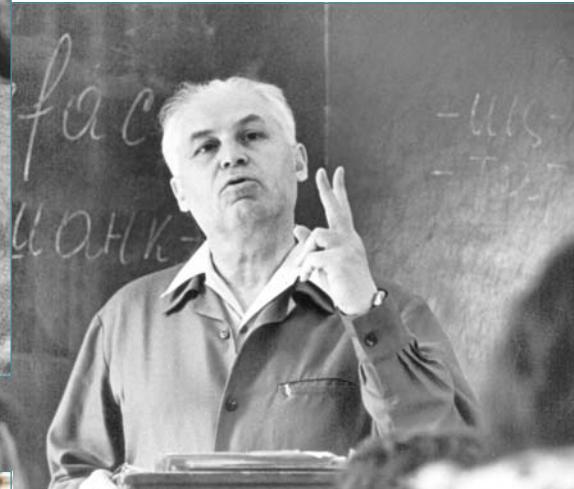
Pentru meritele deosebite în domeniul explorat i s-au conferit titlurile onorifice de *Maestru în Artă* (1993) și *Maestru în Artă Fotografică* (2001).

Imaginiile lui M. Potârniche bucură ochii - sunt creații în cel mai autentic sens al cuvântului, pânze originale, pictate de o mâna îscusită, care emană LUMINĂ. După cum s-a exprimat plastic scriitorul Spiridon Vangheli, ele sunt niște nuvele de o singură pagină. Admirându-le, oriunde te-ai afla, chiar și la marginea lumii, ai impresia că ești ACASĂ, alături de neam, de cei dragi, de cei apropiati.

LA MAI MULT ȘI LA MAI MARE, MAESTRE!

Mihai BUCOVINEANU

Institutul Național de Inventică – forjerie de inventologi sau antrenori de creativitate

La Salonul internațional „Infoinvent-2000” a participat și Institutul Național de Inventică din Iași, România, cu 14 invenții de valoare, prezentate atât sub formă de postere cât și sub formă de exponate, precum și cu noi manuale pentru studenți privind proprietatea industrială, publicate la editura „Performantica”.

Corespondentul nostru a luat un interviu de la inventatorul Gheorghe DONCEAN, conferențiar la această instituție.

– Ce prezintă Institutul de Inventică? Vă rugăm să schițați un tablou al instituției Dvs. pentru cititorii revistei “Intellectus”.

– Cu placere. Institutul Național de Inventică este unic în Europa și unul dintre primele trei din lume în ceea ce privește activitatea de cercetare-informare. Colectivul nostru este interdisciplinar prin activități referitor la pedagogia demersului inventiv, relațiile internaționale, de asemenea prin cele legate de psihologie și creativitate, de latura filozofică a creativității cât și cu partea aplicativă - metode și tehnici de creativitate în tehnică.

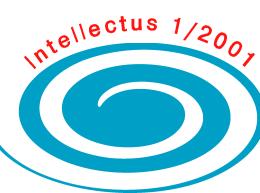
– Cine a fondat institutul?

– Activitatea de inventică din Iași o datorăm lui prof. dr. ing. Vitalie Belousov, pământeanul vostru, care de prin anii 1953-54 a pus bazele creației tehnice, așa cum în Federația Rusă funcționează un centru fondat prin anii ’48-’49. Până la Revoluția din decembrie 1989 s-au desfășurat activități cu caracter de inventică în cadrul Politehnicii din Iași, dar era mai mult sub formă de voluntariat, activități extra sarcinilor de serviciu. și astfel s-a format nucleul timp de 35 de ani care astăzi există și în continuare funcționează sub tutela Institutului Național de Inventică.

– Cine sunt studenții instituției Dvs.?

– Sfera noastră de activitate este următoarea: studenții de la Politehnica au în anii terminali cursuri de creativitate pe fiecare specialitate. De asemenea organizăm cursuri postuniversitare cu frecvență sau cu învățământ la distanță. În aprofundarea tehnologiei de creativitate în calitate de inventologi, căutăm să-i formăm pe inventatori multilateral, cu toate cunoștințele necesare. La noi urmează cursurile, bineînțeles, absolvenții de facultate.

– Studenții sunt atrași de la instituțiile tehnice?

– După cum v-am spus, colectivul nostru este interdisciplinar. Avem și oameni de socio-umane cât și din ramura tehnică - matematică, fizică și tot ce ține de inginerie.

– Ce fel de specialiști pregătiți?

– Noi pregătim - și vă dau echivalentul potrivit - inventologi sau antrenori de inventică, sau profesori de inventică, de creativitate. Avem în perspectivă ca Ministerul Învățământului să introducă în Programa școlară cursurile de creativitate, și noi deja formăm profesori pentru această disciplină.

– Ce obiecte predăți studenților?

– În funcție de domeniul în care lucrează subiecții respectivi, pregătim cursurile. Alături de elementele generale de creativitate tehnică, ne adaptăm condițiilor concrete de lucru.

Fiecare specializare din Politehnica din Iași are curs de inventică, de creativitate și cursuri de strategie a cercetării științifice. La aceste cursuri se predă efectiv creativitatea, care este adaptată fiecărei specializări și, de asemenea, fiind în programa analitică a studentului, el urmează aceste cursuri.

Aici, la institut, la specializarea tehnologie chimică, textilă studenții frecventează două cursuri de creativitate, și anume - strategia cercetării științifice, în care se prezintă elemente de optimizare a proceselor tehnologice, cât și modelarea matematică a proceselor tehnologice, ca parte integrantă din creativitate, adică pentru stabilirea optimului conducerii unui proces tehnologic, și cursul de creativitate pentru acești studenți, în care, de exemplu, se prezintă strategia generală, fluxul general al inventiei - metode și tehnici de creativitate, de asemenea, lucrări de laborator. Norma este de două ore de curs și două ore de lucrări de laborator pe săptămână. Iar studentul este obligat, conform contractului semnat, ca la sfârșitul acestui curs să prezinte o cerere de brevet, înaintată către Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci. Cei care

aduc cererea depusă cu număr de înregistrare, nu dau examene - înseamnă că au înșușit tehnica inventării. Iar toți ceilalți, care nu prezintă, susțin examene din materia predată.

– Câte ore pe zi sunt antrenați studenții?

– Cursurile cuprind programe de șase ore pe zi, atât activitate de predare de curs - 3 ore, cât și activitate practică - 3 ore. De asemenea vreau să menționez faptul că aceste cicluri au ca piloni de bază cursuri de creativitate, dar și cursuri colaterale, cum ar fi cursul de ingineria valorii, cel de optimizare a proceselor tehnologice etc. Deci, toate formează cursul general de creativitate pe ramura principală, pe tulipina de creativitate, predat de prof. V. Belousov.

– Căți ani durează studiile?

– Cursurile se reduc la două semestre, adică un an de zile.

– Cu plată?

– Da. Suma se negociază la fața locului.

– Aproximativ?

– Șase milioane de lei de student pe an. Acuma faceți calculul - un dolar costă 25 mii de lei.

– La ce alte instituții universitare se predau discipline creatologice?

– Vă dau un exemplu concret. În această perioadă, concomitent, dl prof. V. Belousov ține un curs de "Analiza creației tehnice" la Academia "Ștefan Lupașcu". O altă direcție ar fi cadrele care predau la liceu. Sunt formate echipe pentru a efectua aceste cursuri. Deci, precum am spus, formăm antrenori pentru micii inventatori.

– Să predea în școală?

– Nu, la licee. Are loc o extindere a activităților noastre didactice și, în special, prevedem în primul rând dezvoltarea, adică formarea

personalului de predare a creativității tehnice pentru licee. și apoi, pentru treptele mai mari.

– *În ce clase de liceu va fi introdusă “Inventica” ca obiect de predare?*

– Cursurile acestea de inventică nu se predau propriu-zis elevilor, ci celor care vor antrena elevii în activitatea de creativitate tehnică. Deci, antrenorii elevilor sunt deocamdată în curs de formare.

Demult am avut de gând, dar nu am avut banii alocați, de a forma grupe de elită dintre liceeni - clasele IX-XII. Sperăm că în viitorul apropiat științei i se vor aloca fondurile corespunzătoare. Apropo, astfel de state dezvoltate precum sunt Suedia, SUA, Franța, Marea Britanie alocă științei un procent important din produsul intern brut și banii sunt distribuiți într-o manieră profitabilă.

Înțînd seama că în Iași sunt foarte multe licee cu profil tehnic, cum ar fi electrotehnica, transportul, industria alimentară, industria textilă, cât și în domeniul construcții, vrem să formăm grupe mixte din liceeni de diferite profiluri. și aceștia să-i ducem către performanță, aşa cum urmează de altfel și elevii de la matematică, de la fizică, de la chimie care obțin rezultate foarte bune pe plan mondial la olimpiadele internaționale de specialitate.

– *Câți studenți aveți la institut?*

– Cursul din anul curent cuprinde un număr de 35 studenți.

– *La zi?*

– Da.

– *Dar la secția fără frecvență?*

- Nu avem. Însă, spre exemplu, o unitate industrială solicită să se efectueze acest complex de cursuri într-un timp scurt. și atunci ne deplasăm la fața locului și ținem aceste cursuri la serial, sub formă concentrată. Deci, se

încheie contract și pe baza lui noi debutăm aceste activități în spațiile oferite de societățile comerciale.

– *De unde angajați specialiști în predarea cursurilor?*

– Fiind colaboratori ai Institutului Național de Inventică, constituim cadrele didactice la diferite unități de învățământ superior din Iași, de exemplu, la Universitatea “Alexandru Ioan Cuza”, Universitatea Tehnică “Gh. Asachi”. și noi efectuăm acest lucru din 1991, de când s-a înființat instituția dată.

– *Câți specialiști ați pregătit până în prezent?*

– Cam 500.

– *Dar câte invenții ați înregistrat?*

– Institutul de Inventică breveteză aproape 200 de invenții pe an. Este un record mondial în ceea ce privește numărul de brevete înregistrate de către o unitate de învățământ superior. Astă înseamnă că cel puțin două sute de studenți înregistrează la OSIM câte un brevet, care este obligatoriu când termină cursul.

– *În ce domenii brevetăți invențiile?*

– Conform profilurilor de facultăți: construcții, electrotehnică, chimie, textile și, corespunzător, ramurilor științifice și specializărilor în care ei sunt pregătiți.

– *A fost implementată vreo invenție?*

– A fost realizat, de exemplu, un sistem de freze în care colectivul prof. Belousov a adus beneficii considerabile. De asemenea, vreau să vă dau un alt exemplu care s-a finalizat cu stație pilot. La Giurgiu s-a făcut o asemenea instalație pentru exprimarea catalizatorilor din tehnologia uleiurilor. La un moment dat această unitate a dat faliment și, ca urmare, proiectul a fost întrerupt. E păcat, pentru că acești catalizatori sunt foarte scumpi și nu trebuie aruncați, ci reintrodusi în circuitul tehnologic.

M-a surprins însă faptul că la Salonul "Infoinvent-2000" nu am văzut distinct realizări performante ale studenților de la Universitatea Tehnică din Moldova, pe când USM a avut un stand impunător. Nu știu de ce specialiștii în tehnică din Republica Moldova nu rezolvă această problemă.

– *Au expus anul trecut mai multe...*

– Așa e. Dar la ediția 2000 au fost prezenți cu puține invenții. E păcat ca inginerii să nu vină cu noi realizări.

– *Cred că n-au vrut să se prezinte cu invenții deja cunoscute. Dar să revenim la subiect. În continuare aş dori să afli cum organizati învățământul la distanță?*

– Învățământul deschis la distanță - prescurtat IDD - presupune că are loc trierea admitanților în ordine valorică. De obicei se includ anumite discipline de bază, la care se ia în considerare calculul mediei finale. Când sunt admiși, se încheie un contract cadru de plată a taxei pentru anul de studii respectiv. Noi oferim toate materialele didactice necesare și apoi studentul vine și numai susține examenele. El își programează timpul în așa fel încât să parcurgă această materie și să obțină rezultate.

– *Cum se includ în învățământ studenții din alte localități?*

– De exemplu, dacă cei de la Piatra Neamț sau Chișinău doresc cursuri la distanță, noi, în ziua

examenelor, conform clauzei contractuale, ne prezentăm, primim examenul, înmânăm diplomele și astfel încheiem programa.

– *Am avut în vedere învățământul la distanță prin intermediul calculatorului.*

– Cu "bătaie lungă" învățământul la distanță ar trebui să folosească Internetul, la care studentul prin parolă să aibă acces la informația de bază, pusă la dispoziție de instituția unde își face studiile. Acest lucru la noi în România nu este cu desăvârșire stabilit. Deci, cu toate că avem o rețea informațională dezvoltată, nu a pătruns în toate casele oamenilor. Poate că în perspectivă se va putea efectua cu adevărat un învățământ la distanță, în care dialogul dintre cursant și profesor să se desfășoare eficient și cu randament mare.

– *Proiectele Dvs. pe viitor?*

– Aș dori ca să fim invitați să inaugurăm și să predăm asemenea cursuri la Institutul de Proprietate Intelectuală din cadrul AGEPI sau d-stră să obțineți fondurile necesare prin Ministerul de Externe al României pentru a trimite studenți să urmeze aceste cursuri la noi, la Institutul Național de Inventică. Ar fi și aceasta o soluție binevenită.

– *Ideea de un transfer de experiență e acceptabilă, deoarece la Institutul de Proprietate Intelectuală se predă deja o asemenea disciplină. Vă mulțumesc pentru interviu și Vă doresc succes!*

Mihai CUCEREAVĂI

Gura

Gura este porțiunea incipientă a aparatului de import a materiei vieții, alimentele, însă mai asigură și niște funcții principale: respirația, masticarea deglutiția, fonația, mimica. Mai este și un element a frumuseței faciale. Gura prezintă un ansamblu sau complex de țesuturi și organe cu structură variată, dar armonizate morfologic și funcțional pentru îndeplinirea acelorași funcții sub controlul sistemului nervos central.

Funcțiile de bază ale gurii (de import alimentar, masticarea, deglutiția, respirația, fonația și funcția fizionomică) simulează și modeleză, sub acțiunea forțelor de presiune, tracțiune și forfecare, morfologia elementelor componente ale gurii, influențând arhitectura de ansamblu a feței.

dr.unf. Teodor POPOVICI

Motto:
“Cine își stăpânește gura,
își păstrează viața”
(Septuaginta).

Părerile cu privire la rolul gurii, sunt împărțite: stomacul crede că rolul gurii este să mestece și să importe alimentele, în timp ce inima consideră că sarcina ei este să sărute, plămânii cer prin ea cât mai mult aer, creierul vrea ca gura să exprime funcția lui.

Cei care susțin că gura dă farmec buzelor nu pot fi decât ori îndrăgostiți, ori oratori. Se zice că cine are gură frumoasă vorbește fermecător. Posibil. Dar ce facem cu gura - spartă, cu gura - rea, cu gura - slobodă, cu gura - mare? Cred că acestora le vine de hac limba ascuțită.

Dacă, în sfârșit, astăzi nu mai avem lăcată la gură, cel puțin să fim descuiați la minte și dezlegați la ochi.

Într-un singur caz, gura tace și se bâlbâie: când urechea nu vrea să audă.

Limba face gura liberă. Adeseori de hatârul limbii depinde viața și moartea. Cel ce pună strajă gurii și limbii își ferește sufletul de primejdie. Pretutindeni caută cât mai mult să-ții limba. Mulți au căzut de ascuțișul săbiei, dar și mai mulți de cee de limbă. Mă tragi tu de limbă dar și eu te duc de nas! Pe şiret îl cunoști după întrebări; pe înțelept după răspunsuri.

Gura sinceră vorbește deschis. De nu spui ce ai pe limbă, înghite!

“Toată firea, a fiarelor și a păsărilor, a târâtoarelor și a vietăților din mare, se domolește și s-a domolit de firea omenească. Dar limba nimici dintre oameni nu poate să-o domolească! Ea este rău fără astămpăr ; ea este plină de venin aducător de moarte. Cu ea binecuvântăm pe Domnul și Tatăl, și pe ea

blestemăm pe oameni, care sunt făcuți după asemănarea lui Dumnezeu. Din aceeași gură ieșe binecuvântarea și blestemul. Nu trebuie, frații mei, să fie aşa. Oare izvorul aruncă, din aceeași vână, și apă dulce și pe cea amară?

(Noul Testament, Epistola lui Iacob, 6:12)

Sofocle spunea: "Și eu odinoară, când eram Tânăr, aveam limbă leneșă, dar mână activă: acum însă văd prin experiență că la muritori limba conduce totul, nu faptele".

Curios e raționamentul stomacului, crede despre gură că numai pentru el există. De aceea este bine să nu-i dăm după cât ne cere.

Are însă stomacul și două nedumeriri:

1. De ce îndrăgostitii jură cu mâna pe inimă, și nu pe lingurică?
2. De ce beau oamenii pe inimă goală?

În rest, stomacul este modest: înghite orice dar nu pe oricine. De aici s-a născut și vorba "Nu-l are la stomac".

Se mai spune că gura este oglinda organismului. Omul trebuie să țină sub observație mirosul și gustul din propria gură. Simțind un miros sau un gust neplăcut care persistă este dator să se adreseze unui medic specialist.

Vă prezentăm unele varietăți ale mirosului și gustului din gură, condiționate de boli:

- ⦿ mirosul de ficat îl întâlnim în coma hepatică;
- ⦿ de acetonă, de mere putrede – în coma diabetică;
- ⦿ de urină (amoniac) – în coma uremică;
- ⦿ de hidrogen sulfat – în hemoragii gastrice;
- ⦿ dulceag – în difterie;
- ⦿ de transperație – în tuberculoză pulmonară și reumatism;

- ⦿ de ulei de migdale – în intoxicații cu acid cianhidric;
- ⦿ de usturoi – în intoxicațiile cu fosfor și arsen;
- ⦿ de șoarece – în fenilketonurie;
- ⦿ de alcool etilic – în alcoolismul cronic;
- ⦿ de tutun – în bronșită cronică tabagică;
- ⦿ cadaveric – în gangrena pulmonară și supurații pulmonare;
- ⦿ helenă – în pioree alveolară, cari dentare, colecistită, insuficientă hepatică;
- ⦿ de carne alterată – în flegmonul putridonecrotice a planșeului bucal;
- ⦿ fecaloid – în ileus.

Tulburările de gust pot fi determinate de afecțiunile digastrice.

Astfel:

gustul amar, în special matinal se întâlnește în colecistitele cronice, hepatitele cronice;

- ⦿ metalic – în dispepsia pancreatică;
- ⦿ particular de "gură coalită" – în gastritele cronice;
- ⦿ etilic – în intoxicații cu alcool;
- ⦿ de ridichi – în coma hepatică;
- ⦿ dulceag – în intoxicații cu plumb și mercur.

Tulburările gustului (ageuzia, hipogeuzia, parageuzia și digeuzia) cauzează anorexie secundară.

Gura mai provoacă și dureri de cap: A strigat atâtă că a pierdut vocea și la apucat amețelile de cap.

Gura fără dinți e ca moara fără pietre.

Un cap deștept își ține gura închisă.

Să știți însă că dentistul deschide orice gură...

Despre asta, însă, sper să mai vorbim.

Tinerețe creatoare

Pentru a promova activitatea creatoare și inovațională în rândul elevilor, anul acesta pentru prima dată s-a încercat organizarea în cadrul AGEPI a Taberei inovaționale "Tinerețe creatoare". Informația necesară a fost difuzată pentru elevii din municipiul Chișinău în conlucrare cu Direcția Generală Învățământ, știință, tineret și sport și prin rețeaua Internet.

Interesul, curiozitatea și dorința de a se manifesta a adolescentilor actuali au întrunit 50 de participanți. Ca la oricare început de cale, aveau multe întrebări, neclarități privind obiectivele propuse, modul de derulare a activităților și finalitățile ce le pot obține prin participarea în cadrul proiectului dat. De aceea, în prima zi de activitate a taberei dl Eugen Stașcov, Director General AGEPI, dl V. Rusanovschi, director al Institutului de Proprietate Intelectuală, dl G. Rudic, vicedirector IPI și alți colaboratori au ținut foarte mult să prezinte elevilor un maximum de informație. Mai mult ca atât, însuși programul de activitate a fost discutat cu participanții taberei sub aspectul doleanțelor acestora.

Tabăra a activat 5 zile, cu un program de lucru de 6-8 ore zilnic. Tematica s-a constituit din obiectivul major al taberelor inovaționale și din specificul vîrstei adolescente și s-a modelat în următoarele activități:

- ⦿ testarea capacităților intelectuale și creative ale participanților; evidențierea capacităților personale și determinarea orientării lor profesionale;
- ⦿ elaborarea Pașaportului carierei profesionale a elevului prin intermediul analizei situației actuale pe piața de muncă a Moldovei în raport cu performanțele sale individuale;

- ⦿ inițierea în activitatea inovațională și în proprietatea intelectuală, examinarea și protecția ei;
- ⦿ sporirea creativității participanților prin încadrarea lor în Training-ul "13 pași spre succes".

Evaluarea rezultatelor obținute permite să susținem că încercarea de organizare a unei tabere inovaționale în cadrul AGEPI a avut succes. Elevii s-au arătat a fi motivați și interesați de informațiile și acțiunile propuse, ceea ce a condiționat participarea lor activă. Meritul lor a fost consemnat prin acordarea Bonului Nr.1 de participare, care favorizează înmatricularea la studii în cadrul IPI. De acest bon s-au învrednicit 35 de participanți cu potențial intelectual și creativ. Le dorim succese și realizări mari în viitor, dorind să-i stim printre viitorii studenți ai IPI.

Din aceste considerente, pentru început propunem elevilor să se încadreze activ în elaborarea unui Proiect creativ-inovativ, care ar scoate în evidență și le-ar pune în funcțiune potențialul. Realizarea și prezentarea cu succes a acestuia în cadrul sesiunii de primăvară le va permite obținerea Bonului Nr.2 de participare.

Doar deținătorii acestor două bonuri vor fi înmatriculați la studii în IPI fără concursul general. Suntem siguri că se vor propune idei interesante, soluții noi, inovative. Proiectele se cer a fi prezentate până la 1 martie 2001 la IPI, în volum maximal 7 pag.

Zinaida DRĂGAN,
psiholog, AGEPI.

Interpătrundere

După vernisajul plasticienilor Valentina Brâncoveanu, Ion Chitoroagă, Luminița Mihailicenco, desfășurat la Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale, iată că poposi și colegul lor de breaslă **Timotei BĂTRÂNU**.

Am vrea, înainte de a ne exprima ad-hoc impresiile asupra lucrărilor D-lui, să ne oprim succint asupra unor date biografice, inerente formării unei imagini mai complete, ba chiar înțelegerii creației sale.

Acest scutier al penelului s-a născut pe meleagurile pitorești ale Nisporenilor, mai precis în Bălăurești, satul de baștină și al Mariei Drăgan, talentata interpretă de muzică populară, cu un destin atât de tragic.

Să sperăm că pictorul T. Bătrână va avea o soartă mai norocoasă.

De altfel, copilăria și adolescența el și-a petrecut-o în Nemțeni, localitate unde s-a transferat cu traiul împreună cu familia.

După absolvirea școlii medii, simțindu-se atras de universul artelor plastice, își continuă studiile la școala "I. Repin" din Chișinău (1967-1977). Își aprofundează apoi măiestria în decursul a 3 ani la Academia de pictură din Tbilisi (Georgia). Dar, din păcate, decesul mamei îl forțează să se reîntoarcă la baștină. Lucrează în continuare pe parcursul a 22 de ani în calitate de director al școlii de pictură din Hâncești, îmbinând munca pedagogică, de perpetuare a Frumosului în mijlocul generațiilor în creștere, și creația personală.

Plasticianul se consideră un discipol al lui Igor Vieru, Eleonora Romanescu și Mihai Grecu, iar printre elevii lui i-a nominalizat pe C. Spănu (critic de artă) V. Reaboi, V. Nizovțev (ultimii doi stabiliți actualmente cu traiul în SUA).

Care e tematica lucrărilor lui Timotei Bătrână?

În special e atras de peisaje. Figurează însă și unele creații cu subiect istorico-religios ("Lăpușna" (Alegorie). Majoritatea sunt ancoreate în spațiul românesc ("lașul vechi")

Casa copilăriei

(diptih), „*Lacul Hâncești*”, „*Rașcov*” etc.), dar și cel străin („*Gurzuf*”, „*Paisaj riveran - Jurmala*” etc).

Semnificativ e că dacă în lucrările inspirate de realitatea noastră, fie de ieri sau de Astăzi, adie o ușoară influență atât a creației iconografilor anonimi, cât și a marilor noștri pictori, apoi - de regulă - în cele cu subiect străin, se face similitudine în cromatică și dezinvoltura manierei impresioniste.

În treacăt fie zis T. Bătrânu avea să ne mărturisească în dialogul întreținut că printre maeștrii pânzele cărora îl încântă figurează Andreescu, Luchian - pe de o parte - iar pe de alta Giotto, Ribera, Zurbaran, Corot, Cezanne, Van Gogh...

Mentionăm că T. Bătrânu și-a expus pânzele la diverse saloane în 21de țări. Si în urma fiecărei i-au fost cumpărate câte ceva. O lucrare, detaliu sugestiv, se află în Galeria Tretiakov.

Curios, dar judecând după cele expuse precum și relatările plasticienului el nu a fost, spre deosebire de alți colegi subjugăți, volens-nolens, de modelul pictorilor ruși din perioada țaristă și sovietică, impuși drept unicii.

Lucrul e cu atât mai straniu dacă ținem cont de faptul că dl T. Bătrânu lasă impresia unui om timid. Să nu ne înșeale însă aparențele. De câte ori furtunile doboără arborii viguroși, pe când firava salcie se încovoie dar nu se frângе.

Nu e întâmplător, probabil, că printre lucrările expuse există una, într-o manieră avangardistă, intitulată semnificativ “ Interpătrundere “.

Să exprime oare aceasta crezul pictorului și al omului?

Teodor COJOCARU

Drum de țară

Plopul

Eveniment cu dublă semnificatie

In prima decadă a lui decembrie a.c. în Sala de conferințe a Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale s-a derulat o acțiune pe cât de emoționantă, pe atât de importantă.

De fapt manifestația a fost constituită din două momente care, propriu-zis, se completează reciproc, alcătuind un tot întreg.

În deschidere dl Eugen Stașcov, Director General AGEPI, a anunțat că are deosebită satisfacție să înmâneze distincțiile cu care au fost remarcate invențiile echipei noastre, prezentate la prestigiosul Salon Mondial "Bruxelles Eureka- 2000".

Domnia sa a fost acompaniat în desfășurarea acestei ceremonii de către dl Aurelian Gulea, prof. univ., el însuși inventator remarcabil.

Reamintim în acest context că la expoziția care a avut loc sub genericul "Inovații, cercetări și tehnologii", au participat reprezentanți din 49 de țări, având un palmares de circa 1. 200 de invenții.

Delegația noastră, condusă de dl A. Gulea, a propus vizitatorilor o gamă variată de invenții, din cele mai diverse domenii, apărând și de data aceasta în chip destoinic onoarea Republicii Moldova.

Se infirmă - a câtă oară ? - opinia eronată, care mai persistă că am fi, chipurile, "un popor pastoral", capabil să țină în mână doar Sapa și Fluierul.

Juriul internațional a apreciat invențiile reprezentanților noștri

cu 12 medalii de aur (dintre care 3 cu mențiune), 6 medalii de argint, 2 diplome cu mențiune și de participare, precum și 6 premii.

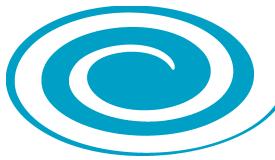
În cadrul luarilor de cuvânt care au urmat, vorbitorii (dни Valeriu Rudic, Viorel Prisăcaru, Ștefan Odagiu) au subliniat importanța activității Agenției în menținerea și protejarea fenomenului inovațional în Republica Moldova. A fost remarcată în acest sens și necesitatea finanțării expoziției "Infoinvent", care se desfășoară în toamna fiecărui an la Chișinău.

Or, grație acesteia sunt selectate creațiile cele mai valoroase pentru a fi, ulterior, prezentate la saloanele mondiale de inventică.

În același timp, s-a exprimat și regretul că inventatorii noștri nu simt sprijinul necesar - nici finanțări, nici moral - din partea Guvernului. În treacăt fie zis, manifestația respectivă nu a fost onorată nici de un reprezentant al Puterii. Și acesta, cu părere de rău, nu e unicul caz.

Punctul final al acțiunii I-a constituit înmânarea brevetelor recent eliberate.

Prin urmare, autorii mai tineri sau acei care mai desconsideră, din inerție ori blazare, participarea la saloanele de inventică, au avut ce învăța din luările de cuvânt care au răsunat.

Și, în acest context, ne simțim obligați să reluăm în dezbatere încă un moment.

Mai există pe ici-colo o idee preconcepță conform căreia activitatea inventatorilor, a savanților în genere, e "ruptă de viață", iar la ora actuală se impune "rezolvarea problemelor importante".

Nimic mai fals. Cu o astfel de mentalitate nu vom ieși nicicând din mocirlă.

Riscăm să rămânem pentru totdeauna în fruntea cozii.

Pentru a spulbera aceste inepții, căci altfel nu avem cum să le spunem, vom enumera titlurile doar a câtorva invenții, autorii cărora li s-au înmânat în cadrul acestei solemnități brevete: "Instalație energetică", "Agregat pentru prelucrarea solului în plantațiile multianuale", "Metodă de diagnosticare a rezistenței plantelor de porumb la secetă", "Stropitoare"...

Deci inventatorii noștri sunt în unison perfect cu nevoile noastre cotidiene.

Așadar, acei fermieri și oameni de afaceri din Republica Moldova care speră ca munca lor să fie fructuoasă, nu vor avea sorti de izbândă pe o lungă durată dacă nu-și vor cronometra acțiunile, nu se vor instrui necontenti prin publicațiile editate la Agenție. E vorba de revistele "BOPI", "Intellectus" (și suplimentele acesteia "Bursa inventiilor", "AGEPI Consultă" și "AGEPI Info" și nu va consulta biblioteca oficiului respectiv.

De altfel, lucrul acesta l-a subliniat și Directorul General al Agenției în luarea sa de cuvânt.

T. C.

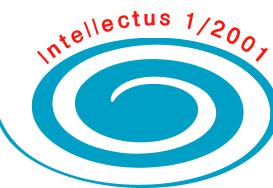
Totaluri și trasee

In ultima lune a lui decembrie a.c. la Agenția de Stat Pentru Protecția Proprietății Industriale s-a desfășurat Adunarea de dare de samă privind activitatea colectivului pe parcursul anului 2000.

La acțiune au asistat și reprezentanți ai massmediei (presa și radio). E un semnal îmbucurător, dat fiind faptul că acest sector constituie unul dintre cele mai vitale în țările

civilizate. Prin urmare această activitate e necesar să fie conștientizată și cunoscută de căi mai mulți oameni. Îndeosebi în mijlocul acestora care munesc în branșele unde există, mai mult ori mai puțin vizibil, fenomenul inovațional.

Prima parte a acțiunii a fost rezervată, lucru firesc, raportului prezentat de dl Eugen Stașcov, Director General AGEPI. De fapt acesta nici nu a

fost citit, propriu-zis, aşa precum se obişnuieşte. Ascultătorii au făcut cunoştinţă cu o variantă verbală, menită mai mult să completeze cele aşternute pe hârtie.

În continuare şefii departamentelor au făcut la rându-le, o prezentare a activităţii lor, care au venit să completeze cu noi detalii cele expuse în raport. Nu au lipsit şi notele critice. Mai precis zis de analiză şi sugestii, lansate cu scopul de a perfecciona şi mai mult activitatea Agenţiei.

Un moment original şi atractiv în cadrul acestui expozeu l-a constituit comunicarea departamentului de mărci, desene şi modele industriale, prezentate pe suport electronic.

Apoi a luat cuvântul dl Simion Mustaţă, şeful Direcţiei probleme sociale a Cancelariei de Stat. Domnia sa a apreciat pozitiv activitatea Agenţiei, menţionând că a rămas plăcut surprins de succesele înregistrate, mai ales ținând cont de situaţia extrem de dificilă existentă.

– Atât raportul prezentat de către Directorul General, a subliniat oratorul, cât şi celelalte relatari vorbesc elocvent despre munca enormă a colectivului de la AGEPI. Succesele înregistrate sunt o încununare a eforturilor depuse. Iată de ce vreau să vă mulțumesc din partea Guvernului precum şi a Direcţiei în fruntea căreia mă aflu, pentru acest lucru.

Dl S. Mustaţă a remarcat apoi filiala mobilă creată, care are misiunea să apropie Agenţia de producător şi industrie.

Iată că dacă nu vine Mahomed la munte, se duce muntele la Mahomed.

De altfel dl E. Staşcov a menţionat că filiala mobilă constituie un element de pionerat pe arena mondială.

Reprezentantul Guvernului a apreciat înalt şi crearea în cadrul AGEPI a Institutului de Proprietate Intelectuală, calificând-o drept "o iniţiativă extraordinară" şi că în viitorul apropiat el "va fi o instituţie nu numai de instruire, ci şi de cercetări ştiinţifice".

În treacăt fie zis Institutul de Proprietate Intelectuală e prima instituţie de învăţământ de acest gen din Europa de răsărit.

Iată, aşadar, că nu e bine fără rău, şi rău fără bine. Suntem şi noi în frunte pe ici-colo şi la lucruri frumoase.

Un alt moment pe care l-a remarcat dl S. Mustaţă în activitatea Agenţiei e înfiinţarea Curţii de Apel, nominalizând "o idee de excepţie". Or, chestiunile ce țin de protecţia proprietăţii industriale ar trebui, într-adevăr, să fie soluţionate la AGEPI, dat fiind faptul că anume aici, după cum a subliniat domnia sa, activează specialiştii cei mai competenţi în acest domeniu din republică .

În încheierea alocuţiunii sale vorbitorul i-a felicitat pe agepişti cu sărbătorile de iarnă, urându-le sănătate şi succese frumoase în muncă şi în chestiunile cotidiene.

Acordul final al acŃiunii a revenit dlui E. Staşcov. Dsa a mulŃumit oaspetelui pentru aprecierile înalte. Dar, în acelaş timp, a Ńinut să menŃioneze că acestea nu trebuie să dilueze râvna funcŃionarilor.

– Să nu zburăm, desprinzându-ne de rădăcini, a subliniat Directorul General al AgenŃiei, trebuie să stăm oricând ferm cu picioarele pe pământ. Să dăm frâu liber creaŃiei, inteligenŃei care să se fructifice în lucruri valoroase, spre binele oficiului nostru şi prosperarea Republicii Moldova.

Vreau să mulŃumesc tuturor pentru sugestiile şi propunerile interesante, a mai subliniat dlui, aşa fi aşteptat din partea colaboratorilor mai multă analiză şi mai puŃină statistică. Există încă verigi slabe, cauzate de inertie. Trebuie să ne debarasăm de acestea pentru a contribui şi mai mult la eficienŃa activităŃii noastre.

În încheiere dl E. Staşcov a înmânat diplome şi gramote angajaŃilor de la AGEPI care s-au evidenŃiat prin munca lor în decursul anului 2000.

T. C.

La mai mult

Recent, câțiva dintre colegii noștri au rotunjit prima vârstă,
ca să-i spunem așa, oficial-jubiliară. Prilej cu care îi felicităm
din toată inima, le adresăm cele mai sincere urări de sănătate și de bine.

Pe dna Ana ZAVALISTĂI,
șefa editurii AGEPI, o găsim în plină
ascensiune a inteligenței sale neordinare și a
elanului tineresc, generator al unei enorme
capacități de muncă și de spirit inovator. Sub
conducerea Domniei sale Editura s-a înscris
ferm pe traseul modernizării și competitivității,
și-a câștigat un spațiu de prestigiu în circuitul
informațional republican. În cel mai înalt
grad, prețuim cu toții personalitatea integră a
doamnei Ana, sursă de echilibru și calm,
sufletul caritabil și tenacitatea cu care
promovează prin propriul exemplu adevărul că
numai faptele demne îl înfrumusează pe om.
La rândul ei, sărbătorita prețuiește cu
deosebire, după cum o mărturisește,
libertatea de creație.

Dl ing. Valeriu COZMA,
șef secție electricitate și mecanică
din cadrul Departamentului invenții
și modele de utilitate, și-a cucerit unanimă
apreciere prin conștiinciozitate și perseverență,
competență profesională și înaltă demnitate.
În persoana Domniei sale, solicitanții
își câștigă înțelegere, sprijin, îndrumare,
își urmează calea cu mai multă încredere
și speranță.

Şi la mai mare!

Dl Teodor COJOCARU,

șef adjunct redacție "Intellectus", poate fi caracterizat, în primul rând, drept un împătimit - împătimit de vrăjita lumină a filelor de carte. Anume ea i-a format o proeminentă ținută intelectuală, spiritul analitic și o nepotolită sete de cunoaștere – calități de majoră importanță pentru activitatea în cadrul AGEPI. Dintre toate uneltele pe care le stăpânește, un loc aparte îi revine creuzetului creației, acel vas în care, la temperaturi înalte, se elaborează ideile și atitudinile. Dintre toate comorile, știm că prețuiește cel mai mult harul, talentul, vocația. Dictionul preferat: Per aspera ad astra, ceea ce ar putea fi redat prin "fie mărăcinii cât de țepoși, fă totul ca să răzbați din strânsoarea lor".

Pentru dna Valentina TĂTARU,

operator-controlor, avem cele mai alese cuvinte de respect și prețuire.

Le-a binemeritat prin sârghința și acuratețea ce-i sunt proprii, prin zâmbetul bland cu care ne întâmpină și ne petrece la plecare. Exprimăm astfel sentimentele întregii comuniuni AGEPI.

Invenții propuse pentru contracte de licență sau cesiune

1. Rusanov Mihail; MD
BI nr.1456, CBI 98-0005 "Purtător de informație fototerapeutic"
2. Oineagră Vasile; MD
BI nr.1468, CBI 99-0090 "Ocluzometru"
3. Levința Carp; MD; Gnip Nicolai; MD
BI nr.1478, CBI 99-0092 "Dispozitiv pentru separarea materialelor friabile după mărimea particulelor"
4. Petrov Andrei; MD
BI nr.1485, CBI 2000 0023 "Procedeu de preparare a imunomodulatorului"
5. Olari Petru; MD
BI nr.1487, CBI 99-0233 "Joc"
6. Șișcovschi Gheorghe; MD
BI nr. 1490, CBI 99-0064 "Masă ceramică"
7. Sapojnic Alexandru; MD; Diaur Galina; MD
BI nr.1493, CBI 99-0081 "Procedeu de obținere a vinurilor"
8. Babii Sergiu; MD; Guțu Victor; MD
BI nr.1494, CBI 99-0126 "Brandy de struguri"
9. Babii Sergiu; MD; Guțu Victor; MD
BI nr.1495, CBI 99-0125 "Procedeu de obținere a distilatului de vin pentru brandy"
10. Mordvinov Ghenadie; MD
BI nr.1505, CBI 99-0282 "Preparat pentru tratamentul afecțiunilor reumatoide "
11. Poleacov Mihail; MD; Poleacov Nina; MD
BI nr.1513, CBI 99-0093 "Instalație energetică eoliană"
12. Potapov Iurie; MD; Potapov Semion; MD
BI nr.1515, CBI 99-0069 "Instalație pentru obținerea energiei electrice"

ÎN VEDEREA TRATATIVELOR, DORITORII SE VOR ADRESA LA AGEPI.

RELATII LA TEL.: 49-30-16 (2-04)

e-mail: office@agepi.md URL: www.agepi.md

Editor:

Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale a Republicii Moldova.

Colegiul redațional:

E. STAȘCOV (președinte), D. BATÂR, V. BUMACOV, V. CANȚER, Gh. DUCA, V. DULGHERU,
V. PRISĂCARU, N. TARAN, I. DANILIUC, V. NEGURĂ, B. SCHIȚCO, V. SOSNOVSCHI,
V. CRECETOV, E. NICA, T. COJOCARU, A. GROMOV, M. CUCEREAVĂI.

Tehnoredactare computerizată: Zinaida BONDAR
Coperta: Ina DENER

Opiniile exprimate în revistă aparțin autorilor articolelor respective și nu reflectă
în mod obligatoriu punctul de vedere al editorului. Responsabilitatea pentru conținutul
articolelor aparține în exclusivitate autorilor.

© AGEPI, 2001

Imprimat la